

HAT/ /2022.

Előkészítésben közreműködött:
Besenyiné László Andrea
köznevelési referens

ELŐTERJESZTÉS
három hatvani óvoda pedagógiai programjának
ellenőrzéséről

Tisztelt Képviselő-testület!

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai az „autizmus spektrumzavar” megnevezéssel kerültek kiegészítésre a Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda (3000 Hatvan, Balassi Bálint út 44.), a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda (3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.) és a Hatvani Varázskapu Óvoda (3000 Hatvan, Jókai u. 9.) alapító okirataiban 2022. május hónapban.

Az alapító okirat módosítása után szükségessé vált az óvodák pedagógiai programjainak módosítása is, melyet a fenti intézmények vezetői elvégeztek.

Az érintett intézmények pedagógiai programjai kiegészültek, az autizmus spektrumzavarral rendelkező gyermekek óvodai fejlesztésével, a fejlesztés feltételeivel, módjával és annak várható eredményességével.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkt.) 83.§ (2) bekezdés i) pontja alapján a fenntartó ellenőrzi a pedagógiai programot.

A dokumentumok az előterjesztés mellékletét képezik.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztés megtárgyalása után az alábbi határozati javaslatokat elfogadni szíveskedjen.

1. Határozati javaslat

Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda (székhely: 3000 Hatvan, Balassi Bálint út 44.) pedagógiai programját megtárgyalta és az abban foglaltakkal egyetért.

Határidő: 2022. december 15. (tájékoztatásra)

Felelős: Hatvan város polgármestere a Jegyzői Iroda útján

2. Határozati javaslat

Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda (székhely: 3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.) pedagógiai programját megtárgyalta és az abban foglaltakkal egyetért.

Határidő: 2022. december 15. (tájékoztatásra)

Felelős: Hatvan város polgármestere a Jegyzői Iroda útján

3. Határozati javaslat

Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Hatvani Varázskapu Óvoda (székhely: 3000 Hatvan, Jókai utca 9.) pedagógiai programját megtárgyalta és az abban foglaltakkal egyetért.

Határidő: 2022. december 15. (tájékoztatásra)

Felelős: Hatvan város polgármestere a Jegyzői Iroda útján

Hatvan, 2022. november 17.

Horváth Richárd
polgármester

Látta:

dr. Kovács Éva
jegyző

A Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda Pedagógiai Programja

OM azonosító: 201482

Készült:

**A Tevékenységközpontú Óvodai
Nevelési Program adaptálásával**

I. BEVEZETÉS

I.1. A Pedagógiai Program

A Pedagógiai Program a Hatvani Brunsvik Teréz Óvoda stratégiai alapidokumentuma.

A Pedagógiai Program egésze összefüggő, logikailag teljes rendszert adó dokumentum, ahol a pedagógiai reáltevékenységek összessége, a bemenet, a rendszeren belüli pedagógiai transzformáció és a feltételezett kimenet az előzményeken, pedagógiai tradíciókon és a feltételeken alapul. Egyaránt szorosan kötődik a köznevelés tartalmi modernizációjához kapcsolódó feladatokhoz, az intézmény távlati stratégiai céltevélezéseihez, valamint a partnerek elvárásaihoz és igényeihez.

A Pedagógiai Program

- kötelezi hatályossága idejére az érdekelt feleket a benne foglaltak tiszteletben tartására,
- kötelezi az intézményfenntartót, hogy a Pedagógiai Programban jóváhagyott szolgáltatásokat finanszírozza,
- kötelezi az intézményfenntartót, hogy a fenntartói értékelés keretei között az intézmény működését a Pedagógiai Programban foglaltak mentén minősítse,
- kötelezi az intézményt, hogy a programba foglaltak teljesítésére törekedjen,
- biztosítja az intézményhasználókat, hogy a Pedagógiai Programba foglalt szolgáltatásokat teljesíti, s hogy a programba foglalt célok teljesítésére törekszik, az ott felsorolt eszközök és módszerek segítségével,
- biztosítja az óvodapedagógusokat arról, hogy az intézményhasználók e program teljesítését várják el tőlük,
- biztosítja a óvodapedagógusokat, hogy saját munkájukat – a program hatályosságának idejére – e program keretei között, az önmagukra vállalt szabályok szerint végezzék.

I. 1.1. A Pedagógiai Program összetevői

Az intézmény pedagógiai tevékenységrendszere legmeghatározóbb dokumentumának készítésekor számításba vettük a Köznevelési Törvény, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja előírásait, a jogszabályi normákat, valamint a helyi intézményhasználók elvárásait, szükségleteit, a fenntartó igényeit, a működési feltételeket és az emberi erőforrásokat egyaránt.

Azaz a pedagógiai tevékenység lehetőségeit, feltételrendszerét és a tartalmi szabályozás által megfogalmazott követelményeket.

Az így elkészített dokumentumban megfogalmazást nyernek a nevelőtestület által képviselt nevelésfilozófiának megfelelő konkrét **nevelési célok** és az ezekből következő **pedagógiai feladatok**. A Pedagógiai Programban bemutatásra kerülnek a célok megvalósítását szolgáló tevékenységrendszer elemei és az ehhez kapcsolódó szervezeti formák és keretek rendszere.

A Pedagógiai Programban a Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda meghatározza önmagát, átláthatóvá és ellenőrizhetővé teszi a feladatait és a végrehajtás eszközeit, azaz az egész tevékenységét önmaga, a partnerei és a külvilág számára.

A program nemcsak a jelen állapot egyszerű leírására szorítkozik, hanem a fejlesztés távlatait is előrevetíti. Egyszerre önmeghatározás, hitvallás és stratégiai terv.

I. 1.2. Jövőképünk

Célunk, hogy felkészüljünk a köznevelés szervezeti keretei között a leghatékonyabb módszerek kiválasztásával a tudásalapú társadalom igényeinek kielégítésére.

Óvodakép

Óvodai nevelésünk elsődleges feladata, hogy elősegítse:

- az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség kibontakozását,
- a hátrányok csökkenését,

- az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételét.

A hazájukat elhagyó családok /migráns/ gyermekeinek az óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

1.1.3. Gyermekekép

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik kötődnek városukhoz és a világban is jól tájékozódnak.

Érdeklődőek, nyitottak, önmagukat értékelni, másokat elfogadni tudók, társaikkal együttműködők.

Gyermekeinket arra kívánjuk felkészíteni, hogy a későbbiekben munkavállalóként, **a társadalom aktív tagjai legyenek, színvonalas és értékes munkát tudjanak végezni, amely számukra örömet szerez. Ezáltal képesek lesznek személyes szükségleteik kielégítésére, személyiségük kiteljesítésére.**

Minden óvodás gyermekünknek egyformán magas színvonalú, előítélet mentes, szeretetteljes nevelést biztosítunk, hogy az esetlegesen meglévő hátrányaik csökkenjenek.

Szent-Györgyi Albert szavaival élve:

”...egészséges testű, akarat erős, jó ítéletű, tetterre kész, szép célokért hevülő és áldozó embereket, akik meg tudják élni a szépet és nagyot minden téren, akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal, akik megértik a dolgok összefüggéseit, akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek, amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon és jóakaraton épülhet; embereket, akik a múltban és jelenben kellő tájékozottsággal bírnak, és fel vannak szerelve a tudásnak azzal a mértékével, mely szükséges, hogy munkájukat jól elvégezzék és a társadalom hasznos munkásai legyenek.”

I.2. Az intézmény általános jellemzői

Alapító okirat kelte, száma:

Hatvan Város Önkormányzatának a 265/ 2011.(V.26.) sz. képviselőtestület határozata
Hatályos: 2011. július 1.

Alapító okiratot módosító okirat:

Hatályos: 2022. 05. 31.

Az intézmény adatai:

OM-azonosító száma:	201482
Az intézmény neve:	Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda
Az intézmény alapítójának neve és címe:	Hatvan Város Önkormányzata 3000 Hatvan, Kossuth tér 2.
Az intézmény fenntartója:	Hatvan Város Önkormányzata
Az intézmény működési területe:	Hatvan város közigazgatási területének a fenntartó által kijelölt körzete az Óhatvani városrészben, ezen túlmenően maximális létszám keretig az intézményválasztást figyelembe véve.
Az intézmény típusa:	Óvoda
Az intézmény jogállása:	Önálló jogi személy
Az intézmény megnevezése székhelye:	3000 Hatvan, Balassi Bálint út 44.

A köznevelési intézmény feladatellátását szolgáló vagyona:

A rendelkezésre bocsátott ingatlan- és ingó vagyon a Hatvani Közös Önkormányzati Hivatal tulajdona.

Hatvan, Balassi Bálint út 44. 2760/2 hrsz.	Telek:	4193 m ²
	Beépített alapterület:	920 m ²
	Hasznos alapterület:	873 m ²
	Csoportszobák száma:	4 db
	Melegítőkonyha.	

A köznevelési intézmény vagyon feletti rendelkezési joga:

A köznevelési intézmény jogosultsága ezen vagyontárgy/ak rendeltetésszerű hasznosítására terjed ki az Önkormányzat vagyonáról- és a vagyontárgyak feletti rendelkezési jog gyakorlásának szabályairól szóló rendelet alapján.

Az intézmény helyiségeinek és tárgyi eszközeinek bérbeadásával az intézményvezető rendelkezik.

Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám:	100 fő
Az intézményben elhelyezhető óvodai csoportok száma:	4 csoport

1.2.1 A Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda fő tevékenységei

A Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda az alábbi feladatokat látja el alaptevékenységként (Hatvan Város Önkormányzata Képviselő testületének 265/2011. (V.26.) számú határozata alapján):

Alaptevékenységi szakágazat:

- Óvodai nevelés

A költségvetési szerv alapfokú tevékenysége:

- Óvodai nevelés
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Alaptevékenységhez kapcsolódó kiegészítő és kiegészítő tevékenység:

- Oktatási célok és egyéb feladatok.
- A köznevelési intézményekben végzett kiegészítő tevékenységek.
- Saját vagy bérelt ingatlan hasznosítása.
- Óvodai intézményi közétkeztetés.
- Munkahelyi étkeztetés.

Az intézmény vállalkozási tevékenységet nem folytat.

A köznevelési intézmény vezetőjének kinevezési rendje:

Az intézmény élén óvodavezető áll, aki magasabb vezető beosztású közalkalmazott.

Az óvodavezetőt a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően Hatvan Város Önkormányzatának Képviselő testülete bízza meg.

Az intézmény gazdálkodással összefüggő jogosítványai, az intézmény képviseletére jogosultság:

Az intézmény finanszírozása és gazdálkodása:

Költségvetését évente a fenntartó állapítja meg.

Besorolása az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság szempontjából:

Önállóan működő költségvetési szerv

Besorolása a gazdálkodás megszervezésének módja szerint:

Részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv.

Gazdálkodását bonyolító szervezete:

Hatvani Közös Önkormányzati Hivatal

3000 Hatvan, Kossuth tér 2.

100 férőhelyes óvodánkat 1983. március 1-jén adták át. Tágas, világos csoportszobák és öltözők, kiszolgáló helyiségek, szép udvar, pancsoló medence,

homokozók szolgálták a nevelést. Intézményünk 1994. január 1-jétől viselhetette a Brunszvik Teréz nevet. Az óvoda működését 1994. decemberétől segíti a Brunszvik Kisded Alapítvány.

2003-tól 2011-ig a városi intézmények többszöri összevonása nyomán tagóvodaként működött intézményünk.

2011. július 1-jétől ismét önálló óvodaként kezdtük meg működésünket a gyermekek és a szülők szolgálatában.

2013. július 1-jétől Hatvani Brunszvik Teréz Óvoda az intézmény neve.

1.2.2. Humánerőforrás-és tárgyi feltételek

Óvodánk humánerőforrásának elemzése:

Intézményünkben az óvodapedagógusok felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, és szakképzett dajkák segítik munkájukat. 2013. szeptember 02-től pedagógiai asszisztens is közreműködik a nevelői munkában.

Valamennyien a gyermekeket és hivatásukat szerető személyiségek. Saját arculatú, de munkastílusában összeszokott csapat látja el a mindennapi feladatokat.

Dolgozók	Létszám
Főiskolai/ felsőfokú végzettségű óvodapedagógus	7
Szakvizsgázott óvodapedagógus	1
Mesterpedagógus	0
Pedagógiai asszisztens	2
Konyhai kisegítő	1
Dajka összesen	4
Szakképzett dajka	4
Óvodatitkár	1

A Hatvani Varázskapu Óvoda Pedagógiai Programja

2022

Hatvani Varázskapu Óvoda
3000 Hatvan, Jókai utca 9.
Tel: 37/342-203, 37/541-495
Email: varazskapuovi@gmail.com

OKTATÁSI HIVATAL
BÁZISINTÉZMÉNYE
2017-2020

OM: 201489	„Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív pedagógiai program adaptációja
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
10./2022. (XI. 11.) határozatszámon elfogadta: _____ <i>nevelőtestület nevében</i>	
11./2022. (XI. 11.) határozatszámon jóváhagyta: _____ <i>intézményvezető</i> Ph	
A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése _____ <i>Fenntartó</i> Ph	
Hatályos: a kihirdetés napjától 2022. december 1.	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.varazskapuovi.hu	
Verziószám: 2022./1 eredeti példány	
Iktatószám: 140./2022.	

TARTALOMJEGYZÉK

1 BEVEZETŐ	5
Preambulum	7
2 NEVELÉSI ALAPELVEK	8
2.1 Gyermekképünk	8
2.2 Óvodaképünk	8
3 ÓVODÁNK PEDAGÓGIAI PROGRAMJA	9
3.1 Általános nevelési feladataink:	9
3.1.1 Az erkölcsi - szociális érzelmek alakításának feladatai	9
3.1.2 Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai	10
3.1.3 Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai	10
3.2 A program rendszerábrája	11
4 AZ ÓVODAI NEVELÉS KERETE	12
4.1 Egészséges életmód alakítása	12
4.2 Az értékorientált érzelmi, szociális nevelés és társas kapcsolatok	17
4.3 Az óvodai élet megszervezése	22
4.4 A program ajánlott napirendje	22
5 A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE	24
5.1 Hagyományok ápolása, népszokások	24
6 A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI	27
6.1 Játék, játékba integrált tanulás	27
6.2 Verselés, mesélés, dramatizálás	37
6.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	41
6.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	46
6.5 A mozgás, mozgásos játékok	50
6.6 A külső világ tevékeny megismerése	54
6.7 Munka jellegű tevékenységek	59
7 TEHETSÉGGONDOZÁS AZ ÓVODÁBAN	62
7.1 Szemléletváltás a közoktatásban	62
7.2 A tehetséggondozói tevékenységünk alapelvei	62
7.3 Céljaink a tehetséggondozó program bevezetésével	63
7.4 A tehetséggondozás tartalma az óvodában	63
7.5 A tehetséggondozás bevezetésében a következő értékeket látjuk:	64
8 BOLDOG ÓVODA	65
9 A PROGRAM KAPCSOLATRENDSZERE	66
9.1 Az óvoda és a család	66
9.2 Az óvoda és a bölcsőde	67
9.3 Az óvoda és az iskola	67
9.4 Az óvoda és a közművelődési intézmények	68
9.5 Az óvoda egyéb kapcsolatai	68
10 GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMEML ÖSSZEFÜGGŐ TEVÉKENYSÉGEK	69
11 INTEGRÁLT NEVELÉS AZ ÓVODÁBAN	71

Hatvani Varázskapu Óvoda
3000 Hatvan, Jókai utca 9.
Tel: 37/342-203, 37/541-495
Email: varazskapuovi@gmail.com

OKTATÁSI HIVATAL
BÁZISINTÉZMÉNYE
2017-2020

11.1	ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM	72
11.1.1	Látássérült- gyengén látó gyermek	72
11.1.2	Nagyothalló 80 db hallásvesztésig	73
11.1.3	Beszéd fogyatékos gyermek	74
11.1.4	Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek	75
12.AZ	ÓVODÁBA LÉPÉS ÉS AZ ISKOLAKEZDÉS FELTÉTELEI.....	80
12.1	Személyi feltételek	81
12.2	Tárgyi feltételek	82
13.A	PROGRAM TERVEZÉSE, ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSA	83
14.A	PROGRAMHOZ KAPCSOLÓDÓ SZAKIRODALMAK	84
15.	FÜGGELÉK.....	86

1 BEVEZETŐ

A köznevelés átalakulása

Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete felülvizsgálta a város köznevelési, feladat ellátási rendszerét. Ennek alapján a 2011. márciusi testületi ülésen a 124/2011. (III: 31) sz. határozatában úgy döntött, hogy 2011. június 30. nappal megszünteti az Újhatvani Óvoda és Általános Iskolát (székhely: 3000 Hatvan, Bajcsy-Zs. út 8.) és létrehozza 2011. július 1. napján a jogutód intézményeket.

Hatvan Város Önkormányzata képviselő testületének május 26-án megtartott ülésének 270/2011. (V. 26.) sz. határozatában elfogadta a Hatvani Varázskapu Óvoda alapító okiratát mely 2011. július 1-jén lépett hatályba, s melyet a Fenntartó utoljára 2015. május 28-án módosított.

Intézményünk a szakmai munkája elismeréséért 2007. május 17-én megkapta a

Jókai úti Művészeti Bázisóvoda címet, mellyel az alternatív programot használó óvodák összefogását, szakmai munkájuknak segítségét, a program értékeinek széles körű terjesztését vállalta fel. Bázisóvoda célja: az alternatív művészeti program magas szintű bemutatása, értékeink terjesztése szülők, óvodapedagógusok, és széles társadalmi közegben, valamint határon túli érdeklődő szakembereknek.

A Köznevelési Kerekasztal szakmai támogatásával, az Oktatási Hivatal által kiírt, az „Oktatási Hivatal Bázisintézménye” pályázaton a Pedagógiai Oktatási Központ és a bírálóbizottság, a rendkívül magas színvonalú pályaművek között **intézményünket az „Oktatási Hivatal Bázisintézménye” cím viselésére érdemesnek ítélte.** Ezzel a címmel járó feladatunk szerint aktív szerepet vállalunk a szakmai közéletben, jó gyakorlatokat mutatunk be, és támogatjuk a hátrányos helyzetű települések pedagógusainak szakmai fejlődését.

Az óvodai nevelés országos alapprogramjának módosításáról szóló Kormányrendeletnek feleltettük meg a művészeti nevelési programunkat, melyet utoljára a 2018. 07. 25-én a 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet módosított, s mely életbe lép 2018. szeptember 1-jén.

A változásokat követve módosítottuk pedagógiai programunkat, és alkalmazzuk a gyermekek nevelésére az óvodánkban.

Pedagógiai programunk az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív pedagógiai program, mely az óvoda arculatát is meghatározza, évről évre csiszolódik, formálódik és megfelel az éppen aktuális jogszabályoknak. A PP alkotója Nagy Jenőné főiskolai adjunktus, aki figyelemmel kíséri a jogszabályi változásokat, és az általa alapított ONME Óvodapedagógusok Országos Egyesületén keresztül az alternatív pedagógiai program folyamatos megújításán munkálkodik. 2017. nov. 29-én az oktatásért felelős államtitkár határozatban hagyta jóvá az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív pedagógiai programot. A megújult pedagógiai program megvalósításához a programalkotó rendelkezésünkre bocsátotta a Kézikönyvként használható 8. számú módszertani kiadványát.¹

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA
OKTATÁSÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁR**

Iktatószám: 57257-4/2017/KOZNEVSTRAT Hív. szám:
Ügyintéző: Lizanecz Edina
(+36 1 8967473)
Melléklet: 1 db

Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete (5000 Szolnok, Baross út 51. I. L.) (a továbbiakban: kérelmező), által benyújtott, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelési Stratégiai Főosztálya által 57257/2017/KOZNEVSTRAT ügyiratszámom iktatott miniszteri jóváhagyás megadása iránti kérelem alapján az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” elnevezésű módosított alternatív óvodai pedagógiai program tárgyában hozom az alábbi

határozatot

Jóváhagyom, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 9. § (8) bekezdésében foglaltak alapján az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai program módosított változatát.

E határozat ellen államigazgatási úton jogorvoslatnak helye nincs. A határozat ellen – jogszabályértelmezésre hivatkozva, a határozat közlésétől számított 30 napon belül a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz címezve, az Emberi Erőforrások Minisztériuma részére benyújtandó keresettel lehet élni.

Indokolás

A benyújtott megújított „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai program az óvodai nevelés teljes pedagógiai szakaszára kiterjedően tartalmazza a 2013. szeptember 1-jétől bevezetésre kerülő Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendeletben meghatározott óvodai élet tevékenységi formáit, nevelési feladatait.

Cím: 1055 Budapest, Szalay u. 10-14. Tel: 795-9581
e-mail: koznevelasi@emmi.gov.hu

Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai programot az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete nyújtotta be jóváhagyásra.

A miniszter részére jóváhagyásra benyújtott „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai programban meghatározásra kerültek az Nkt. 9. § (8) bekezdés a), e), g) és h) pontja szerint: a folyó óvodai nevelés és az óvodai élet megtervezésének elvei, a nevelés tevékenységi formái, az óvodapedagógus feladatai, a pedagógusok köztöltés és kötetlen munkaidejének szabályai, a működő vezetési modell, nevelésszervezés, az elfogadott pedagógus végzettség és szakképzettség, valamint az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai programot alkalmazók köre és az alkalmazás szabályai.

Fentiek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határozom.

Az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés d) pontja alapján, az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” alternatív óvodai program miniszteri jóváhagyási eljárása illetékmentes.

Határozatom az Nkt. 9. § (8) bekezdés a), e), g) és h) pontjában, továbbá a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXI. törvény 29. § (1) bekezdésében, 71. § (1) bekezdésében, 72. §-ában, és 109. § (1) bekezdésében, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. §-ában foglaltakon alapul.

Budapest, 2017. HIV. 2 9

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 33/2014. (IX. 16.) EMMI utasítás alapján az emberi erőforrások minisztere nevében eljárva:

Dr. Farkas László
 oktatásért felelős államtitkár

A határozatot kapják:

1. „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete (5000 Szolnok, Baross út 51. I. L.)
2. Irattár (helyben)

Cím: 1055 Budapest, Szalay u. 10-14. Tel: 795-9581
e-mail: koznevelasi@emmi.gov.hu

Sokat dolgozunk azon, hogy pedagógiai programunkkal egy érzélem gazdag, gyermekközpontú óvodai életet teremtsünk meg, mely a hagyományokra, nemzeti örökségeinkre építve, az esztétikummal és a művészetekkel hat a gyermekekre.

¹ Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív óvodapedagógiai program „Csak tiszta forrásból” Negyedik kiadás 2017

Kiadó: Az „óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok

Hatvani Varázskapu Óvoda
3000 Hatvan, Jókai utca 9.
Tel: 37/342-203, 37/541-495
Email: varazskapuovi@gmail.com

Preambulum

Hatvan város önkormányzata

- Az 1959. év óta működő **Jókai úti Napköziotthonos Óvoda,**
- Az 1930. év óta működő Bajcsy-Zsilinszky úti Napköziotthonos Óvoda, az 1980. év óta működő Kerekharaszi úti Napköziotthonos Óvoda és az 1950. év óta működő Mészáros Lázár úti Napköziotthonos Óvoda együtt 1997. szeptember 1-jétől **Jókai úti Óvoda**
- 2001. szeptember 1-jétől **Kertvárosi Óvoda**
- mely 2006. január 1-jétől Kerekharaszi úti tagóvodája nélkül működik
- 2007. július 1-jétől **Újhatvani Óvoda és Általános Iskola**

neveket viselő önálló jogi személyiségű intézmények jogutódja számára – a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 10. §-a (1) bekezdésének g) pontja, az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 88. §-a, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 37. §-a (2) és (5) bekezdése értelmében alkotta meg az intézmény alapító okiratát.

Az intézmény neve: Hatvani Varázskapu Óvoda

Az intézmény alapítójának és fenntartójának neve és címe:

**Hatvan Város Önkormányzata
3000 Hatvan, Kossuth tér 2.**

A közoktatási intézmény székhelye: 3000 Hatvan, Jókai utca 9.

címe: Hatvani Varázskapu Óvoda

3000, Hatvan, Jókai u. 9.

Alapítva: 2011. 07. 01.

2 NEVELÉSI ALAPELVEK

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási, önmegvalósítási lehetőséget és boldogságot ad a gyermeknek.

Céljaink:

- Az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.
- Kommunikációra és kooperációra képes, önálló nyílt szellemű gyermekek nevelése.
- Az óvodai nevelésünkben a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.
- A tehetségcsírák felfedezése, tehetségsegítés a kora-gyermekekben.

2.1 Gyermekképünk

A gyermek kíváncsisága, érdeklődése révén mágnesként vonzódik az élményhez, a csodához, amit számára a mese, zene, alkotó tevékenység adhat meg. A mindennapi tevékenységek hatására kialakul óvodás tartása, önállósága. Megismeri saját értékeit, megtanulja tisztelni és szeretni a másikat, önfeledten tud nevetni, örülni és csodálkozva felfedezni.

2.2 Óvodaképünk

Óvodánkban szeretetteljes, érzelem gazdag, gyermekközpontú, családi légkört biztosítunk, melyben a gyermekeket nemzeti és környezettudatos magatartásra neveljük. Törekszünk a biztonságos, esztétikus környezet kialakítására, amely az egészségügyi előírásoknak is megfelel.

Kapcsolatainkban érthető, nyílt kommunikációra törekszünk, munkánkat magas színvonalon látjuk el és biztosítjuk ezek tartalmi megjelenítését.

3 ÓVODÁNK PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel

A Hatvani Varázskapu Óvoda mindhárom óvodai csoportjának pedagógiai programja:

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív programjának adaptációja.

3.1 Általános nevelési feladataink:

Az óvodások testi, lelki szükségleteinek kielégítése
az erkölcsi – szociális, esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálódásával.

3.1.1 Az erkölcsi - szociális érzelmek alakításának feladatai

- **Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés**
- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családi légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek képes legyen a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.
- Az óvónő tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére igényt érezzenek.
- A szociális érzékenység kialakulása segítse a különbözőség elfogadását.

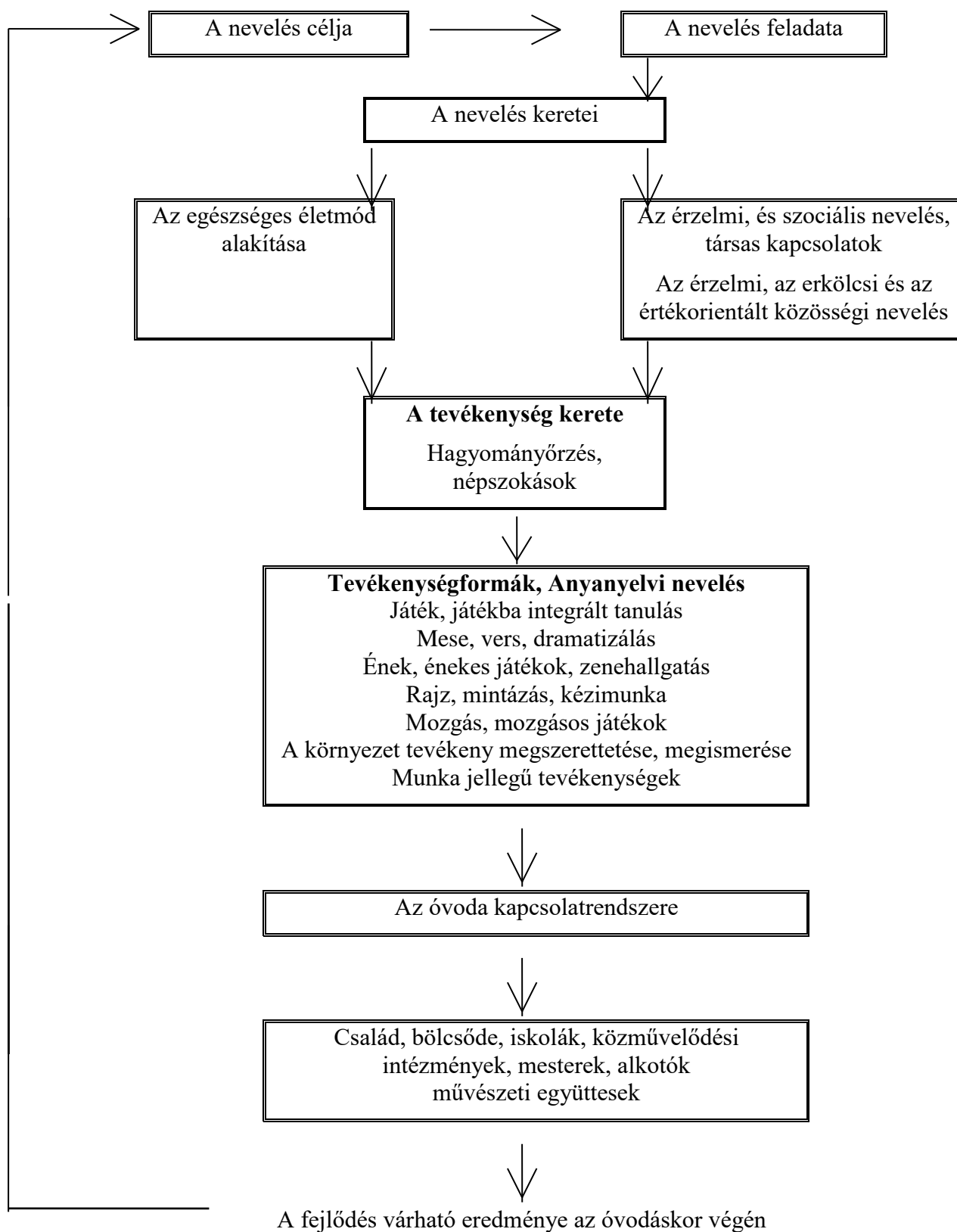
3.1.2 Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Az egyéni igényeket is figyelembevevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének kialakítása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda minden napjaiban, a természetben, tárgyi és emberi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységekben biztosítsunk rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.
- A gyermekek legyenek képesek a tárgyi - emberi - természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

3.1.3 Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek, megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb - tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánpótlási kedve fejlessze az értelmi képességeket és pszichikus funkciókat, különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítésére.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását - beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését.
- Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet - segítse a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.

3.2 A program rendszerábrája

4 AZ ÓVODAI NEVELÉS KERETE

4.1 *Egészséges életmód alakítása*

*Ez a fejezet tartalmazza a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 128. § - a szerint
A TELJES KÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉST.*

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, edzettségének biztosítása
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges esztétikus környezet megteremtése

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodai felvétel után – lehetőleg még a nyári időszakban a családlátogatáson – elkészítjük a gyermekekről az **anamnézist** és kitöltjük az „Információ gyűjtése a gyermeke neveléséről” c. igényfelmérő lapot. Ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezzük a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden tevékenységéhez elengedhetetlen.

A növekedés, a fejlődés üteme minden gyermeknél másképpen alakul. Folyamatos **megfigyeléssel** pl. testsúly, testmagasság, szem, hajszín, láb- kézméret stb. összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását.

A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus, a dajka és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes **testközelség** megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metajelzésekkel közelednek feléjük és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásai.

Az önálló **testápolás, étkezés, öltözködés** szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítjuk a gyermekeknek. Ezt vizuális projektrendszerrel segítjük. A befogadás ideje alatt minden gyermekkel, a dajka nénik bevonásával együtt végezzük a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét.

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában megkapják.

Ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél rövidebb legyen a várakozási idő, jól szervezeten, a folyamatosság módszerével élve.

A gyermekeknek különböző **táplálkozási szokásaik** vannak. A szülők segítségével megismerjük ezeket, és kellő toleranciával fogadjuk el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzük a gyermekeket, de nem kényszerítjük az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

Vitamin szükségletük kielégítését a központi konyha és a szülők által adományozott zöldség, gyümölcs biztosítja heti egy-két alkalommal (zöldség, gyümölcsnap).

A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Ápolás közben beszélgetünk a gyermekekkel, és csak akkor segítünk nekik, ha szükségük van a segítségre. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít bennünket az elvek betartásában. Különös gonddal védjük a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC intim használatához megteremtjük a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhessék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket. Következésképpen kérjük a szülőket, hogy többre tégy, praktikusán, ízletesen öltöztessék gyermekeiket. Türelmes, meggyőző munkánkkal a szülők jó partnereinkké válhatnak.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat. Törekszünk arra, hogy a gyermekek minden alkalommal átéljék az altatódalok hatására kialakult szenderegés állapotát. A

gyermeknek különböző az alvásigénye. Egy órai nyugodt pihenés után lehetővé, tesszük, hogy a nem alvó (5-6-7 éves) gyermekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak.

A gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, edzettségének biztosítása

Az óvoda, a nevelőtestület által kidolgozott egészségügyi szokásokkal rendelkezik, testi, lelki, egészségmegőrző szokásai vannak.

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápoljuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni.

(2,5) 3-4 éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. Nagy figyelmet fordítunk a tapintatos bánásmódra, kerüljük a gyermekek megségyenítését.

A **4-5 éves** korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A gyakori, rövid, prevenciós és fejlesztő tornák a gerinc deformitások megelőzését és a lábstatikai elváltozásainak javítását segítik.

A gyermekek egészséges életmódját úgy biztosítjuk, hogy minden nap **edzési lehetőséget** adunk. Erre legalkalmasabb a **szabadban tartózkodás**, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében szervezünk **napi kocogó- futó lehetőségeket**, valamint szervezett mozgásos tevékenységeket. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk dönthetik el, mennyit futnak. A felnőttekkel együttvégzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérrellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekek **a víz edző hatását** is megérezhetik az óvodában. Jó idő esetében az óvoda udvarán pancsolhatnak, zuhanyozhatnak. Nagycsoportos óvodásainknak önkormányzati támogatással lehetőségük van a városi uszodában vízhez szoktatáson részt venni, néhány alkalommal. Fontos, hogy a gyermekek minél előbb otthon érezzék magukat a vízben.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges esztétikus, egészséges környezet megteremtése

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezetet úgy alakítottuk ki, hogy megfeleljen az egészségügyi előírásoknak, és esztétikus, legyen, a gyermekeket környezettudatos magatartásra nevelje.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere **az óvodaudvar**.

Az udvar esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, ízlésesen kialakított gyermek játszórész. A labdajátékokhoz megfelelő nagyságú terület áll a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán van olyan udvarrész, ahol énekes játékokat játszhatnak a gyermekek, vagy bábozásra, dramatizálásra nyílik lehetőség.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében esztétikusan, ízlésesen rendezzük be. A több funkciót, betöltő **csoportszobát** alkalmassá tesszük a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tételével biztosítjuk a gyermekek jó közérzetét, ami egyben jó mintát ad a szülőknek is. A természetes világítás biztosításához az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan esztétikus függönyt használunk, amely nem veszi el a természetes fényt. Tűző nap esetén biztosítunk sötétítő függönyöket.

Az esztétikai tevékenységekhez elkülönített kuckókat alakítottunk ki:

- mesebirodalmat, mely a napi mesélésnek a színtere
- a rajzolás, mintázás, kézimunka, barkácsolás téri alkotásnak
- a környezet tevékeny megismeréséhez szükséges eszközöknek, a mikro-csoportos séták alkalmával összegyűjtött kincseknek, projekt-falnak
- a zenei készségfejlesztésnek
- a nagymozgásos játékeszközöknek

A csoporttermeket színben, formában, méretarányban a díszítés anyagának tudatos összeválogatásával megkomponálva alakítjuk ki.

Az **öltözők** ízléses berendezésével, világításával, fűtésével, szellőztetésével biztosítunk minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. A szülőknek az öltözőkben helyeztünk el tájékoztató táblákat, melyen figyelemmel kísérhetik az óvoda programjait, a féléves nevelési tervet a negyedéves évszak projekteket az adott

hét tevékenységeit a gyermekek fejlődési eredményeit és a gyermekek élménybeszámolóit, a visszatekintőket.

A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközökkel segítjük a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységeket képi formában jelenítjük meg, és ezzel a szokások rögzítését segítjük elő.

Intézményünkben egy folyosórészen az **ovi-galériát** rendezzük be. A kiállított művészi alkotások a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják, és a gyerekek esztétikai élménye mellett örömet okoz még a szülőknek is.

A gyermekek önmegismerését, énkép formálását, az élmények újbóli átélését segíti a **videó** felvételek mikro-csoportos formában történő megtekintése, melynek feltételét a nagycsoportos öltözőben teremtettük meg.

A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelekkel segítjük a szokások beidegződését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan vizet töltenek a kancsóból.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- A környezettudatos szokásoknak igyekeznek mindenütt megfelelni.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek próbálkoznak az önállósággal, testápolás, étkezés és öltözködésben egyaránt.

4.2 Az értékorientált érzelmi, szociális nevelés és társas kapcsolatok

Az értékorientált érzelmi, szociális nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

Az óvodapedagógus feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig
- A gyermek–gyermek, óvodapedagógus–gyermek, dajka–gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében
- Ismerje a sajátos nevelési igényű gyermek fogyatékosságának típusát, súlyosságát, annak kialakulását, életkorát, pszichés egészségi állapotát.

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, kiegyensúlyozott szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. **Családias légkörben** a gyermekeknek kialakul az érzelmi kötődése társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönöz.

A gyermekek szabadon mozoghatnak a csoportszobában, mosdóban. Ezzel is fokozzuk az önállóságukat, és az otthonosság érzetét.

Minden óvodai csoportnak van hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését (szeretet-báb).

Az otthonosság érzését segítjük elő azzal, hogy minden gyermeknek kincses dobozt biztosítunk, ahová saját eszközeit, játékait, a mikro-csoportos tapasztalatgyűjtésen talált „értékeit” beteheti, önállóan gondolhatja, kezelheti.

A gyermekek érkezésekor az óvoda öltözőiben, folyosóin nyugalmat árasztó halk zene fogadja az érkezőket.

A **befogadás** időszaka meghatározza a gyermekek óvodához kialakuló érzelmi kötődését. A szülőkkel együtt megteremtjük a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. A szülő jelenléte a gyermeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait.

A befogadásban mindkét óvodapedagógus részt vesz, a dajkával és a pedagógiai asszisztenssel együtt és gondosan előkészítik ezt az időszakot. A gyermekek jelét úgy válogatjuk ki, hogy ahhoz mondókát, verset vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni. Ez a gyermek első esztétikai élménye az óvodában!

A sok érdekes, ízléses játék mellett mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedünk a gyermekeknek.

Már a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően igyekszünk végezni a mindennapi tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerekkel gyakoroltatunk, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítenek a kiscsoportosok öltöztetésében, a szokások elsajátításában.

Az otthonos légkör megteremtésével elősegítjük a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez **gazdag, tevékenykedtető életet biztosítunk**. Az óvoda ünnepnapjaiban a jelképek, szimbólumok, a felnőttek élményközvetítése és a személyesség jelenik meg, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságát minél kevesebbet szerepeltetve. A gyermekekkel megismertetjük szűkebb és tágabb környezetüket, amely a szülőföldre való kötődést, a nemzeti tudatot alapozza meg. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója és egyben társa a gyermeknek.

A dajka és a pedagógiai asszisztens szorosan együttműködik az óvodapedagógussal az egészséges életmód, érzelmi nevelés és a játéktevékenység területein.

Az óvodai nevelő munkánk során figyelünk arra, hogy a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű és migráns kisgyermek

harmonikus személyiség fejlődéséhez megteremtjük az elfogadó, eredményeket, értékelő környezetet.

A gyermekeknek lehetőségük van minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így kialakul, hogy egy időben, egymástól függetlenül szerveződjenek különböző tevékenységek egyénileg és csoportosan is.

Igyekszünk minél több tevékenységet szervezni a kicsi és a nagy óvodásoknak, hogy az azonos korú gyermekek tudjanak együtt tevékenykedni. Az iskolásokkal való találkozásra is lehetőséget teremtünk, és erre felhasználjuk a véletlen és tervszerű találkozásokat.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. A „**személyes percek**” alkalmával egész nap folyamán éreztetjük a gyermekekkel, hogy „**Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre**”. Az óvoda felnőtt közösségével, gyermekközösségével elősegítjük bizalmuk, biztonságuk kialakulását. A jó nevelésünk alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt. A határokat úgy szabjuk, meg hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

A nevelésünk úgy hatékony, hogy az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára - egyéni sajátosságait figyelembe véve - érthetővé, vonzóvá tesszük. Óvodánk rendelkezik a nevelőtestület által kidolgozott közösségi szokásokkal.

A bátorító nevelés pszichológiáját alapul véve, minden kapcsolatban alkalmazzuk az alábbi elveket, melyet a szülőknek is érthetővé, alkalmazhatóvá teszünk.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában a következő elvek jelennek meg:

- A felnőtt próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermekeket.
- Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)

- A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőséget biztosít.)
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.
- Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust, feloldó beszélgetéseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.
- A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás. (A személyes perceket biztosítsa az óvónő minden gyermeknek, hogy a kapcsolatfelvevő képességüket megerősítse. Ezekben, a beszélgetésekben a mások és a saját érzés elfogadása és megfogalmazása is kapjon hangot.)
- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt

örömeivel jelzi dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelöli meg a veszélyeket, problémákat.

- A felnőtt a humort is felhasználja a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

Ezeket az elveket nyilvánosságra hozzuk a szülők számára készített tájékoztató táblán. Értelmezzük az óvoda minden dolgozójával és a szülőkkel is.

Elemezzük, vizsgáljuk a gyermekek társas viselkedését, kapcsolatát. Igyekszünk minél több elemzési eszközt használni a társas jellemzők kimutatásához.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. Egymást is megkérlik a szabályok betartására.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek különbözőségét elfogadják egészséges társaik. Segítségükre vannak, hogy ők is a közösség értékes tagjaivá váljanak.

4.3 Az óvodai élet megszervezése

- A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez megfelelő napirendet és hetirendet biztosítunk.
- Az óvodai életünk szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepet adunk.
- Az óvodapedagógusaink, a pedagógiai asszisztensünk és a dajka nénik a gondozás során is nevelnek, építik kapcsolataikat a gyermekkel, segítik önállóságuk fejlődését.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követését ezen a területen is dokumentáljuk.
- Óvodáinkban a teljes nyitva tartási időben a gyermekekkel óvodapedagógusaink foglalkoznak.

4.4 A program ajánlott napirendje

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének. Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek egyéni szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Egész nap során érvényesítjük a rugalmasság elvét. Ezzel a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósítására is lehetőséget adunk.

Teljesítjük a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjanak felvenni, és minden gyermekre elegendő figyelmet fordítunk.

A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 órára rövidül, majd a legnagyobbak egy órás pihenés után csendes tevékenységet folytathatnak.

A napirendben külön időpontot (pontokat) jelölünk meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire.

A napirendjavaslat tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. Korcsoportonként, az egyes évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítjuk.

Javaslat a gyermekek napirendjének elkészítéséhez

Időtartam	Tevékenység	
6:30-8:30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Személyes percek Szabad játék	J
8:30.-10:30	Játékba integrált egyéni és mikro-csoportos teendők, tevékenységek Testápolási teendők Tízórai Vers - mese - dramatizálás Rajz, mintázás, kézimunka Ének-zenei készségek fejlesztése	Á T É K
10:30-12:00	JÁTÉK A SZABADBAN Mikro-csoportos tapasztalatszerzések, séták, Énekes játékok az udvaron Edzés: kocogás, futás	J Á T É K
12:00-13:15	Ebéd Testápolási teendők	
13:00-15:00	Pihenés, altatás mesével, altatódallal	
15:00-15:20	Testápolási tevékenységek Uzsonna	
15:20-17:00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY A SZABADBAN Zenés, mozgásos percek Egyénenkénti részképesség-fejlesztés	J Á T É K

Egy héten egyszer - kétszer - a frontálisan szervezett mozgásos játékok miatt - a játékba integrált tanulás rendje megváltozik.

5 A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE

5.1 *Hagyományok ápolása, népszokások*

A programunkban a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvónők feladatának tekintjük. Beépítjük a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Megteremtjük azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él **népünk keresztény kulturális gyökere**, s a mai gyerekek is megismerhetik szépségét, értékét. Óvodapedagógusaink ragaszkodnak népünk múltjához, és képesek azzal azonosulni. Megismertetik **a népszokások eredetét, jelképeit**. A hagyományőrzésünk úgy marad fent, ha **családtól családig, gyermektől gyermekig, óvónőtől óvónőig, szájról szájra hagyományozódik**. Mindezeknek nagy szerepe van **nemzeti identitás-tudatos** nevelésünk megvalósításában is.

Az óvodában ünnepelhető jeles napok, hagyományok:

Ősz

Szüret (szeptember – október)
Mihály nap (szept. 29.)

Tél

Advent (november 30. közelebb eső vasárnaptól a negyedik vasárnapig)
Mikulás (december 6.)
Luca nap (december 13.)
Farsang hete (vízkeresztől hamvazószerdáig terjedő időszakban)

Tavaszi

Március 15. nemzeti ünnepünk
Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
Május elseje
Anyák napja
Pünkösöd (Húsvét után 50. napon)
Gyermekhét

Nyár

Szent István napja

A néphagyományőrzés ajánlott tartalmai

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítjuk változatos tevékenységeket.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátzás, együttműködés, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát.

A szülőkkel közösen szervezzük a jeles napokat és ünnepeinket.

Szüret

- A (2,5) 3-4 éves óvodásokkal hallgatunk énekeket, mondókákat a szüretre és a gyümölcsökről. Részt veszünk a szüreten és a mulatságban. Szemezzük a szőlőt, kóstoljuk a mustot.
- A 4-5 éves óvodásokkal megismertetünk szüreti énekes játékokat. Gyűjtjük, válogatjuk az ős gyümölcsseit. Részt vesznek a szüreten: játszanak a nagyokkal népi játékot, préseljük a mustot, népzenere próbálgatjuk a táncos mozdulatokat.
- Az 5-6-7 éves gyerekekkel megszervezzük a szüretet, az óvoda udvarán. Szemezzük, préseljük a szőlőt. Tanulunk verset, mondókát, dalos játékot a szőlőről, aktív részesei vagyunk a mulatságnak. Termésekből készítünk egyszerű tárgyakat, bábokat, hangszereket.

Advent (november 30-ához közelebb eső első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

- A legkisebb óvodásokkal megismerkedünk az advent jelképeivel (koszorú, naptár). A naptár alapján minden napra készülünk egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát vagy verset tanulunk a Mikulást és a karácsonyt várva. A szülőknek készítünk egyszerű ajándékot. Hajtatunk ágakat ültetünk Luca-búzá, és folyamatosan figyelemmel kísérjük fejlődésüket.
- A nagyobb óvodások az adventi naptár és a koszorú elkészítésében segítenek. Naponta megnézik mi a feladatuk az adventi naptár szerint. Hajtatunk ágakat, ültetünk Luca-búzá, mártunk gyertyát, fényszerű almát, sütünk mézeskalácsot, készítünk fenyődíszeket. Mikulás és karácsony előtt tanulunk ünnepi köszöntő verset, mondókát, éneket.

- Az 5-6-7 éves gyerekek, az óvónő segítségével készítenek adventi naptárt és koszorút. A kijelölt feladatokból naponta kibontanak egyet, és megoldják azt. Figyeljük az időjárás változásait. Készítünk asztaldíszeket, öntünk gyertyát. Az ünnepi készülődés étkezési szokásait megismerjük. Gyúrunk, sütünk, díszítünk mézeskalácsot.

Farsang hete (vízkeresztől hamvazószerdáig) télbúcsúztató népszokás

Pizsamás bál, maszkabál, kiszebáb étetés, farsangi bál:

- A (2,5) 3-4 évesekkel, egyszerű technikával díszítünk papírálcot, jelmezbe öltözünk.
- A 4-5 éves gyerekekkel díszítünk farsangi álcot, részt vesznek farsangi játékokban, tanulunk egyszerűbb dalt vagy mondókát a farsang köszöntésére. Hallgatunk tréfás mesét, éneket, verseket.
- Az 5-6-7 éves gyerekekkel tanulunk farsangi éneket, bálba hívogató mondókát. Segítenek, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében, kiszebáb felöltöztetésében.

Március 15-én ellátogatunk az 1948-as emlékműhöz, zászlókkal, kokárdákkal, verselünk, énekelünk. Megismertetjük a gyermekeket a szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal.

Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

- A (2,5) 3-4-5 éves gyermekekkel tanulunk locsolóverset, festünk tojást, a fiúk locsolkodnak.
- Az 5-6-7 évesek nagyobb sétát tesznek a folyóparton vagy a Népkerthben. Írnak tojást viasszal, feldíszítik csoportszobájukat. A locsoláshoz, tanulnak mondókát, verset. A fiúk meglocsolják a lányokat és az óvónőket, a lányok készítenek tojást a fiúknak.

Május elseje

- Az óvónők és a gyermekek által feldíszített májusfát körbe járnak, tavaszi dalokat énekelve

Anyák napja

- Nagymamák napján a délelőtti folyamán együtt játszunk, mondókázunk, énekelünk
- Anyák napját személyessé tesszük, versekkel, ölbeli, és dalos játékokkal, virággal és a gyermekek által készített ajándékokkal

Pünkösöd (Húsvét után 50. napon) király – királyné választás - tavaszi vásár

- A (2,5) 3-4 éves óvodásokkal megnézzük a nagyok műsorát (népi játékok, mondókák, dalok);
- A nagyobb óvodások népi játékok keretében választanak pünkösdi királyt – királynét. Népzeneire próbálják az egyszerű táncos lépéseket és felfedezik az esztétikus térformák szépségét.

Gyermekehét

- Gyermekehéten kirándulunk, családi sport délutánt rendezünk, kézműves napot tartunk és zenés délelőtti szervezünk.

Szent István király ünnepe – augusztus 20.

E naptól kezdve már új búzából sütik a kenyeret, ami az aratás végét, az új kenyér ünnepét is jelképezi. István királyról beszélgetünk, a magyar koronáról, koronázási ékszerekről fényképeket nézegetünk.

6 A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI

6.1 Játék, játékba integrált tanulás

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb kiemelt jelentőségű a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé váljon a játék, s a játékba integrált tanulás.

Az óvodapedagógus feladatai

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása, a szabadjáték érvényesítésének megteremtése.
- A (2,5) 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével
- A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékszituációkban
- Az óvónő játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés - élmények)

Kreatív, alkotó légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhetjük el, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk. Mindezekhez megteremtjük a feltételeket. Az alkotó légkört tovább fokozza a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet.

A csoportban csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A kreatív légkör segíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudnak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Az oldott légkör megteremtéséhez használunk minél gyakrabban humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, észre vesszük a környezetben spontán megjelenő helyzetkomikumokat.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvónő segítségével tudják kialakítani.

A csoportszobákban helye van a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckóknak”.

A programunkban - jelentős szerepe miatt - kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincses-ládája is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termések, növények, képek, a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak meg van az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök játékidőben a gyerekek rendelkezésére állnak

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az óvónő segíti az udvari szerepjátékok kibontakozását (pl. népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével stb.).

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. A **játékhoz szükséges időt** a folyamatos napirend, a játékba integrált tanulásfelfogás jól segíti. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak.

Az 5-6-7-éves gyermekeknek biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás képessége kialakulhasson bennük.

A **kreativitást kibontakoztató játékeszközök** olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek képzeletét. Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközöket biztosít, melyek ízlésesek, praktikusak, alkotó készséget fejlesztik, színesek, jó minőségűek, egyszerű félkész játékok.

A nagyobb gyermekeknek bővítjük az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem- és képességfejlesztő játékokkal.

A gyermekek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal, élményekkel** gazdagítják a játék tartalmát. Lehetővé tesszük, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék.

A gyerekek a szerepjátékukhoz alakítják ki a teret.

A programban kiemelt szerepet kapnak a mikro-csoportos séták, és természetben szervezett programok.

A (2,5) 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában nyilvánul meg, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért módot teremtünk a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHÁ” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömezés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem - kéz koordinációt, „kezesség-szemesség” kialakulását, hatnak a laterális dominancia kialakulására.

Az udvaron is biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

Segítjük a gyermek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Szervezünk és vállalunk szerepeket, hogy a különböző szerepek megformálása minta legyen a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában teret kap a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatok jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segíti az óvónő, hogy a szimbólumok, a „mintha” helyzetek minél gyakrabban megjelenhessenek.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatizálásnak, bábozásnak**. A mesék megelevenítésében részt veszünk, és modellt adunk egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben több eszközt használunk a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvónő előadásával jelenik meg az óvodában. Van a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is a többi közé tesszük, hogy a gyermekek játszhasanak vele, tapogathassák, megszeretgethessék.

A gyermek a **konstrukciós játék**ában élheti át az „én készítettem” alkotás örömét, mely eredményezheti a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és térvariált gazdagságot.

A **konstrukciós játék**hoz kapcsolódva jelenik meg a **barkácsolás**, elsősorban az általunk barkácsolt kellékek készítésével, amit közösen hozunk létre.

Biztosítunk olyan nyugalmas, udvarrészt, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat, ügyességi játékokat. Az óvodapedagógus ajánljon fel **szabályjátékokat**, amit a gyermekek könnyen betarthatnak és szívesen, önállóan is kezdeményezhetnek.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játéksituációkban

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására.

Beszédünk modellértékű a gyermeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti elő. Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékokkal mintát adunk az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.).

Nagy érdeklődéssel kíséri a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az óvodapedagógus játéksegítő, játékírányító metódusainak alkalmazása

Játéksegítő eljárásaink szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetében, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, irányításunk játékot követő, szemlélő, hagyjuk a gyermekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben is támogató, engedő és elfogadó.

Segít azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

Akkor avatkozunk be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik saját maguk vagy társaik épségét, nyugodt játékát.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek szívesen vegyenek részt a közös játékban, próbáljanak alkalmazkodni a közösséghez, a játékok szabályaihoz.
- Interakciójuk gazdag, kultúrált és érthető.

Játékba integrált tanulás

A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, és általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék, és a mindennapi óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége a játékon keresztül fejlődik.

A program felfogása szerint a **játékba integrált tanulás azt jelenti**, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak** úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdenek. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, amely a gyermek ismeretszerzését is magában foglalja.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

A **szokástanulást** és az alapvető ismeretek elsajátítását évszak **projekt rendszerű tanulással** valósítjuk meg, melyben lehetőséget biztosítunk sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalásra, felfedezésre, a kreativitás fejlesztésére. A projekt kidolgozása a szülők számára áttekinthető esztétikus és folyamatosan követhető és vizuális jelekkel jelenítjük meg. E tanulási rendszerben felerősödik az információ áramoltatás és az együttnevelés.

A **tehetség** első jelei már óvodás korban fellelhetők, a csoportban az óvodapedagógusok folyamatosan odafigyelnek, a kimagasló képességű gyermekekre. A gyermekek képességeinek magasabb szintű kibontakoztatására tehetséggondozó műhelyeket hozunk létre.

A programban helyet kap az egyéni fejlesztés, amely számos probléma – és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

Minden gyermeket önmaga képességeihez mérten fejlesztünk, fejlesztésüket számukra megfelelő területen valósítjuk meg. Pozitív személyre szabott értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakoztatását. A **sajátos nevelési igényű gyermekek** részére a csoport foglalkozások keretein belül a szakvéleményben meghatározott időkeretben biztosítjuk egyéni fejlesztésüket gyógypedagógus, logopédus, utazó pedagógus részvételével.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez

(2,5) 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkerete változik)

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékba integrált tanulás	Vers, mese, dramatizálás Ének, zene, énekes játékok	Vers, mese, dramatizálás Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Vers, mese, dramatizálás	Vers, mese, dramatizálás	Vers, mese, dramatizálás Mozgás, mozgásos játékok
Napi játékba integrált tanulás	A külső világ tevékeny megismerése Egyéni fejlesztések	A külső világ tevékeny megismerése Zenés, mozgásos percek, Egyéni fejlesztések	A külső világ tevékeny megismerése Műhelymunkák Egyéni fejlesztések	A külső világ tevékeny megismerése Zenés, mozgásos percek, Egyéni fejlesztések	A külső világ tevékeny megismerése Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás formái

(A 2,5 - 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	Mozgás, mozgásos játékok Énekes játékok, gyermektánc (4-5-6-7 éveseknek)
Közvetve kötelező	Verselés, mesélés, dramatizálás
Kötetlen	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka A külső világ tevékeny megismerése Ének, zene Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, Verselés, mesélés, dramatizálás Zenés-mozgásos percek, Énekes játékok, gyermektánc Futás, kocogás
Mikrocsoportos	Ének, zene Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, A külső világ tevékeny megismerése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

Korosztály	Verselés, mesélés, dramatizálás	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgásos játék	Zenés-mozgásos percek	A külső világ tevékeny megismerése
(2,5) -3-4 évesek	Naponta 5-10'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'	heti 1x 10-15'	heti 2x 6'	heti 3X 10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	8'	15-20'
5-6-7 éves	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	10'	30-35'

A (2,5) -3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 35'

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 45'

A 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete max. 65'

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek:

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, egyéni szükségletei, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus az eljárásait változtatatosan és differenciáltan mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. Célunk, hogy a játékosság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben. Törekszünk módszertani kultúránk fejlesztésére.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, **pozitív megerősítést** kapnak. Arra törekszünk, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermekek **konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki**.

Alkalmazzuk a **differenciált**, árnyalt értékelést.

Használjuk a **jutalmazás sokféle módszerét**: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Kerüljük a tárgyi jutalmak osztogatását. A **büntetést teljes mértékben kerüljük** a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Arra törekszünk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

A tanulási folyamatban is **csak akkor segítünk** a gyermekeknek, **ha kéri** a segítséget, mert elakadtak a probléma megoldásában. A gyermekek próbáljanak minél több mindent önállóan megoldani.

6.2 Verselés, mesélés, dramatizálás

A **tevékenység célja**: a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása elsősorban a népmesék segítségével.

A **mesék** mágikussága, a csodákkal teli meseélmények, a **versek** zeneisége, rímeinek csengése adjon a gyermekeknek igazi irodalmi művészi élményt.

Mindennapi mesélés biztosítja a kisgyermekek lelki nyugalmát, békéjét.

Az óvodapedagógus feladatai

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- A (2,5) -3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás)
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvodapedagógusok feladata. A művek kiválasztásával érvényesítjük a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbélését.

A legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan **meséket** választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi már többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus - realiztikus mesék. Helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi mellet a kortárs irodalmi művek is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át beépítjük a klasszikus tündérmeséket, a tréfás meséket és műmeséket a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga gazdagodik a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismerünk olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. A

kiválasztott versek, mesék erősítik a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségének felismerését.

A (2,5) 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő (2,5) 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, **ölbeli játékok**hoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az óvodában igyekszünk minél több lehetőséget teremteni a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. A gyermekekkel sokszor ismételjük az **állathívogatókat**, **altatókat**, **kiolvasókat**, de sohase keltünk bennük gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására, hogy a mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával ismerik meg a **bábokat**, ezek segítségével mutatunk be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgatnak leporellókat, színes képeskönyveket, s hozzák el otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

A verseléshez, meséléshez, **dramatizálásához**, **illusztrálásához** csak olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Az óvodapedagógusok és a nagycsoportos gyermekek több alaklommal is báboznak, dramatizálnak meglepetésként a kisebbeknek.

Alkalmanként az óvodai ünnepek, rendezvények egyik színfoltja az óvónők bábelőadása.

A kiscsoportos gyermekek megismernek 10-12 mondókát és 10-14 új mesét egy nevelési év alatt, s ezeket minél többször ismételgetik.

Évente egy-egy alkalommal szervezünk a gyermekeknek óvodai báb- és dramatikus előadásokat, bábművészek fellépésével és bábszínház látogatással.

A nagyobb gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódnak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősítjük pl. egy közmondással. Közösén jelenítjük meg a meséket, a gyermekek élményeit. A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni, ehhez minél több lehetőséget teremtünk.

A 4-5 éves gyermekek 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismernek meg.

Az 5-7 éves gyermekek körében is minden adandó alkalmat felhasználunk a kiolvasók, ritmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes találós kérdéseket, rímjátékokat. Lehetőség van az ilyen típusú játékokra is.

A gyermekek ismételtetik az előző években tanult verseket. Az új versek (15-20) bemutatása mindenkor kapcsolódik a gyermekek élményeihez. Nem szavaltatjuk a gyermekeket kórusban, kerüljük az éneklő hanglegtést. Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra.

(Kivételt képeznek a ritmikus versek pl. Weöres Sándor: Galagonya)

A délutáni pihenés alatt - olvasunk a gyermekeknek **folytatásos mesét**.

A gyermekek fantáziája gazdag. Alkalmat adunk a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A gyermek saját vers és mese alkotása, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A közösén kitalált meséket nevezzük el a „**mi mesénk**”-nek.

A gyermekek kifejezik a mese, vers cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján olyan közmondásokat keresünk, amelyekkel meg tudjuk erősíteni az erkölcsi tulajdonságokat. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni vers- és meseélményeiket. Ezekből készítünk közösén albumot. Az auditív élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

A nagyobb gyermekek hallanak 15-20 új mesét a nevelési év folyamán.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés jelen van az óvodában a (2,5) 3-6-7 éves korosztályban.

Közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével, gyertyagyújtással csalogatjuk a gyermekeket a mesesarokba. Amikor minden gyermek megérkezik, csak akkor kezdjük el a mesét. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét mondjuk a gyermekeknek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák, megjeleníthessék különbözőképpen a mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfűvése, illetve az óvodapedagógus éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, a versek, mesék, dramatizálás segítségével

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, a vers, a bábozás és a dramatizálás. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a hangzók helyes ejtését, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatizálásban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rímusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is.
- Megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Tudnak mesét, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek is türelemmel, kitartással hallgassák a mesét, verset, legyenek részesei a dramatizálásnak.

6.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A tevékenység célja: a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

A zenehallgatási lehetőségek – az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – fejlesszék a gyermekek művészi fogékonyságát.

Az óvodapedagógus feladatai

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- A (2,5) 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal

Az EFOP 3.2.6-16-2016-00001 "A tanulók képesség-kibontakoztatásának elősegítése a köznevelési intézményekben" című projekt keretében, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem partnerintézményeként az átvett zenei módszereket, új tanulási formákat alkalmazzuk a zenei tevékenységeinkben. Mindezek Kodály Zoltán és Forrai Katalin tradicionális zenei értékeire épülnek, és a XXI. századi egyéni fejlesztéseket erősíti meg, a mai gyermekekhez igazodó művészeti eszközök tudatos bevonásával.

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a környezet hangjainak megfigyelése az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei. Az énekes népi játékok és igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és a zenei kreativitásának alakításában. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, a zenélés és a gyermektánc részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

A **(2,5) 3-4 éves korú gyermekek** nagyon élvezik az **ölbeli játékokat**, amelyeket a felnőttekkel közösen játszanak. Van ezek között arc-, kéz-, ujj és lovagoltató játék. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan **énekes játékokat** tanulnak meg, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze egy-két **komponált gyermekdalt** tanulnak meg az ünnepek köszöntésére.

A **nagyobb gyermekeknek** is teremtünk olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszhasanak ölbeli játékokat, mondogathassanak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dūr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenik a szinkópa is.

Igényesen választjuk az alkalmi dalokat, melyekhez ösztönözzük a gyermekeket mozdulatok kitalálására.

Az **5-6-7 éves gyerekeknél** a döntés egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyerekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogatunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt. A zenei élmény közvetítést élethelyzethez kapcsolva teremtjük meg. Többször énekelünk népdalokat, de megjelenik a zenei repertoárban a rokon-, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

A (2,5) 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A (2,5) 3-4 éves gyermekek megismernek 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók.

Ezen a játékokon keresztül ismerjük meg közvetve a **zenei alapfogalmakat**. Próbálgatunk halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Megfigyeljük a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Érzékeltetjük különböző játékos mozdulatokkal az **egyenletes lüktetést**. Énekeljük a gyermekek nevét, jelét, csalogatjuk őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a **zenehallgatás** iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakulhasson az áhítatos zenehallgatás. A zenei élményt, elsősorban énekes előadással közvetítjük. A gyermekeket bevonjuk a közös éneklésbe, az **évszaki** 30 perces rövid **hangversenyekbe**. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát videofelvételen, mikrocsoportban megtekinteni.

A **nagyobb, fejlettebb gyermekek** énekelnek 6-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megismerése mellett ismételtetjük a (2,5) 3-4 éves korukban tanult mondókákat, gyermekdalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexacord marad.

Az énekes játékok közül nehezebbeket is válogatunk, pl. szerepcserés párválasztó, sorgyarapító játékokat.

Énekelünk egyénileg, mikrocsoportban halkabban - hangosabban, magasabban, mélyebben. Próbáljuk a levegőben felvázolni az énekek dallamvonalát.

Játszunk kérdés-felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal, amelyre mikrocsoportban adunk lehetőséget.

Minél több alkalommal érzékeljük az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használunk többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztéséhez. Ezeket a „ritmus-hangszereket” barkácsoljuk közösen, hogy együtt tudjunk mondókázgatni, énekelgetni magunk és egymás örömeire.

A zenei élménykövetítés mindennapos lehetőség az óvodában, minél többféle tevékenységhez kapcsolva.

Az **5-6-7 éves gyermekeknek** lehetősége van megismerkedni és sokat ismételtetni 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak szimbólumot, találunk ki, melyeket a zenei sarokban helyezünk el. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra, és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Olyan dalokból, válogatunk, melyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzünk, ami ennek a korosztálynak egyben a gyermektánca is.

A gyermekekkel együtt variáljuk az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak (pl. a táncház).

A gyermekek tiszta éneklését egyéni énekléssel segítjük elő. A hallásfejlesztést segítő fogalompárokat, pl. a halkabb-hangosabb éneklést, összekapcsoljuk a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

Lehetőséget adunk az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek a metallofon játékra, hogy a hangok magasságkülönbségét így is érzékelhessék. Próbálgassanak néhány hangból álló motívumokat kitalálni, vagy egyszerű gyermekdalokat megszólaltatni.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikrocsoportos munkaformában szervezzük meg. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tudunk fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékot, lehetőleg az udvaron tartjuk meg, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élményekkel teli játékot.

A zenehallgatást kapcsoljuk a különböző tevékenységekhez. Arra is módot teremtünk, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézhesenek néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét.

A programhoz évszaki hangversenyek társulnak, amit elsősorban zeneiskolások, énektagozatú iskolás tanulók, szülők, nagyszülők, zenetanárok bevonásával szervezzük meg. Ünnepeinket, rendezvényeinket színesítik a DANA-DANA óvónői kórus előadásai.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megérezteteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- Évezettel tudnak zenét hallgatni.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek kapcsolódnak be a zenei tevékenységekbe, szívesen játszanak énekes játékokat, ezáltal fejlődjenek nyelvi képességeik.

6.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja: a gyermekek élmény-és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az ovi galéria programja ad mindennapi lehetőséget a műalkotásokkal való találkozáshoz, amely művészeti élményben részesíti mind a gyermeket, mind a szülőket.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése, beszédkészség fejlesztése
- A (2,5) 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó - alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése, beszédkészség fejlesztése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására törekszünk. Fontos a tevékenység öröme, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tároló helyek.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítsák, vagy kezdjék előről.

A tevékenységhez biztosítunk elegendő időt, a gyermekek addig alkothatnak, ameddig kedvük tartja.

A gyermekeknek egyenként tanítjuk meg az eszközök biztonságos kezelését. A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, agyagformázáshoz, szövés - fonáshoz, batikoláshoz,

origamihoz, építéshez, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez végig gondoljuk a feltételeket, s megteremtjük azokat, a mindennapi szabad játékban is. Megismertetjük a gyermekeket ezen technikák alapelemeivel és eljárásaival. A festéshez, agyagozáshoz köpenyt vagy kötényt használnak, hogy óvják a tiszta ruhájukat.

Teremtünk olyan lehetőséget, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen **mini galériát** alakítottunk, amely egy esztétikus, képtároló lehetőség, hogy a gyermekek sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

A gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszköze a népművészeti elemekkel és az esztétikus környezettel való ismerkedés.

A gyermekeknek ehhez az óvodában évszakonként megrendezett **ovi-galéria** ad lehetőséget. A galéria megnyitása kapcsolódik általában az évszak kezdetéhez vagy zárásához. Minden esetben ünnepélyesen nyitjuk meg az alkotók kiállítását, ez a nap más mint a többi. Kis csoportokban többször van módjuk megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. A gyermekek a kiállított alkotásokról nyilvánítanak véleményt. Az óvoda ovi-galériája az 5-6-7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető helye, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli hatásáról esik szó. A gyermekek kis csoportokban személyesen találkoznak a kiállító iskolásokkal, alkotó rajztanárral vagy művésszel. Büszkék óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

A (2,5) 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

Az óvodába kerülő **(2,5) 3-4 évesekkel** lehetővé tesszük, hogy játszva megismerkedhessenek az anyaggal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival.

A tevékenységet a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosítjuk.

Megtervezzük **a képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit. Nem tervezzük a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témát. A gyermek az elkészült firkák után fogalmazza meg, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is van lehetőségük az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Alkotnak a gyermekek képeket festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, agyagba-

homokba karcolással, nyomattal stb. Segítjük a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekek tetszés szerint vesznek részt a **plasztikai alakításban**. Ismerkednek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb.

A legkisebb óvodások is ismerkednek az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

A **4-5 éves gyermekek** alkotó-alakító tevékenységét gazdagítjuk, bővítjük tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet segítjük élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal, s ezekhez legkifejezőbb legmutatósbab technika kapcsolásával. Megjelenik a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használunk ceruzát, krétát, filc- és rost írókat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, teremtünk erre is lehetőséget.

A **plasztikai munkák** során képesek a formák tagolására. Tudnak játékukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Használják különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során próbálkoznak a tér variálásával, az építés részletezésével. Használják ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat.

A gyermeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására.

Az **5-6-7 éves gyermekek** alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi, a plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A **képalakító alkotás** során a gyermekek többször készítenek közös kompozíciót. Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkar, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenik meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek közös mikrocsoportos tapasztalat esemény ábrázolása.

A gyermekek a képalakításhoz megjelenítik a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek **plasztikai munkájában** is megjelenik a közös térbeli, többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék, élethelyzet stb. Egyénileg dolgoznak, kisméretű szövőkereteken.

Az óvoda „legidősebbjei körében” alakítjuk ki az ajándékkészítés igényét. Biztatjuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére. Átélik minél gyakrabban az ajándékozás örömét.

Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. A gyermekek is megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze pl.: búvóhelyeket, mobil színpadot, dramatizáláshoz szükséges egyszerű díszleteket stb. A térbeli tapasztalat segíti az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek önállóan készítik elő, illetve gondoznak minden anyagot, eszközt, amelyek az alkotó tevékenységhez szükségesek. A több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítjuk a gyermekeknek.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban jelennek meg. Egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, **kötetlen formájú** tevékenységet szervezünk. Az előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vesz részt a tevékenységben. A gyermekeknek, ajánlunk egy témán belül alternatív lehetőséget és legalább kétféle technikát. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- Alkotásaikat egyénileg, ízlésesen elhelyezik a mini galériában.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek vegyenek részt az alkotásban, munkájukban alkalmazzák a megismert technikákat.

6.5 A mozgás, mozgásos játékok

A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése és a társra figyelés játékos formában. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarat tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

A gyermekek mozgás szükségletének kielégítése, egészségük megőrzése, megóvása.

A gyermekek esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése.

Fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásának elősegítése.

Az óvodapedagógus feladata

- A (2,5) 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása, anyanyelvi nevelés megvalósítása a mozgás, mozgásos játék során használt kifejezésekkel.
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás-szükségletének differenciált kielégítése és ellenálló képességük növelése érdekében.

A (2,5) 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A gyermekek nagymozgását (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejlesztjük az óvoda udvarán, ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismételtesére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit, azok megnevezéseit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük, alkalmazzuk.

Az irányított mozgásos játékok során a **(2,5) 3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Megismerkedünk **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal. Játsszunk **ugrásgyakorlatokat**, pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket majd leugrásokat.

Megismerkedünk **dobásgyakorlatokkal**, **labdagyakorlatokkal**, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás - elkapás, labda leütés - elkapás stb.

A mozgásos játékok adnak teret a **támaszgyakorlatok** gyakorlására, pl. csúszások, kúszások, mászások. A **talajtorna** eleme is megjelenik a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. Játsszunk **egyensúlyozó játékokat**. Többféle kéziszert használunk a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok készítetik a gyermekeket elvárható erő kifejtésre. Rendszerint bemutatjuk a helyes mintát, és igényeljük a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A csoportteremben van mozgásra készítő eszköz, pl. bordásfal, Greiswald, szivacs-szőnyeg, Wesco.

A **4-5 éves** gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére tesszük a hangsúlyt. Az irányított mozgásos játékokban megjelennek a **futásgyakorlatok**, pl. fussanak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgy hordozással stb.

Szervezünk **ugrásgyakorlatokat**, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra, leugrás két lábra, játékos helyből- távolugró verseny stb.

A **dobásgyakorlatok** során próbálgatjuk a célbadobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. Gyakran játszhatnak labda-gyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok során gyakoroljuk a **támaszgyakorlatokat**, pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken.

A **talajtorna** anyagaként megjelenik a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, „a csikórugdalózás”. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

Játszunk **egyensúlyozó játékokat** 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútós szereken. Tervezünk lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.

Az **5-6-7 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnek játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazása. Használunk különböző kéziszerkeket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket.

A különböző típusú **futógyakorlatokat** sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakoroljuk. Megismerjük a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végzünk **ugrásgyakorlatokat**. Szökdelünk páros és egy lábon haladással. Végzünk sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakoroljuk a magas- és távolugrásokat.

Játszunk **dobásgyakorlatokat**, egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással célba, 2 m magas kötél felett is. Vezetjük a labdát járás, futás közben, labdáznak párokban, kisebb csoportokban.

Végzünk **támaszgyakorlatokat**, pl. pók, rákjárással, talicskázással. Ismételjük az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. **Egyensúlyoznak** padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

Szervezünk ovi-focit, ovi birkózó versenyeket elsősorban a fiúk részére. Szülőkkel együtt, a szülők bevonásával sportnapot rendezünk.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

A gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítjuk.

Az irányított mozgásos játékokat heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel.

A mindennapi testedzést: a kocogást, futást mindhárom korosztály végzi. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják meg.

Hetente kétszer „Zenés, mozgásos percek” megszervezését végezzük, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozognak. Az utánpótlás alapuló mozgás anyagát gimnasztikai elemekből építjük fel, pl. kartartások, testhelyzetek kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatokból. A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak helyben labdát vezetni.
- Célba dobni egykezes felsődobással.
- Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fogyatékoságuk mértékében vegyenek részt a mozgásban, mozgásos fejlesztő foglalkozásokban.

6.6 A külső világ tevékeny megismerése

A **tevékenység célja**, a szűkebb és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és szűkebb környezetükről.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jusson, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Ismerje meg a szülőföldünk, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, tanulja meg ezek szeretetét, védelmét is.

Az óvodapedagógus feladatai

- A (2,5) 3-6-7 éves korú gyermekeknek kompetencia alapú projektpedagógia feltételeinek megteremtése.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

A (2,5) 3-6-7 éves korú gyermekeknek kompetencia alapú projektpedagógia feltételeinek megteremtése.

(2,5) 3-4 éves gyermekekkel

Az „Engedjétek, hogy szeressünk benneteket” projekt keretén belül – amelynek időtartama fél év – az óvoda elfogadtatása, megszerettetése után megismertetjük az óvoda szűkebb környezetét.

Megfigyeljük a nagyobbak projektekkal kapcsolatos tevékenységeit, meglátogatjuk kiállításait. Megfigyeljük az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit és állatait. Gyűjtünk terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, az évszakokra jellemző képeket.

A második félévben már önálló projekteket tervezünk, amelyekben feldolgozzuk a környezeti témákat.

A 4-5-6-7 éves gyermekek

Újra befogadása az „Engedjétek, hogy szeressünk benneteket” projekten belül történik – időtartama 1 - 3 hét –, melynek során közösen alakítjuk ki új környezetünket, megismerkedünk az új csoporttársakkal, felnőttekkel és segítjük a kisebbek befogadását. Folytatják az ismerkedést az óvoda szűkebb, majd tágabb környezetével. Megfigyeléseket végeznek, gyűjtőmunkájukat gazdagítják, összefüggéseket keresnek.

Tapasztalat és élményszerző sétákat az óvoda utcáján túl, annak tágabb környezetében végzik. Megfigyelik a környezet mennyiségi, nagyságbeli, alaki, formai, sík és térbeli jellemzőit.

Az állandó projekteken kívül alkalmi projekttémákat tervezünk, amelyek a gyermekek érdeklődésének, életkori sajátosságainak, az aktualitásoknak megfelelően, lokálpatrióta szellemiséget, **helyi specifikumokat** tükrözve dolgozhatóak fel, ill. választhatók.

A témák feldolgozása során kiemelt szerepet kap a **környezettudatos magatartás** kialakítása, elmélyítése, a „Szeresd, ismerd, védj környezetet!” szemlélet megerősítése.

Az iskolába készülő gyermekek esetében a „Bátran megyünk iskolába” projekt legalább négy hetes.

A következő projekttémák minden korcsoportra alkalmazhatók:

Az őszi és ünnepi – projekttéma javaslatok:

- ❖ Művészeti jeles napunk: Ovigaléria program projektje
- ❖ Engedjétek, hogy szeressünk benneteket! Óvodások lettünk
- ❖ Ősz, a gazdag színeivel, formáival
- ❖ Szüret projekt: szőlő-pince-préselés-hordó (bármilyen szüret lehet, nem csak szőlő)
- ❖ Művészeti jeles napunk: Ovikoncert projektje

A téli és ünnepi – projekttéma javaslatok:

- ❖ Művészeti jeles napunk: Téli ovigaléria program projektje
- ❖ Családfa projekt
- ❖ Advent – Mikulás – Karácsony
- ❖ Művészeti jeles napunk: Karácsonyi ovikoncert projektje
- ❖ A tél és örömei
- ❖ Farsang

A tavasz és ünnepei – projekttéma javaslatok:

- ❖ Művészeti jeles napunk: Tavaszi ovigaléria program projektje
- ❖ Március 15.
- ❖ Bátran megyünk iskolába!
- ❖ Anyák napja, a virágba boruló természet szépségével
- ❖ Pünkösöd
- ❖ Művészeti jeles napunk: Tavaszi ovikoncert program projektje

Egy-egy évszakot a művészeti jeles napok keretébe helyezünk el, hogy ezzel is nyomatékot, ünnepélyességet adjunk az évszakváltásnak, és erősítsük a művészeti lehetőségeket.

Minden évszakot ovigaléria-megnyitóval nyitunk, és koncerttel zárunk, melyeket projektként fogunk fel, mivel ezekre a jeles napjainkra a gyermekekkel közösen készülünk fel.

Az alternatív programban található művészeti jeles napok és néphagyományok jeles napjai mellett más témájú projektek is tervezhetők. Ezek közül néhány lehetőség:

- ❖ Hangszerek családja
- ❖ A mi házunk
- ❖ Városunk szép építményei
- ❖ Velünk élő kismesterségek
- ❖ Városunk műemlékei, alkotásai
- ❖ Ép testben, ép lélek: egészség betegség
- ❖ Mindenünk a tiszta víz
- ❖ A föld, ahol megtermelik betevő falatunkat
- ❖ Levegő, az életünk eleme
- ❖ Hangok a környezetünkben
- ❖ Virágok az utcánkban
- ❖ Építkezés
- ❖ Állatok az utcánkban
- ❖ Utazunk!
- ❖ Tisztaság, környezetünk védelme
- ❖ Anyagok: ismerjük-e, hogy milyen anyagok vesznek körül bennünket?
- ❖ Mesterségek: a mi orvosunk/eladónk/ápolónőnk/rendőrünk

A gyermekek képességfejlettsége alapján szervezzük azt a sajátos tanulást, amelynek középpontjában egy valóságos probléma áll.

A projekt módszerével, amely az együttműködő tanulási technikákon alapul, sokrétű ismeret megszervezését, elrendezését és feldolgozását tesszük lehetővé.

Reális és valóságos válaszokat kapunk egy-egy probléma felvetésére. A gyermekek. Identitás tudatának fejlődését, az együvé tartozását alapozzuk meg az együttes tevékenység során átélt élményekkel, a közös alkotásokkal és sikerekkel.

A projekt vezérlése folyamattervezést kíván, amelynek keretét az évszakok adják.

A projekt témakörén belül megfogalmazzuk a valós problémát, kitűzzük a célokat, kiemeljük a kapcsolódó nevelési feladatokat (három fő feladatunk: erkölcsi és szociális képességek alakítása, esztétikai érzelmek kibontakoztatása, intellektuális érzelmek biztosítása), a helyzetkomikum lehetőségeit.

- ❖ Megfogalmazzuk a gyermekek élmény és tapasztalatszerzésének lehetőségeit (pl. városunk szobrai).
- ❖ A témakörök legfontosabb eszközeinek megtervezése az óvodapedagógusok művészeti élmény-kiegészítései zene, irodalom, vizuális.
- ❖ Pontokba szedjük a gyűjtőmunka megszervezését.
- ❖ Többféleképpen tervezzük az élmények és tapasztalatok feldolgozását.
- ❖ Fejlesztőjátékokat tervezünk a projekt témakörében.
- ❖ Összegezzük, értékelünk.
- ❖ Tájékoztatjuk a szülőket az élményekről, tapasztalatokról (visszatekintő).
- ❖ Kiállítást szervezünk.
- ❖ Megtervezzük a projekt eredményes levezetéséhez szükséges eszközöket.
- ❖ Értékeljük a projektet.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikro csoportban vagy kiscsoportban történik, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták alkalmával.

Évszakonként minimum 3 természeti emberi-tárgyi téma megfigyelését feldolgozását tervezzük, melynek alapfeltétele az óvodapedagógus párok együttműködése.

Évszakonként egy alkalommal a természetben szervezünk óvodai programot.

Ezek időtartama és távolsága függ a gyermekek korcsoportjától.

Készítünk videofelvételt, vagy fotót, a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedezettő tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

A mikro-csoportos vagy kiscsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek – óvónő- pedagógiai asszisztens - dajka néni személyes beszélgetéseire. Az óvónő minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésére tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérdés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.

- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.
- Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videofelvételeket, fotókat.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek valóságúen ismerjék környezetüket, a sokoldalú érzékeltetés által és biztonságosan tájékozódjanak benne.

6.7 Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység.

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelesség-teljesítését. A saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Cél továbbá a gyermekek együttműködésének szervező képességének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata

- A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása, kommunikációs készség fejlesztése.
- A munkaeszközök használatának megtanítása, konkrét, reális, a gyermek egyéni képességeihez igazodó, fejlesztő értékelés nyújtása.

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása (2,5) 3-6-7

Az óvodások munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Mindegyik munkafajtanál mintát adunk az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Értékelésünk buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

A **(2,5) 3-4 éves gyermekek** az óvónőt figyelve részt vesznek a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában követik a termések, falevelek elszállítását, a nagycsoportosok veteményezését, a növények locsolását, és közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

A **4-5 éves gyermekek** közösségi kapcsolatát jól fejleszti a csoportért végzett munka, amit akkor vezetünk be, ha a gyermekek készség szinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.). Piktogramokkal segítjük a szokások elsajátítását és gyakorlását.

Megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit (pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok, rendezvények előkészítése stb.).

Lehetőséget adunk növény- és állatgondozásra. A gyermekek közreműködnek az élősarok gondozásában, a szobanövények átültetésében, a virágoskert ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában, pl. az avar összegyűjtésében, öntözésben, a kerti munkában.

A gyermekeknek lehetősége van az akváriumot és a madáretetőt gondozni.

Az **5-6-7 éves óvodások** önállóan végzik a napi munkákat. Közösén eldöntik a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan tálalják fel az ételeket. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek.

Önállóan végzünk környezetszépítő munkát, játéktisztítást, mosást, szárítást, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését.

Hatvani Varázskapu Óvoda
3000 Hatvan, Jókai utca 9.
Tel: 37/342-203, 37/541-495
Email: varazskapuovi@gmail.com

Úgy irányítjuk a növény- és állatgondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítenek a járdák, utak tisztításában. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezzük és végezzük.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a napi munkafolyamatokat
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fogyatékosságuk mértékében végezzenek munkát közösségükben, kapcsolódjanak be környezetük rendjének helyreállításában.

7 TEHETSÉGGONDOZÁS AZ ÓVODÁBAN

7.1 Szemléletváltás a közoktatásban

A tehetséggondozás több évtizedes múltra tekint vissza hazánkban, így óvodánkban is.

Nevelési programunk eddig is lehetővé tette a tehetséges gyermekek kibontakoztatását, de nem rendelkezünk célzottan kidolgozott programmal.

Az Országgyűlés 2008. december 4-én a 126/2008-as számú határozatával elfogadta a Nemzeti Tehetség Programot, s ez indította el a közoktatásban azt a szemléletváltást, amely a tehetségek folyamatos segítségét célozza.

Már óvodás korban is fontosnak tartjuk a tehetségigérek megtalálását, folyamatos fejlesztését, és nevelőtestületünk is azonosulni tud a Nemzeti Tehetség Program alapelveivel. Ezért döntöttünk a program bevezetése mellett.

2010-ben regisztrált Tehetségpont lett óvodánk, 2013-ban pedig Akkreditált Kiváló Tehetségponttá nyilvánították Intézményünket.

Nevelőtestületünk látja ebben a folyamatos megújulás lehetőségét, valljuk, hogy „tehetséges felnőtt nevelhet tehetséges gyermeket”.

7.2 A tehetséggondozói tevékenységünk alapelvei

- Tehetséggondozó rendszerünk kiépítése biztosítja a hosszú távú működést
- Pedagógiai programunk értékeire és helyi hagyományainkra építve látjuk el tehetséggondozói feladatainkat
- Olyan tehetségműhelyeket hozunk létre, melyekben szokatlan helyzeteket teremtve új kihívásokra, problémamegoldásra készítjük gyermekeinket, mindig újabb csodával várjuk őket. Kerüljük az uniformizálást, a kreativitásra helyezzük a hangsúlyt.
- Elfogadjuk azt, hogy minden gyermek tehetséges lehet valamiben
- A gyermekek megfigyelése és fejlesztése az óvodába lépéstől folyamatosan történik, utókövetéssel az iskolás korra is kiterjed
- A gyermekek érdeklődését figyelembe véve biztosítjuk a műhelyek közti átjárhatóságot.
- A gyermekek műhelybe kerülése a beválogatás szempontjai alapján történik.
- A speciális tehetség területek fejlesztése mellett a személyiség komplex fejlesztésére törekszünk.

- A gyermekek különböző képességeihez igazodva differenciálással, egyéni feladatokkal fokozzuk a hatékonyságot.
- Évente elvégezzük a műhelyek hatékonyság vizsgálatát
- Elköteleztünk vagyunk a tehetséggondozás magas színvonalú megvalósítása mellett
- A tehetséggondozás folyamatában mélyítjük kapcsolatunkat a családokkal
- Akkreditált Kiváló Tehetségpontként törekszünk minél szélesebb körű hálózat kiépítésére
- A tehetséggondozó műhelyek vezetőit elismerjük

7.3 Céljaink a tehetséggondozó program bevezetésével

Célunk:

- a tehetségcsírák felfedezése, tehetségsegítés a kora-gyermekkorban;
- a gyermekek képességeinek megfelelő, különböző értékeket figyelembe vevő tehetségműhelyek létrehozása, működtetése;
- egy tehetségtámogató környezet kialakítása, mely kiterjed óvodánk dolgozóira, a családokra és a tárgyi feltételekre egyaránt;
- a tehetséggondozó tevékenységünk társadalmi elismertetése;
- a tehetségbarát szemlélet kialakítása;
- a módszertani tehetséggondozó kultúránk erősítése, gondozása.

7.4 A tehetséggondozás tartalma az óvodában

Óvodánkban a tehetséggondozó műhelyek beindítását a helyi sajátosságainkból kiindulva tervezzük.

Óvodapedagógusaink adottságait, előképzettségét, szakképzettségét és érdeklődését figyelembe véve a következő tehetségterületeken belül vállaljuk fel a gondozói tevékenységet:

*** Logikai – matematikai**

***Zenei**

***Testi – kinezetikus**

***Logikai – környezeti**

***Nyelvi**

***Térbeli – vizuális**

Az inter- és intraperszonális területek fejlesztése minden tehetségműhelyben szerepet kap

Évente 2 - 4 tehetséggondozó műhelyt működtetünk. Az 5-6-7 éves gyermekeket a két éves megfigyelés összegzésével a csoport óvodapedagógusai ajánlják a tehetséggondozók figyelmébe, akik a beválogatás után kezdik meg a tehetséggondozói tevékenységüket.

A gyermekek műhelybe kerülésénél figyelembe vesszük:

- ❖ A programunkban alkalmazott egyéni fejlettségre jellemző diagnosztikus anyagot;
- ❖ A gyermek óvónőjének ajánlását;
- ❖ A beválogatás szempontjait, ami a RENZULLI– MÖNKS tehetségmodellre épül

A családok szerepe a tehetséggondozó munkában:

- ❖ Kölcsönös konzultáció a gyermekről (anamnézis, gyermektükör)
- ❖ Gyűjtő, előkészítő munkálatok
- ❖ Lehetőség szerint látogatja a műhelymunkát
- ❖ Elégedettség mérés, véleményalkotás a gondozói tevékenységről

7.5 A tehetséggondozás bevezetésében a következő értékeket látjuk:

- a megszokottól eltérő, kreatív, gazdag tevékenység keretében választási és kidolgozási lehetőséget ad
- a nevelőtestület elfogadja, támogatja a tehetséggondozó munkát
- szeretnénk elérni, hogy megkapjuk a szülők maximális (teljes körű) támogatását
- alapító tagjai vagyunk az Óvodapedagógusok Országos Tehetség Tanácsának
- együttműködési megállapodást kötöttünk a Heves Megyei Önkormányzat Pedagógiai Szakmai és Közművelődési Szolgáltató Intézménye, mint regisztrált Tehetségponttal
- elvárt eredményként vesszük Tehetségpontunk akkreditálását
- információ áramoltatás horizontálisan és vertikálisan
- szeretnénk elérni, hogy kapcsolatrendszerünk kiépítésével egy erős tehetségsegítő hálózat tagjai legyünk
- elvárt eredményként vesszük kapcsolatrendszerünk hosszú távú működtetését
- szeretnénk elérni, hogy fenntartónk támogatója legyen tehetséggondozói tevékenységünknek

8 BOLDOG ÓVODA

BOLDOGSÁG PERCEK

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játéakai, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermkeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

Prof. Dr. Bagdy Emőke, a Jobb Veled a Világ Boldogságóra Program fővédnöke,
a Boldogságóra könyvek társszerzője,
klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta,
a Személyiség- és Klinikai Pszichológiai Tanszék professor emeritusa

A Boldog Óvoda program célja: a pozitív pszichológia kutatásainak eredményeire építve és annak módszereit alkalmazva az óvodai, alsós, felsős és közép szintjén tanulók csoportosan és egyénileg ismerjék meg a boldogság fő összetevőit. Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére inspiráljuk őket, amelyek – a boldogságkutatók tapasztalatai alapján – hozzájárulnak a gyerekek boldogság szintjének növekedéséhez.

Az eredmény: optimista, magabiztos és kitartó óvodások és iskolások, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokat, és boldog, határozott, pozitív énképpel rendelkező iskolássá, majd felnőtté válnak.

Az óvodapedagógusok *szabadon választhatnak* a program felhasználásáról és a projektekhez illeszkedő témákból.

	Hónap	Téma
1.	Szeptember	AHÁLA GYAKORLÁSA
2.	Október	AZ OPTIMIZMUS GYAKORLÁSA
3.	November	TÁRSAS KAPCSOLATOK ÁPOLÁSA
4.	December	JÓ CSELEKEDETEK GYAKORLÁSA
5.	Január	CÉLOK KITŰZÉSE ÉS ELÉRÉSE
6.	Február	MEGKÜZDÉSI STRATÉGIÁK
7.	Március	APRÓ ÖRÖMÖK ÉLVEZETE
8.	Április	MEGBOCSÁTÁS
9.	Május	TESTMOZGÁS
10.	Június	FENNTARTHATÓ BOLDOGSÁG

9 A PROGRAM KAPCSOLATRENDSZERE

9.1 *Az óvoda és a család*

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve segíti a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között kölcsönös kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvónőnek van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hatékony segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Körültekintően szervezzük meg és szabályozzuk a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni. A szülők, nagyszülők segítik az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy a választott értékeinket minél magasabb szinten tudjuk teljesíteni.

A kapcsolattartás formái:

- a családlátogatás (még az óvodába kerülés előtt),
- anyás befogadás, (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon a gyermeke neveléséhez)
- a napi kapcsolattartás, (elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről)
- a szülői értekezletek
- nyitott napok és az azt követő beszélgetések a gyermekek fejlődéséről
- a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások mind azt szolgálják, hogy a közös nevelési eredményeket, hiányosságokat érzékeljük,
- igény és elégedettségi vizsgálatok. Az óvodánk évenként felméri a szülők igényeit, elégedettségét, elégedetlenségét. Az eredményeket nyilvánosságra hozzuk. Az elégedetlenségek közül a programunkhoz kapcsolódókhoz keressük a megoldás

lehetőségét, melyre intézkedési tervet készítünk. A szülői panaszok kezelését leszabályoztuk. Az óvodában megszervezzük a szülői munkaközösséget, melynek feladata a szülők érdekképviselése.

9.2 Az óvoda és a bölcsőde

Az óvoda közvetett partnerei közé tartozik a bölcsőde. Kölsönösen megismerjük és segítjük egymás nevelőmunkáját. A gyermekeket óvodába lépés előtt ezek az intézmények is nevelhetik, ezért az átmenet zökkenő mentessé tétele érdekében olyan tartalmi kapcsolatot alakítunk ki, melynek során egymás nevelőmunkáját megismerjük, segítjük.

A kapcsolattartás formái:

- látogatások,
- tapasztalatcserek,
- továbbképzések.

9.3 Az óvoda és az iskola

Tartalmas kapcsolatot alakítunk ki az iskolával, a gyermekek zavartalan iskolakezdését ez által is elősegítjük. A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás pedagógiai céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái:

- látogatások,
- tapasztalatcserek,
- tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről,
- értekezletek,
- munkaközösségi foglalkozások,
- továbbképzések,
- egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel,
- közreműködés és a közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése.

9.4 Az óvoda és a közművelődési intézmények

Kapcsolatunk van a közművelődési intézményekkel: könyvtárral, múzeummal, művelődési házzal. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy az elősegítse a pedagógiai programban megfogalmazott feladatok sokoldalú, színes megoldását, s zárja ki azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, értékközvetítésével, tartalmával nem egyeztethetők össze.

A kapcsolattartás formái:

- látogatás,
- tájékoztatás,
- rendezvényeken való részvétel.

9.5 Az óvoda egyéb kapcsolatai

Kapcsolatunk van:

- ❖ a fenntartóval,
- ❖ a szakmai egyesületekkel, műhelyekkel,
- ❖ a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel, nevelési tanácsadóval,
- ❖ az egészségügyi szakszolgálattal (védőnő, orvos),
- ❖ a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel
- ❖ óvodákkal, testvéróvodával

Kapcsolattartó személyt rendelünk minden partnerünkhöz, aki összekötő szakemberként ápolja a gyermekek nevelése érdekében szükséges együttműködést. Partnereinket ismétlődő rendszerességgel kérdezzük meg az elégedettségéről, elégedetlenségéről, igényeiről. Az összegyűjtött információkat közösen megbeszéljük, s ha szükséges, intézkedési terveket készítünk az együttműködés javítása érdekében.

10 GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELLEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ TEVÉKENYSÉGEK

Az óvodapedagógus joga és kötelessége, hogy közreműködjön a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Az óvodai gyermekvédelem célja:

- A gyermekek számára biztosítani az optimális feltételeket, amelyek a képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához szükséges
- Segíteni a gyermeket és gondviselőjét, hogy leküzdje azokat az akadályokat melyek hátrányos helyzetbe hozták

Az óvoda feladata a gyermek védelmében:

- Az óvodába a gyermek a 2,5 - 3 életévének betöltése után vehető fel. Kötelező a felvétele a hátrányos helyzetű gyermeknek, továbbá annak, aki a gyermek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló törvény 41. § alapján jogosult a gyermek napközbeni ellátásának igénybevételére, akinek a felvételét a gyámhatóság kezdeményezte.
- Az óvodában olyan nevelői attitűd kialakítása
 - amely nem tesz különbséget a gyermek hovatartozásában,
 - amely tiszteletben tartja és erősíti a családi nevelést, a gyermeknevelés iránti felelősséget
- A családot érintő kérdésekben az óvoda valamennyi dolgozójának titoktartási kötelezettsége van. Már a beiratkozás alkalmával információt gyűjtünk a gyermek családi életének körülményeiről.

Az óvodába lépés előtti családlátogatás alkalmával feltárjuk a gyermekvédelmi problémákat, ezek megoldására a gyermekvédelmi felelős és a gyermek óvónői feladattervet dolgoznak ki.

Minden gyermekvédelmi probléma kiküszöbölésében az egyéni megoldásra, a személyes kapcsolat felvételre, a szülővel való együttműködésre törekszünk.

Általánosságban keressük azokat a lehetőségeket, amik az eltérő szociokulturáliságú gyermekek helyzetének javítását eredményezhetik és az óvodai keretek között megoldhatók.

Kapcsolatot tartunk a helyi gyámhatósággal, az önkormányzat szociális ügyekkel és gyermekjóléttel foglalkozó munkatársaival. Szükség esetén megszervezzük a gyermek kompenzáló felzárkóztatását, melyhez szakemberek segítségét is igénybe vesszük (Nevelési Tanácsadó, Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság, Logopédiai Szolgálat).

Az óvodán belül tagóvodaként **gyermekvédelmi felelős** koordinálja a feladatokat, munkáját éves feladattervben rögzítve.

Fő feladata a csoportban dolgozó óvónők és a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek munkájának összehangolása az óvodai gyermekvédelmi problémák megoldásában.

- Felmérést készít a gyermekek szociokulturális helyzetéről.
- Nyilvántartást vezet a veszélyeztetett helyzetű gyermekekről.

A veszélyeztetett nyilvántartásba vétel szempontjai:

- Erkölcstelen családi környezet, italozó szülők, bűnöző családtag
- Egészségügyi okok, súlyos érzékszervi károsodás, tartós betegség
- Anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás

A gyermekvédelmi felelős a vezetőt folyamatosan tájékoztatja a gyermek érdekében tett intézkedésről, valamint a nevelési év végén munkájáról beszámoló jelentést készít.

Feladataink megvalósítását segítik a továbbképzések, a gyermekjóléti szolgálat szervezésében az esettanulmányok, az ott dolgozó munkatársak folyamatos tájékoztatása az intézmény munkájáról, a megjelenő jogszabályok ismertetése a hatékonyabb gyermekvédelmi munka érdekében.

11 INTEGRÁLT NEVELÉS AZ ÓVODÁBAN

Óvodában az alapító okirat szerint lehetőség van a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésére.

„Az intézmény elláthatja a többi gyermekekkel együtt nevelhető azt a különleges bánásmódot igénylő gyermeket, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján érzékszervi fogyatékos (nagyothalló – 80 dB fokú hallásvesztesség; látássérült – gyengén-látó), beszéd-fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzd).”

A nevelési intézményt a szülő választja ki a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság véleménye alapján.

Az érintett gyermekek a különleges gondozást életkoruktól és állapotuktól függően az óvodai nevelés keretében is megkaphatják, ehhez a pedagógiai programunk keretén belül a lehetőségek biztosítottak.

Pedagógiai programunk szerint a gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak s általuk fejlődnek. A gyermekek értelmi képessége, érzékelése észlelése, emlékezete, figyelve, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik, melyhez társul az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés.

Ez a keret lehetővé teszi, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek közül a gyermekközösségben eredményesen fejleszthetőket integráltan nevelhessük a sajátos nevelési igénytől és a gyermekcsoport létszámától függően.

Pedagógiai programunk a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében az alábbi szempontokat helyezi előtérbe:

- A gyermek harmonikus személyiség fejlődését, a különbözőséget elfogadó nevelői légkör megteremtése
- Annyi segítséget kapjon a gyermek az óvodai nevelés során, amennyire szüksége van, ezáltal is elősegítve, hogy mielőbb képes legyen az önálló életvitelre
- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.
- A gyermek számára biztosítani kell a szakszolgálatok igénybevételének lehetőségét sajátos nevelési igényűeknek megfelelően (orvos, pszichológus, gyógypedagógus, utazó gyógypedagógus – érzékszervi problémák esetén –, gyógytestnevelő) a kiemelt normatíva terhére.

Az óvodákban a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógust, utazó gyógypedagógust alkalmazunk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

A sajátos nevelési igényeknek megfelelő egyéni foglalkozás eredményeként a speciális iskolai életre alkalmassá válik a gyermek.

11.1 ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM

Sajátos nevelési igényű gyermekek részére

11.1.1 Látássérült- gyengén látó gyermek

A látássérült gyermekek a nevelési-oktatás szempontjából lehetnek: vakok alig látók és gyengén látók.

Óvodáink az alapító okirat szerint integráltan a gyengén látó gyermek óvodai nevelését látják el.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálás minden látássérült gyermek esetében segíteni kell:

- részvételt a közös játékban
- a közösséghez való alkalmazkodást
- a viselkedő formák megtanulását és gyakorlását
- a közösség előtti szereplést

Kiemelt hangsúlyt kap:

- az önkiszolgálás megtanítása
- a tárgyak és helyük megismertetése
- a rendszeret
- a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása

Figyelembe kell venni az óvodai nevelés során a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségét.

A gyengén látó gyermek (vízis: 10%-os látásteljesítéstől 30%-ig).

Főleg látásuk útján tájékozódnak a világban – sokkal közelebbről és kisebb térben tudják használni azt, mint az ép látásúak. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik. Kiemelt szerep jut a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének.

Kiemelten fontos: a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei:

- gondolkodás és beszédfejlődését befolyásolja a látás élmények hiánya; ezért fontos a környezet vizuális megismertetése
- látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben
- nagy mozgások fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
- térbeli tájékozódás a látás felhasználásával
- a finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése
- a látás-mozgás koordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt

11.1.2 Nagyothalló 80 db hallásveszteségig

Óvodai fejlesztése:

- Nyelvi kommunikáció megindítása
- Kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése
- Beszédértés és szókincsfejlesztés
- Szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése
- Beszédérthetőség folyamatos javítása
- Hallási figyelem fejlesztése
- Egyszerű utasítások megértése
- Rajzolás, színezés, válogatás, építés
- Mozgásfejlesztés, mozgásügyesítés
- Mondókázás

Az eredményes fejlesztés feltételei:

- A gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikációs helyzetekhez kötött alkalmazása
- A beszédértés és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata
- A családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció fejlesztés rendszerébe
- A speciális fejlesztést – szurdopedagógia szakos gyógypedagógiai tanár ill. hallássérültek pedagógiája szakos gyógypedagógiai tanár /terapeuta/ végezheti

A hallássérült gyermek integrált nevelésének várható eredményei:

- A környezet pozitív beszédmintájának hatására fejlődik a gyermek
- A gyermek gondolatait nyelvi formába öntve fogalmazza meg, tökéletesítve a nyelvhasználatot
- A „normális” magatartás mintát követi a gyermek
- Önfegyelemre és nagyobb önállóságra tesz szert
- Munkatempója gyorsul
- Kialakul a reális énképe, önértékelése
- Meggyőződik erős és gyenge oldaláról
- Egyéni képességeinek megfelelően törekszik a gyermek magasabb követelményeknek megfelelni, hogy a társadalmi beilleszkedési nehézségek minimálisra csökkenjenek.

11.1.3 Beszédfogyatékos gyermek

A beszédfogyatékos gyermek anyanyelvi fejlettsége alacsony szintű, beszédszervei gyengék, a beszédhangok ejtése nem tiszta szegényes a szókinccse.

Fejlesztése: az anyanyelvi nevelést középpontba állító speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex

- az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó – nevelési környezetben valósulhat meg.

Az óvodai nevelés során fejlesztendő:

- anyanyelvi nevelés
- mozgás
- vizuomotoros koordinációs készség
- speciális terápiák alkalmazása
- (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb)

Sikerkritériumok:

- a gyermek beilleszkedése az óvodai közösségbe
- fejlődése és együtt haladás lehetősége a többi gyermekkel
- a logopédus, a szülők és az óvodapedagógusok együttműködése, kapcsolattartása

11.1.4 Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmussal élő gyermekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek, illetve a rugalmas gondolkodás és kreativitás területén tapasztalható kognitív deficit, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, az egyenetlen intelligencia, illetve képességprofil és a következményes sztereotíp viselkedés, érdeklődés, aktivitás. A deficit okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek az igen súlyosból a jól kompenzált állapotban csaknem tünetmentessé változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formában jelentkezhetnek. Új helyzetben, váratlan események hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett az autizmus súlyossága széles skálán szóródik. Az autizmus spektrum zavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, melyek a következőképpen csoportosíthatóak:

- értelmi fogyatékoság, mint a leggyakrabban társuló fejlődési zavar,
- beszéd-, érzékszervi-, mozgás- vagy "más" fogyatékoság,
- viselkedésproblémák, pl. agresszió, autoagresszió,
- étkezési és alvási zavarok előfordulása is gyakori.

A fejlesztés, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok:

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya, legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint számára a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat, a tárgyaktól megkülönböztesse,
- belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban,
- a szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak gyakran teljes hiánya, - a gyermekeknek nagyon kevés dolog, vagy szokatlan dolog okoz örömet,
- a beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukciónak mellett is ezt a nehézséget fokozzák a beszéd emocionális, szociális sajátosságai,
- az egyenetlen képességprofil (pl. ismeretek és önellátás, mechanikus és személyes memória közötti szakadákszerű különbségek).

Típusos erősségek, amelyekre az autizmussal élő gyermekeknél építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információ általában informatív,
- tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás,
- jó mechanikus memória,
- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás,
- egyes, nem szociális tartalmú területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, zene).

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a fejlesztés során:

- szenzoros ingerfeldolgozás zavarai,
- figyelemzavar,
- utánpótlási képesség deficitje,
- percepció, vizuomotoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveleteinek problémája,
- lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje,
- általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának problémája,
- emlékezetfelidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél,
- nehézség már ismert tudásanyagban szociális elem bevezetésekor vagy új körülmények
- közötti alkalmazáskor,
- a feladat céljának nem értése, reális jövőre irányultság hiánya,
- szimbolikus gondolkodás fogyatékosága,
- énkép, éntudat fejlődésének deficitje,
- a valóság téves értelmezése, felfogása,
- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többtagú utasítások esetén,
- képességek, ismeretek kreatív (nem idioszinkretikus) alkalmazásának hiánya,
- gyermekközösségben áldozattá, bűnbakká válás, más esetben szociálisan inadekvát
- viszonyulás a kortársakhoz,
- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák,
- félelmek, fóbiák (gyakran - más által megszokott - hétköznapi tárgytól, hangoktól).

A fenti problémák következménye, hogy a szociális-kommunikációs kontextusban zajló ismeretsajátítás akadályozott, ezért az autizmussal élő gyermekek számára a világról való megértés keretétől elsősorban nem a személyek közötti kapcsolatok szolgálnak.

Az óvodai nevelés céljai

Az autizmussal élő gyermekek fejlesztésében nevelési céljaink és alapelveink:

- elősegítjük a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség minél teljesebb kibontakoztatását,
- fontos nevelési célunk a gyermekek egészséges életmódra szoktatása,
- figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet.

Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése,
- az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,
- a sztereotíp, szociálisan nem megfelelő viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója,
- a fogyatékoság specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátíttatása.

A fenti speciális óvodai célok eléréséhez a következő feladatok kapcsolódnak a fő fejlesztési területeken:

Kommunikáció és szociális viselkedés

- beszéd előtti (preverbális) csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása,
- szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása,
- beszéd vagy ennek hiányában alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása,
- tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása,
- augmentatív kommunikációs eszközök használatának tanítása mindennapi élethelyzetekben, a protetikusan környezet részeként.

Fejlesztési funkció elmaradások, korai elemi készségek

- alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása: étkezés, szobatisztaság, öltöztetés, tisztálkodás.

Korai kognitív funkciók

- elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása
- szociális kognitív készségek fejlesztése,
- egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között,
- általánosítás képességének fejlesztése,
- az elsajátított képességek önálló használatának tanítása,
- az elsajátított képességek más összefüggésben való használata,
- képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben.

Viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása

- kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása,
- csoportba való beillesztés kialakítása,
- óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

A gyermekekkel kapcsolatos gondozási feladatok ellátása

A fenti célok és feladatok megvalósítása érdekében az óvodai nevelés, illetve ideális esetben a szülőkkel való szoros együttműködés eredményeképpen a gyermek egészében töltött idejét, ezen belül különösen a természetes élethelyzeteket ki kell használni a fejlesztésre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére nem határozhatóak meg, mindenkor az autizmus súlyossága, a gyermek mentális képességei és fejlődési üteme közösen alakítják a képet. A gyermek 6. életévéig részesülhet speciális óvodai ellátásban, ezt követően az illetékes tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság vizsgálat alapján hoz határozatot: kijelölheti a gyermek számára a megfelelő oktatási - nevelési intézményt.

Az óvodai élet megszervezésének elvei és gyakorlata

Személyi feltételek

Képzettség

Az autizmussal élő gyermekek óvodai fejlesztéséhez autizmus területén speciálisan képzett szakember (gyógypedagógus, óvodapedagógus, asszisztens) szükséges.

Integráció esetén (teljes, részleges, fordított), fontos, hogy képzett pedagógus készítse fel a kortársakat és a szülői közösséget az autizmussal élő gyermek fogadására. Az autizmussal élő gyermekkel foglalkozó többségi óvoda pedagógusának szüksége van a szoros kapcsolattartásra speciálisan képzett szakemberrel, aki az elsődleges fejlesztési irányok kijelölésében, a mindennapi, egyénre szabott autizmus specifikus fejlesztési feladatok megtervezésében, értékelésükben nyújt segítséget.

Speciálisan képzett az a pedagógus, szakember, aki megfelelő elméleti felkészültséggel rendelkezik az autizmussal, mint fejlődési zavarral, és a lehetséges speciális pedagógiai és kognitív viselkedés terápiás beavatkozásokkal kapcsolatban. Gyakorlati tapasztalata van a fejlesztés során használatos speciális megközelítések, módszerek, eszközök alkalmazásának tekintetében.

Fontos, hogy a fent említett feltételek mellett a pedagógus legyen kész a család elképzeléseivel összhangban megtervezni a pedagógiai célokat, törekedjen a szülővel, történő folyamatos együttműködésre. Legyen kreatív, pozitív hozzáállású. Nyugodt, határozott, következetes, visszafogott tanítási stílust képviseljen, kerülje a bőbeszédűséget. Legyen képes objektíven értékelni a fejlesztési tervét, a célkitűzéseket, és szükség szerint módosítani azt. Fontos, hogy az intézmény minden munkatársa szerezzene legalább elemi ismereteket az autizmussal élő gyermekkel való kommunikációról, együttműködésről, és segítsék a pedagógust, illetve a gyermeket a kitűzött célok elérésében.

Létszám

Integrált (fordított, részleges, teljes) csoportban az integráló csoport pedagógusa mellett feltétlenül szükséges egy kiképzett pedagógiai asszisztens, aki segíti az autizmussal élő gyermeket a nap folyamán.

12 AZ ÓVODÁBA LÉPÉS ÉS AZ ISKOLAKEZDÉS FELTÉTELEI

Az óvodába lépés feltételei:

- Az óvoda (2,5) - 3 éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig, legfeljebb 7 éves korig nevelő intézmény.
- Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében folyik.
- A gyermek – ha a törvény másképpen nem rendelkezik – 3. életévének betöltésétől kezdve kell, hogy óvodai nevelésben részesüljön, legalább napi 4 órában. Ennek célja és feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
- Az óvodába a gyermek az év bármelyik napján felvehető, amennyiben betöltötte a (2,5) - 3. életévét, és rendelkezik az óvodába lépéshez szükséges fejlettséggel.
- Az óvodai beiratkozások idejét a fenntartó határozza meg és hozza nyilvánosságra.

Az iskolaérettség kritériumai:

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, melyet programunk az egyes területek végén a fejlődés várható eredményeként jelölt meg.

Az iskolakezdés fontos feltétele a testi, lelki és szociális érettség megléte.

Iskolakezdés halasztása

Az Nkt. 45. § (2) bekezdése értelmében **a gyermek** abban az évben, amelynek **augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik.** A törvényes képviselő, vagyis **a szülő vagy gyám kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján** a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.

(Függelék)

AZ ÓVODA SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

12.1 Személyi feltételek

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartása alatt **az óvodapedagógus** végzi. Személye elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért fontosnak tartjuk, hogy a pedagógiai programunk által felvállalt a művészetek tradicionális értékeit hitelesen közvetítjük. Felvállaljuk az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is. Énekekkel, mesemondással, bábozással, esztétikai élményhez juttatjuk a gyermekeket. Fejlesztésükhöz egyéni módszereket alkalmazunk úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Lehetőséget teremtünk a szakmai tájékozottság, szaktudás fejlesztéséhez. Felhasználjuk a szakmai egyesület által nyújtott lehetőségeket. Óvodapedagógusainkra jellemző a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteikben érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Az óvodapedagógus párok tudnak együtt tervezni, tudnak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. Ehhez szükséges a törvényben előírt két óra átfedési idő.

Közösen készítik a terveket, a gyermekek képességének felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról és az eredmények rögzítéséről. Ebben a munkában fejlesztő pedagógus segíti őket. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztatják.

Bevonjuk a **pedagógiai asszisztenst** és a **dajkákat** az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A pedagógiai asszisztenst és a dajkák teljes partnereink az óvoda szépítésében, higiénijának megteremtésében.

Egy-egy szakmai feladat elvégzéséhez, a szakmai munka méréséhez, elemzéséhez, értékeléséhez, valamint a szervezet társas, szakmai kapcsolatának karbantartására, **szakmai teamet**, munkaközösséget hozunk létre. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalunk a közösen kitűzött célok- és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítjük a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.

Az óvodában folyó munkát a **vezető óvodapedagógus** koordinálja, irányítja pedagógiai, gazdálkodási, műszaki, közéleti, menedzselési feladatainak ellátása során. A vezető a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítja a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes önálló feladatvégzését. Ebben a munkában az **óvodavezető-helyettes** segíti. Sokrétű munkánk adminisztrációs feladatait **óvodatitkár** látja el.

12.2 Tárgyi feltételek

Programunkban a művészetek eszközeivel kívánunk erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök meglétéről gondoskodunk:

- Esztétikus mesesarok (kuckó), mese párnák, meleg szőnyegek, meseszékek, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről, kedvenc báb, hívóképek.
- Hangszerek: furulya, gitár, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek - óvónők által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, szimbólumok a tanult dalokról.
- Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, esztétikus eszköztároló lehetőségek, a rajzos csoportszoba részben a gyermeki munkáknak kialakított polc és tábla, melyre a gyermekek kitűzhetik a rajzaikat. Ezt nevezzük mini-galériának.
- Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak.
- Esztétikus ovi-galéria, ahol maximum hét alkotást állítunk ki évszakonként.
- Videokamera és/vagy fényképezőgép, video- és magnófelvételek lejátszási lehetőség: a gyermekek önmegismeréséhez, zenei élménykövetítéshez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, hangversenyeinek, ovi-galéria eseményeinek rögzítéséhez, a felvételek többszöri megtekintéséhez.
- Esztétikus élősarok a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített egyes évszakokat tartalmazó albumaival, és akváriummal.
- Az udvaron a zajtól védettebb területen, énekes játékok, dramatikus játékok, bábjátékok játszásához alkalmas hely biztosított.

- Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők, zászlók.
- A programhoz felhasznált irodalomjegyzékben felsorolt szakkönyvek.
- Az óvoda színvilágának megkomponálásához szükséges festékek, textíliák, díszek.
- Esztétikus tájékoztató táblák az évszak projekt bemutatásához, a program rendszerének ismertetéséhez, a bátorító nevelés elvének ismertetéséhez, az általános tájékoztatáshoz, valamint a gyermekek eredményeinek bemutatásához.

13 A PROGRAM TERVEZÉSE, ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE **MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSA**

A Hatvani Varázskapu Óvoda SZMSZ-ében, és IMIP-jében található meg.

14 A PROGRAMHOZ KAPCSOLÓDÓ SZAKIRODALMAK

Tanulmányok

- Fülöp Sándorné (2000): Élménypedagógia. Csak tiszta forrásból = Óvónők Kincsestára Budapest. RAABE Könyvkiadó, C 2. 2. 1-6 p.
- Szabó Lászlóné (2000): Szeretet és biztonság. Érzelmi nevelés és társas kapcsolatok egy alternatív program alapján = Óvónők Kincsestára Budapest. RAABE Könyvkiadó, B. 3.1. 1-7 p.
- Molnárné Lóczi Tünde (2001) Tündérvjáték. Komplex drámafeldolgozás az óvodában = Óvónők Kincsestára Budapest. RAABE Könyvkiadó, C. 2.3.1-10 p.
- Molnár Erzsébet – Madarászné Encz Éva –Kovácsné Uszakai Margit (2001): Lassú víz, partot mos. Értékek közvetítése szövegekkel, közmondásokkal. Óvónők Kincsestára Budapest. RAABE Könyvkiadó, B. 4.3. 1-12 p.

Könyvek

- Nagy Jenőné (1996): Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel. Szolnok. Jász-Nagykún-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 104 p.
- Nagy Jenőné (1998): Csak tiszta forrásból. Szolnok. Jász-Nagykún-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 238 p.
- Deli Andrásné - Nagy Jenőné (1998): Útmutató a nemzeti, etnikai kisebbségi óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez. Budapest. Országos Köznevelési Intézet Program – és Tantervfejlesztő Iroda Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Iroda, 3-117 p.
- Nagy Jenőné – Németh Menyhért –Novákné Cseh Ibolya (1999): Rajz, mintázás kézimunka. Szolnok. Jász-Nagykún-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, 3-128 p.
- Nagy Jenőné (2001): Óvodatükör. Óvodai intézmények szakmai munkájának mérése, elemzése, értékelése. Szolnok „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Országos Szakmai Egyesület 3-152 p.
- Nagy Jenőné (2017): Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Szolnok. ÓNME Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, 253 p.
- A Jókai úti Óvoda helyi nevelési programja Hatvan 1999.
- A Hatvani Varázskapu Óvoda pedagógiai programja Hatvan 2013.

Cikkek

- Szabó Lászlóné (1997): Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel: választható program = Óvodai nevelés Bp. 10 sz. 327-329 p.
- Németh Menyhért (1999): Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel: Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete az Óvodások Neveléséért = Óvodai Nevelés 7. száma Budapest 245 p.
- Kiss Margit (2000): Rajz, mintázás, kézimunka – könyvismertetés = Óvodai nevelés 4. száma Budapest, 143 p.
- Skerlanitz Annamária (2000): „Szeresd, óvd, véd a környezeted” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesületének tanácskozása = Óvodai Nevelés 8. száma Budapest, 345-346.
- Bencze Györgyné (2002): VII. Esztétikai országos Tanácskozás = Óvodai Nevelés 7. száma Budapest
- Művészeti Hírmondó = Szolnok, Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Óvodapedagógusok Szakmai Egyesülete, negyedévenként megjelenő lap

Felhasznált irodalom:

- Nagy Jenőné (2017): Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel Szolnok. ÓNME Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, 253 p.
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- ÓVODAI PROGRAM AUTIZMUSSEL ÉLŐ GYERMEKEKET NEVELŐ ÓVODÁK SZÁMÁRA (2007) Autizmus Alapítvány *Készült a magyar állam és az Európai Unió (HEFOP 2.2.1-P.-2004-11-0037/4.0) támogatásával*

Hatvani Varázskapu Óvoda
3000 Hatvan, Jókai utca 9.
Tel: 37/342-203, 37/541-495
Email: varazskapuovi@gmail.com

OKTATÁSI HIVATAL
BÁZISINTÉZMÉNYE
2017-2020

15 FÜGGELÉK

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Tájékoztató
a gyermek tankötelezettségének megkezdésével kapcsolatban
2020. január 1-jével hatályba lépő jogszabályi változásokról és a szülőket érintő
fontosabb tudnivalókról

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

1. Általános elvek

1.1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

1.2. Az Irányelv célja

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

1.3. A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység (a továbbiakban: rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység) olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárás fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

1.4. A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejlesztheséget megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- a) A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból illetve egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

1.5. A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.

d) A gyermek

- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

1.6. A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- c) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- d) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- e) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- f) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- g) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

1.7. A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,

c) a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, konduktor segíti. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,

- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

Az integrált nevelésben részt vállaló óvodák igénybe vehetik az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

2. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

2.1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétebb megismertetése, és így módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció és a terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai tevékenységek körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés:

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése:

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység:

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltogatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés:

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés:

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése. Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi, beszéd- vagy értelmi fogyatékoság – is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

2.2. A látási fogyatékos (látássérült) gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0–0,33 (0–33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a nevelés szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiénié, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségekre.

a) Az óvodai nevelésben részesülő vak gyermekeknél (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.

Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valóságghú megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál – színek helyett – elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje javasolt. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai tevékenységek során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, -olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

b) Az aliglátó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel.

A látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó gyermekek (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [2.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem.

Az aliglátó gyermekek közül a látásukat praktikusán jól használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul.

A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengénlátó gyermekek nevelésének elveivel [2.2. c) pont].

c) A gyengénlátó gyermekek (vízús: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebből, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése. Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerorzhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

d) A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg. Abban az esetben, amikor az enyhébb látási sérülésekhez enyhébb fogyatékoságok csatlakoznak, akkor az integrált óvodai nevelés is lehet eredményes.

2.3. A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A

legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszédtartományban mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszédtartományban mért hallásvesztesség 30–45 dB közötti, közepsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztességet mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

d) A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

2.4. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett valósítható meg megfelelően.

2.5. A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül születés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- a) az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,
- c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- d) a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- e) az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

2.6. Beszédfigyeltékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszédfigyeltékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfigyeltékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszédfigyeltékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd-szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd-szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességszavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességszavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszédfigyeltékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfigyeltékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az

eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

2.7. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésített fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésített beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

2.8. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – rész képesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a rész képesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Tájékoztató
a gyermek tankötelezettségének megkezdésével kapcsolatban 2020. január 1-jével
hatályba lépő jogszabályi változásokról és a szülőket érintő fontosabb tudnivalókról

A tanköteles korú gyermek további egy nevelési évig óvodában történő részvétele kérdésében 2020. január 1-jétől az Oktatási Hivatal fog döntést hozni.

Az eljárás a szülő kérelmére indul, hiszen a szülő az, aki bármilyen indokból úgy véli, hogy gyermeke számára az iskola megkezdése még nem indokolt, nem célszerű. A kérelemben bármilyen releváns indok leírható, így a szülő leírhatja, miért, milyen okból kérelmezi a felmentést, milyen körülmény, állapot, tény teszi azt indokolttá. Az eljárásban ezen körülmények vizsgálatára kerül sor. A szülő a kérelméhez bármilyen, általa fontosnak tartott iratot, dokumentumot mellékelhet, kikérheti az óvodától a gyermek fejlődését nyomon követő nyomtatványt is, és azt is csatolhatja, ilyen módon a kérelemmel foglalkozó szakemberek közvetve az óvoda véleményét is figyelembe vehetik. A fejlődést nyomon követő nyomtatvány csatolása ugyanakkor nem kötelező, hiszen nem csak olyan körülmény, állapot, tény merülhet fel, melyeket ez az óvodai dokumentum tartalmaz.

Az Oktatási Hivatal eljárása közigazgatási hatósági eljárás. Amennyiben az Oktatási Hivatal hatósági eljárása keretében úgy ítéli meg, hogy különleges szakértelemre van szükség a megalapozott döntés meghozatalához, szakértőt vesz igénybe. A kirendelt szakértő csak az eddig is e kérdéssel is foglalkozó szakértői bizottság lehet, ahol hozzáértő szakemberek foglalnak állást a gyermekkel kapcsolatosan. A szakértői bizottság szakértői véleményét a már bevett, eddig is alkalmazott komplex pedagógiai-gyógypedagógiai – pszichológiai, szükség szerint orvosi vizsgálata alapján alakítja ki, az Oktatási Hivatal ez alapján dönt a kérdésben.

A tankötelezettség megkezdésével (a továbbiakban: iskolakezdés) kapcsolatos eljárásra az alábbi jogszabályok 2020. január 1-jétől kezdődően hatályos rendelkezései irányadók:

- Nkt. – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Ákr. – az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
- Okt. Hiv. rendelet - az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- Nkt. vhr. – a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- EMMI rendelet - a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- Ped. rendelet - a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet

I. Iskolakezdés halasztása

Az Nkt. 45. § (2) bekezdése értelmében a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.

Nincs azonban szükség arra, hogy a szülő vagy a gyám kérelmezze ezt az Oktatási Hivatalnál, ha az illetékes pedagógiai szakszolgálatokon keresztül elérhető szakértői

bizottság **2020. január 15-e előtt** kiállított véleménye azt tartalmazza, hogy a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvétele javasolt. Ebben az esetben a gyermek automatikusan további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Ebben az esetben a teendő a következő: a szülőnek a szakértői bizottsági véleményt a gyermek óvodájában be kell mutatnia, amely alapján az óvoda a köznevelési információs rendszerben (a továbbiakban: KIR) rögzíti ezt a tényt.

Amennyiben ilyen szakértői bizottsági vélemény **nem** áll rendelkezésre, akkor a szülőnek javasolt az Oktatási Hivatalhoz kérelmet benyújtani.

Az Oktatási Hivatal a kérelmeket csak 2020. január 1-jét követően fogadja be, és a kérelem postára adására csak 2020. január 15-ig van lehetőség.

A kérelem vonatkozásában az alábbi szabályok irányadók:

- A szülő vagy gyám a kérelmét kizárólag az Oktatási Hivatalhoz nyújthatja be, legkorábban 2020. január 1-jétől. Az Oktatási Hivatalnak a 2020. január 1-e előtt érkezett kérelmeket nem áll módjában elbírálni.
- A kérelem benyújtására legkésőbb 2020. január 15. napjáig van lehetősége a szülőnek vagy a gyámnak. Azt a kérelmet, amelyen a postai bélyegzőn a feladás dátumaként 2020. január 15. szerepel, az Oktatási Hivatal még elbírálja, ám az azt követően postára adott kérelmeket nem fogadja be, az eljárás szerint „visszautasítja”.
- A szülő vagy gyám a kérelmet az Oktatási Hivatal által a honlapján elérhetővé tett informatikai támogató rendszer segítségével kitöltött, majd ezt követően kinyomtatott vonalkódos adatlapon, papíralapon nyújthatja be.
- A kérelmeket postai úton várjuk az alábbi címre:

**Oktatási Hivatal
Budapest
1982**

Ki nyújthat be az Oktatási Hivatalhoz kérelmet annak érdekében, hogy a gyermek tankötelezettségét egy évvel később kezdhesse meg?

A tankötelezettség megkezdésének halasztása (az iskolakezdés elhalasztása, vagyis egy évvel további óvodában maradás) ügyében kezdeményezett eljárás kérelemre indul. A kérelmet kizárólag a szülő vagy a gyám nyújthatja be. A beadványnak tartalmaznia kell a kérelmező nyilatkozatát arra nézve, hogy ő jogosult a kérelem benyújtására, mivel a szülői felügyeleti jogot egyedül gyakorolja, vagy – közös szülői felügyelet esetén – a másik szülő kifejezett hozzájárulásával jár el.

A kérelem kötelező tartalmi elemei

Az eljárás során az Oktatási Hivatal a jogszabályi feltételek teljesülését fogja vizsgálni. A kérelemben nevesített gyermek azonosíthatósága a kérelem elbírálásának előfeltétele, ezért kérjük, hogy az Oktatási Hivatal honlapján (www.oktatas.hu) későbbiekben elérhető **kéreleműrlapot** használja.

A kéreleműrlap kitöltéséhez az alábbi adatok megadása feltétlenül szükséges:

- a kérelmező (szülő, gyám) adatai: név, születési adatok, kapcsolattartási adatok (postai cím, e-mail cím, telefonszám)
- a gyermek személyes adatai: név, születési hely és idő, oktatási azonosító száma, amelyet az óvodától tud a szülő vagy gyám megkérdezni, a lakcím
- a gyermek óvodája adatai, mellyel jogviszonyban áll: OM azonosító száma, neve, címe – ezeket az adatok szintén az óvodától tudja a szülő vagy gyám megkérdezni
- a gyermeknek milyen egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja és a fejlődése, iskolai életre felkészülése szempontjából miért lenne előnyös további egy évig az óvodában maradás
- a kérelmező szülő nyilatkozatát arra nézve, hogy ő jogosult a kérelem benyújtására, mivel a szülői felügyeleti jogot egyedül gyakorolja, vagy – közös szülői felügyelet esetén – a másik szülő kifejezett hozzájárulásával jár el.

Kérjük, hogy a kérelemben foglaltakat alátámasztó dokumentumot (szakorvosi vélemény, pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakvéleménye, fejlődést nyomon követő nyomtatvány stb.) csatolja kérelméhez.

II. Korábbi iskolakezdés

Arra is van lehetőség – ahogy az elmúlt évek több száz esetében –, hogy a gyermek a szülő vagy gyám kérelmére hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri. Ebben az esetben is az Oktatási Hivatalhoz kell benyújtani a kérelmet, melyhez az Oktatási Hivatal honlapján december végén elérhető formanyomtatvány kitöltésével lehet kezdeményezni. A fenti rendelkezések erre az esetre is értelemszerűen irányadók.

Mind az I., mind a II. esetben meghatározott kérelmeket az Oktatási Hivatal az Ákr. vonatkozó szabályai alapján bírálja el.

Amennyiben a kérelemben foglaltak és a csatolt dokumentumok alapján minden szükséges adat rendelkezésre áll a döntés meghozatalához, az Oktatási Hivatal nyolc napon belül dönt. Amennyiben nyolc napon belül nem hozható döntés a kérelem tárgyában – vagy azért, mert hiányos a kérelem, vagy mert további adatok beszerzése szükséges a döntés megalapozásához, vagy mert szakértői bizottság kirendelése indokolt – az Oktatási Hivatal teljes eljárásban, hatvan napon belül dönt a kérelemről.

Az Oktatási Hivatal döntése ellen bírósági jogorvoslat vehető igénybe, melynek során az illetékes bíróság negyvenöt napon belül köteles határozatot kiadni.

Budapest, 2019. november 26.

OKTATÁSI HIVATAL

HATVANI VÖRÖSMARTY TÉRI ÓVODA

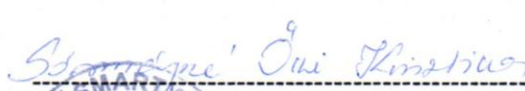

PEDAGÓGIAI PROGRAM

4. módosított változat

2022.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

<p>Az intézmény OM azonosítója:</p> <p>201485</p>	<p>Készítette:</p> <p></p> <p>Sármanyné Őszi Krisztina intézményvezető</p>
<p>Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások:</p>	
<p>Véleményezte:</p>	
<p></p> <p>Nevelőtestület nevében</p>	<p></p> <p>Óvodai szülői szervezet nevében</p>
<p>Jóváhagyta:</p> <p></p> <p> Intézményvezető Ph.</p>	
<p>Egyetértett:</p> <p>_____</p> <p>Fenntartó nevében</p>	
<p>A dokumentum jellege: nyilvános</p> <p>Megtalálható: Vezetői iroda, óvoda honlapja</p>	
<p>Hatályos: 2022.</p>	<p>Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig</p>

TARTALOMJEGYZÉK

AZ ÓVODA ADATAI.....	5
1. BEVEZETÉS	6
1. 1. ÓVODAKÉP	6
1. 2. ÓVODÁNK CÉLJA	7
1. 3. AZ ÓVODA ALAPVETŐ FELADATAI	7
1. 4. AZ ÓVODA ALAPELVEI	7
1. 5. GYERMEKKÉPÜNK	7
1. 6. PEDAGÓGUSKÉPÜNK.....	8
1. 7. INTÉZMÉNYI JÖVŐKÉPÜNK.....	8
2. HELYZETELEMZÉS	9
2. 1. AZ ÓVODA HUMÁN ERŐFORRÁSAI.....	10
2. 2. AZ ÓVODA TÁRGYI FELTÉTELEI	10
2. 3. AZ ÓVODA INFRASTRUKTÚRÁJA	11
2. 4. AZ ÓVODA ALAPÍTVÁNYA.....	12
3. A PEDAGÓGIAI PROGRAM.....	13
3. 1. NEVELÉSÜNK CÉLJA ÉS FELADATAI	17
3. 2. A PROGRAM RENDSZERÁBRÁJA.....	18
3. 3. A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉNEK FELTÉTELEI.....	19
3. 3. 1. Gyermeki szükségletek.....	19
3. 3. 2. Gyermeki tevékenységek.....	24
3. 3. 3. Gyermeki képességek.....	25
3. 4. A FEJLESZTÉS TARTALMA	27
3. 4. 1. Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	27
3. 4. 2. Társas, értékorientált és közösségi nevelés.....	33
3. 4. 3. Munkajellegű tevékenység.....	37
3. 4. 4. Szabadidős tevékenység:	40
3. 5. A KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE	42
3. 5. 1. Társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek	42
3. 5. 1. 1. Anyanyelv	42
3. 5. 1. 2. Matematikai tartalom	44
3. 5. 2. Társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek.....	47
3. 5. 2. 1. Külső világ tevékeny megismerése	47
3. 5. 2. 2. Művészeti tevékenységek	50
3. 6. AZ EGYÉN TÁRSADALMI FELADATAIT TUDATOSÍTÓ, KÉPESSÉGEIT FEJLESZTŐ KOMPLEX.....	58
3. 6. 1. Mozgás – Mindennapi testnevelés.....	58
3. 7. ÓVODÁNK HAGYOMÁNYAI ÉS JELES NAPJAI.....	62
3. 8. CSOPORTSZERVEZÉS SZABÁLYAI	63
3. 8. 1. A nevelés tervezése és időkeretei:	64
3. 9. EGÉSZSÉGVÉDELMI PROGRAM	67
3. 9. 1. Egészséges táplálkozás.....	67
3. 9. 2. Mindennapos testnevelés, testmozgás	68
3. 9. 3. Testi, lelki, mentális egészségfejlesztés	70
3. 9. 4. A baleset – megelőzés és elsősegélynyújtás	71
3. 9. 5. Személyi és környezeti higiénia fejlesztése.....	73

3. 10. TEHETSÉGGONDOZÁS	75
3. 11. A GYERMEKEK MÉRÉSI-ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE	77
3.11.1. <i>A gyermekek mérése-értékelése</i>	77
3.11.2. <i>Egyéb méréseka) Szülői igény és elégedettség mérése</i>	79
4. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	80
4.1. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD	80
4. 2. ÓVODA - ÓVODA	82
4. 3. ÓVODA – BÖLCSŐDE – MAGÁN BÖLCSŐDE	82
4. 4. ÓVODA – ISKOLÁK.....	82
4. 5. AZ ÓVODA ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK KAPCSOLATA.....	83
4. 6. ÓVODA EGYÉB KAPCSOLATAI	83
5. GYERMEKVÉDELEMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN.....	84
6. INTEGRÁLT NEVELÉS	86
6. 1. ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK RÉSZÉRE.....	87
7. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	95
MELLÉKLETEK.....	100
FÜGGELÉK	163
„ÓVODÁN KÍVÜLI ÓVODAI NEVELÉS MEGSZERVEZÉSE A KORONAVÍRUS- JÁRVÁNY IDEJÉN.”	163

Az óvoda adatai

Az intézmény neve, székhelye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda

3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tel./fax: 06-37/342-338

E-mail cím: vorosmarty60@gmail.com

Honlap címe: <https://www.vorosmarty-teri-ovoda.hu/>

Fenntartója: Hatvan Város Önkormányzata 3000 Hatvan, Kossuth tér 2.

Alapító okirat kelte, száma: 2022. június 02.; HAT/3402-5/2022.

(Záradék: HAT/3402-4/2022.)

Hatvan város önkormányzat képviselő-testületi 335/2022. (V.26.) számú határozata

Az alapító okirat hatályos: 2022. július 01.

OM szám: 201485

Az óvoda vezetője: Sármányné Őszi Krisztina

A program készítője: az óvoda vezetője

A programot véleményezi: az óvoda nevelőtestülete

A programot elfogadja: az óvoda vezetője

1. Bevezetés

Heves megyében helyezkedik el Hatvan város, a Zagyva folyó két partján, az Alföld völgynyílásában.

A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda családi házas övezetben található. Városi viszonylatban komoly, gazdag múlttal rendelkező óvodánk 1900-ban épült. 80 gyermek befogadására alkalmas intézmény. Jelenleg 3 csoportban neveljük óvodásainkat, csoportjaink kor szerint osztott szerkezetűek.

Épületünk megfelelő komforttal rendelkezik. Vonzó, tiszta, esztétikus külső és belső környezetben fogadjuk az eltérő szociokulturális helyzetű családok gyermekeit. Gyermekközpontú, szeretetteljes, családias óvodai légkör megteremtésével az egyéni képességek szerint neveljük, fejlesztjük óvodásainkat. Fontosnak tartjuk a gyerekek testi-lelki gondozását. Törekszünk arra, hogy az érzelmi biztonság megteremtésével az aktív örömteli óvodás évek megalapozzák későbbi kapcsolataikat és felnőtt életüket. Ehhez igyekszünk megadni minden feltételt és segítséget.

Óvodánk pedagógiai programja, Fábíán Katalin „Tevékenységgözpontú óvodai nevelés” című program adaptációja. Központba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül, kiemelten kezeli. Nevelésünk tartalma a gyermek a környezetéből származó élmény, tapasztalat, ismeret. Programunk a gyerekek alapvető tevékenységére, a játékra, a mozgásra, a környezet tevékeny megismerésére, a kommunikációra, a művészeti élmény nyújtására épít.

1.1. Óvodakép

Nevelési gyakorlatunkat a helyi adottságokra alapozva építjük. A gyermek jogainak érvényesítése az egyenlő hozzáférés biztosításával, a családi és óvodai nevelés összehangolásával valósul meg.

Az óvodánk funkciói:

- óvó-védő,
- szociális,
- nevelő-és személyiség fejlesztő.

E funkciók biztosítják az óvodáskorú gyermek fejlődését és nevelésének optimális feltételeit. A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy „Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre”. Óvodánkban úgy jelenik meg a gyermekközpontúság, hogy szeretet, biztonság, érzelemgazdag környezet veszi körül az óvodás gyermekeket.

1. 2. Óvodánk célja

Óvodai nevelésünk célja a családi nevelést kiegészítve a gyerekek harmonikus fejlődésének, személyiségük sokoldalú kibontakoztatásának elősegítése, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésével, egyéni adottságaik figyelembevételével.

Célunk, hogy olyan helyzeteket teremtsünk, ahol az őket körülvevő világot elérhető közelségbe visszük és segítsük személyiségük kibontakoztatását abban, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez viszonyítva optimálisan fejlődjön és testi, szociális, érzelmi, értelmi érettség terén is alkalmassá váljon az iskolai életre.

1. 3. Az óvoda alapvető feladatai

- Óvodásaink számára az egyénenként változó testi-lelki szükségletek maximális kielégítése, egészséges óvodai környezet megteremtésével (sok mozgáslehetőség biztosításával).
- Érzelmi biztonságot nyújtó, családi, értékorientált közösségi légkörben olyan gyermeki személyiség nevelése, akit az együttérzés, a segítőkészség, egymás elfogadása, a másik iránti tisztelet és szeretet jellemez.
- A gyermekek egyéni adottságainak elfogadásával és figyelembevételével, változatos tevékenységek biztosításával eljuttatni őket egyéni képességeik optimális határához.
- A fejlesztés színtere a játék, amelyben a gyermek mindenkor érezze jól magát és az ismereteket, észrevétlenül sajátítsa el.

1. 4. Az óvoda alapelvei

- A gyermek személyiségének, legtermészetesebb megnyilvánulásainak figyelembevételével olyan szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, amelyben a gyermeket a szeretet, megbecsülés övezi.
- Nyugodt, családi, biztonságot nyújtó légkör megteremtése a játék elsődlegességével.
- A gazdag érzelmi légkörben nyelvi kommunikációs kifejezőkészségével állandó minta a gyermekek számára az óvónő.
- A gyermekek egyéni különbségeinek tiszteletben tartása, a szereteten, őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás, tolerancia.

1. 5. Gyermekképünk

Olyan gyermekek nevelése, akik kötődnek városunkhoz, környezetükben jól tájékozódnak, érdeklődők, nyitottak, önmagukat értékelni, másokat elfogadni tudók, együttműködők.

1. 6. Pedagógusképünk

Olyan pedagógus, akire a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együttérző, elfogadó, segítőkész magatartás, valamint a gyermekszeretet a jellemző. Nevelőtestületünk szakmailag felkészült, pedagógiai megújulásra törekvő emberek közössége, akik egymás tiszteletben tartásával, megbecsülésével képesek az együttműködésre. Mindenki törekszik szaktudása megújítására: önképzéssel, továbbképzésen való részvétellel. Elfogadjuk a másságot, lehetőséget biztosítunk az önállóságra, a tehetségek felismerésére és fejlesztésére minden alkalmat megragadunk.

Az óvoda helyi sajátosságához igazodva, alkalmazkodva igyekszünk minél színesebbé tenni óvodánk profilját.

A jelentkező feladatokat team munkában, közös konzultációval, gyakorlattal oldjuk meg. Így nyílik lehetőség a munka egyenletesebb elosztására, valamint arra, hogy mindenki közreműködő lehessen, munkájának értéke felerősödjön.

1. 7. Intézményi jövőképünk

Egy olyan óvoda működtetése a cél, ahol a gyermekek jól érzik magukat, képességeik szerinti fejlesztésben részesülnek, sok játékkal fejlődnek, biztos tudással és önbizalommal lépnek a következő oktatási szintre. Ahol a pedagógusok maximális szakmai felkészültséggel, empátiával, differenciáltan, elfogadó környezetben, jól felszerelt óvodában, az óvodahasználók meglelégedésére nevelik a gyermekeket.

2. Helyzetelemzés

Az intézmény 1900-ban, eredetileg is óvodának épült és a mai napig ezt a funkcióját tölti be. Jellegzetes „rópla” borítása, ikonikus épülete a városnak. A város kertvárosi részében található, egy-egy család több generációjának gyermekeit nevelve. A mindig is népszerű óvoda, a város óvodatörténetét is magában hordozza. A kertes lakókörnyezet, a több generációs együttlakás meghatározza az ide érkező gyermekek alaphabitusát.

Az óvodai körzetek számukra kedvezőtlen átalakítása azt eredményezte, hogy egyszerre van jelen a több generációs beiratkozás és az egyre növekvő körzeten kívüli érdeklődés. Hullámszerűen jelentkezik a körzetben az elöregedés - fiatalosodás jelensége, amely hatással van a beiratkozási létszámokra.

A körzeten kívüli beiratkozók szülők (nagyszülő) egy része ebben az óvodában szocializálódott és szeretné gyermekét, unokáját is idejáratni.

A város legidősebb óvodáján végig követhető az óvodai nevelés változása és fejlődése 1900-tól. Az óvoda külső formájában, megjelenésében nem történt változás, így válhatott jellegzetes épületté a városban. Mindig magas színvonalú szakmai munka (kiváló óvodapedagógusok) jellemezte az óvoda nevelő munkáját. Az egycsoportos, szolgálati lakással működő óvodából alakult ki a jelenlegi 3 csoportos intézmény. Az óvodát irányító vezetők, mindig meghatározó, szakmailag elismert óvodapedagógusok voltak a városban.

Az óvoda nyitott az új tevékenységek lehetőségeinek szolgáltatására, melyben a szülők igényeinek is igyekeznek megfelelni.

2011-től az óvoda önálló, három csoportos intézményként működik.

Az óvodát a város önkormányzata működteti. Az intézmény élén óvodavezető áll, aki magasabb vezető beosztású közalkalmazott. Az óvodavezetőt a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően nyilvános pályázati eljárás keretében Hatvan város Önkormányzata Képviselő-testülete bízza meg.

A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda tevékenysége, az óvoda vezetőjének felterjesztésére, 2018. november 7-től, a Hatvan városi Értéktár része lett.

2. 1. Az óvoda humán erőforrásai

A törvényi előírásoknak megfelelően minden csoportnak két óvodapedagógusa és egy dajka nénije van, egy pedagógiai asszisztens, valamint a képviselő testület támogatásával, egy hat órás óvodatitkári beosztás is segíti a mindennapi munkát. A tálaló konyhán egy 8 órás konyhai kisegítő végzi a gyermekek étkeztetését, aki 2020. július 1-től az óvoda alkalmazottja.

Fontos szempont, az óvoda dolgozóinak állandósága, nem cserélődnek a dolgozók, csak, ha nyugdíjazás vagy elköltözés történt.

Az elmúlt időszakban a technikai dolgozók, generációs cseréje megtörtént, de rövidesen ez a pedagógusoknál is bekövetkezik, s ez előre vetít némi gondot, hiszen többen azonos korúak a kollégákból.

Az óvoda három (lehetőség szerint) osztott (kis – középső – nagy) csoportjában 80 gyermek járhat. Szakképzett óvodapedagógusok és pedagógiai munkát segítők végzik az óvodai nevelést. Óvodapedagógusaink egyharmada szakvizsgával rendelkezik. Heti egy alkalommal fejlesztőpedagógus segíti a nevelőmunka hatékonyságát. A humán erőforrás fejlesztés súlypontja az elmúlt években arra irányult, hogy minden óvodapedagógus egy-egy területen képezze magát. Így mára elértük, hogy jól képzett ének, drámajáték, néptánc és fejlesztőpedagógus dolgozik nálunk.

Az óvoda dolgozói

Felsőfokú végzettségű óvodapedagógus	7 fő
Pedagógiai asszisztens	1 fő
Óvodatitkár	1* fő
Dajka – szakképzett	3 fő
Konyhai dolgozó	1 fő

* Az óvodatitkár 6 órás állást tölt be.

Szakvizsgázott óvodapedagógusok

1 fő	Preventív és korrektív pedagógiai szak
1 fő	Közoktatási vezető

2. 2. Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvoda felszereltsége, a törvény által előírt eszközök zömével rendelkezik. Az épület adottságából eredendően, nincs orvosi és elkülönítő helyiség, tornaszobája egy kisebb méretű csoportszobából lett kialakítva.

Csoportszobái világosak, az adott csoport életkori sajátosságainak megfelelő bútorzattal és játékokkal vannak ellátva. Két csoportszoba összenyitható, mely óvodai rendezvényeken kényelmesebbé teszi a kihasználtságot. A gyermekek wesco ágyakon, antiallergén ágyneműben pihennek délutánonként. Fejlesztő szobánk jól felszerelt, alkalmas 3-4 gyermek egyidejű fejlesztésére. Az óvoda legnagyobb csoportszobájában található egy interaktív tábla, mely a nagycsoportosok fejlesztésében és egyéb rendezvények előadásainál segítség. De az internet adta lehetőséget minden csoport kihasználja. A csoportokban található játékok és fejlesztő eszközök beszerzésében a fenntartó, az óvoda alapítványa és a szülők is bekapcsolódnak.

Tornaszobánkban só fal és só generátor található, mely az egészséges életmód alakításában segít. Változatos, minden izomcsoport megmozgatására használható sporteszközökkel felszerelt a tornaszoba.

A csoportszobáinkban, az életkori sajátosságoknak megfelelő bútorzat és játékeszközök találhatóak, melyek só asztalokkal bővültek.

2. 3. Az óvoda infrastruktúrája

Az óvoda jellegzetességét a külső „rópla” téglá borítása adja, s ez nem változott az évtizedek során.

A telek összes területe: 1 947 m²

Beépített terület: 480 m²

Udvar: 1 467 m²

Az épületben három különböző méretű csoportszoba, egy tornaszoba és egy fejlesztőszoba van kialakítva. A két gyermekmosdót három csoport használja. A két nagyobb korosztály osztozik egy mosdó használatán, de ezt a rugalmas napirendben tettük folyamatossá. (A tornaszoba 2008-ban lett átalakítva, egy csoportszobából.)

Az épületben található egy felnőtt mosdó és étkező, egy melegítő konyha, egy fejlesztő szoba, nevelői és vezetői iroda, valamint a gyermekek csoportjaihoz tartozó öltözők találhatóak. A csoportszobák mérete különböző, ezért évente váltják a csoportszobákat a csoportok, hogy a legnagyobb méretű szoba már a nagyobb gyermekek kiszolgálását segítse. Az épület belülről nem bővíthető, így a lehetőségek korlátozottak. Az intézményben gázkazános, radiátoros fűtés van, geo fűtéssel kombinálva. A meleg vizet villanybojlerek szolgáltatják. Korábban megújultak a fürdők (csempe, járólap, fajanszok, csapok), a csoportok parkettái, lambériái esztétikusabbak lettek.

A megújult világítási rendszer, az energiatakarékos égők használatát jelenti. A bejáratot akadálymentesítettük, így a babakocsival érkező anyukák is könnyen bejuthatnak az intézménybe. 1998-tól külsős cég végzi az étkeztetést, konyhánk csak melegítő konyhaként működik. Lehetőség van a különböző ételérzékenységgel küzdő gyermekek speciális étkeztetésére.

Az udvar három, különböző méretű és különböző borítású talajjal rendelkezik (fű, beton, műfű), melyet hatalmas fák tesznek árnyassá. A játékok mérete és típusa a különböző korosztályok életkori sajátosságaihoz alkalmazkodik és ivó kutakkal ellátott. Az udvaron még egy melléképület található, mely az udvari bútorok, eszközök és játékok tárolására szolgál. Óvodánkban uniós pályázatok segítségével alakították ki a geo fűtést, szigetelték a földemet és háromrétegű üveggel ellátott nyílászárókat építettek be.

2. 4. Az óvoda alapítványa

1998-ban az óvodai élet támogatására az óvoda vezetése és a szülők létrehozták a „Hatvani Vörösmarty téri Óvodásokért Alapítvány”-t. A 3 fős kuratórium tagjait 2 fő óvodapedagógus és 1 fő szülő (mindig az adott szülői csoportokból) alkotja.

A sikeres működést bizonyítja, hogy több millió forint értékű eszközzel és tevékenység támogatással járult hozzá az óvoda életének gazdagításához.

Alapítványi többéves támogatás

Az adó 1% felajánlásainak összegei

2017	2018	2019	2020	2021
386.439 Ft	385.243 Ft	385.140 Ft	343.184 Ft	314.488 Ft

A következő táblázat évenkénti bontásban mutatja az Alapítvány által megvalósított beruházások és vásárlások értékét.

2017	2018	2019	2020	2021
1.032.000 Ft	1.336.440 Ft	1.231.406 Ft	1.248.243 Ft	509.000 Ft

Ezek az összegek az intézmény fejlesztésében rendkívül fontosak, hiszen a költségvetésünkben ilyen jellegű beruházásokra nincs lehetőség. Nagy szerepe van ebben a munkában a szülők közösségének, hiszen az ő támogatásukkal valósulhatnak meg az óvoda dolgozóinak elképzelései.

3. A pedagógiai program

A pedagógiai program a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda stratégiai alapidokumentuma.

A helyi pedagógiai program

- kötelezi hatályossága idejére az érdekelt feleket a benne foglaltak tiszteletben tartására,
- kötelezi az intézményfenntartót, hogy a pedagógiai programban jóváhagyott szolgáltatásokat finanszírozza,
- kötelezi az intézményfenntartót, hogy a fenntartói értékelés keretei között az óvoda működését a pedagógiai programban foglaltak mentén minősítse,
- kötelezi az óvodát, hogy a programban foglaltak teljesítésére törekedjen,
- biztosítja az intézményhasználókat, hogy a pedagógiai programban foglalt szolgáltatásokat teljesíti, s hogy a programba foglalt célok teljesítésére törekszik, az ott felsorolt eszközök és módszerek segítségével,
- biztosítja a pedagógusokat arról, hogy az intézményhasználók e program teljesítését várják el tőlük,
- biztosítja a pedagógusokat, hogy saját munkájukat – a program hatályosságának idejére – e program keretei között, az önmagukra vállalt szabályok szerint végezzék.

A Hatvani Vörösmarty téri Óvoda az alábbi feladatokat látja el alaptevékenységként (Hatvan Város Önkormányzata Képviselő-testülete 330/2013. (V. 30.) számú határozata alapján):

Közzoktatási intézmény tevékenységei:

091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

A gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig tartó, a teljes óvodai életet átívelő foglalkozásokat és a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is magában foglaló óvodai nevelési tevékenységgel összefüggő feladatok ellátása.

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai Kizárólag a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai ellátásával összefüggő speciális eszközökkel, foglalkozásokkal, ellátással összefüggő feladatok ellátása.

Az intézmény ellátja a többi gyermekkel együtt nevelhető azt a különleges bánásmódot igénylő gyermeket, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján érzékszervi (nagyothalló-80dB fokú hallásvesztésig; látássérült-gyengénlátó), beszéd fogyatékos, autizmus spektrumzavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzd).

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

Az óvodai nevelés, ellátás (beleértve a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését ellátását és a nemzetiségi óvodai nevelést, ellátást is) köznevelési törvény szerinti működtetési feladatainak ellátása.

096015 Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményben

Az óvodai ellátottak és a köznevelési intézményben tanuló ellátottak részére biztosított étkezéssel összefüggő feladatok ellátása.

096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

A köznevelési intézményben a pedagógusok és más munkavállalók részére biztosított étkezéssel összefüggő feladatok ellátása.

098021 Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység szakmai feladatai

A pedagógiai szakszolgálat köznevelési törvény szerinti szakmai feladatainak ellátása.

098022 Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység működtetési feladatai

A pedagógiai szakszolgálat köznevelési törvény szerinti működtetési feladatainak ellátása.

098031 Pedagógiai szakmai szolgáltatások szakmai feladatai

A pedagógiai szakmai szolgáltatások köznevelési törvény szerinti szakmai feladatainak ellátása.

098032 Pedagógiai szakmai szolgáltatások működtetési feladatai

A pedagógiai szakmai szolgáltatások köznevelési törvény szerinti működtetési feladatainak ellátása.

Az intézmény, vállalkozási tevékenységet nem folytat.

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

Az új törvényi módosítások

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosítása (2021. évi LII. törvény egyes köznevelést érintő törvények módosításáról)
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXCV. Törvény az államháztartásról (Áht.)
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. Rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (Ámr.)
- 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről (Mt)
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 2011. évi CXII. Törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól
- 68/2013. (XII.29.) NGM rendelethe a kormányzati funkciók, államháztartási szakfeladatok és szakágazatok osztályozási rendjéről
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről
- 335/2005. (XII. 29.) Korm. Rendelet a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről
- 1995. évi LXVI. Törvény A közokiratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről
- 44/2007. OKM rendelet a katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól
- GDPR jogszabálya: Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 275/2019. (XI. 21.) Korm. rendelet, az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet az Oktatási Hivatalról
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)
- az intézmény hatályos Alapító okirata

**"Szólj, gondolj, tégy jót, s minden
szó, gondolat és tett,
Tiszta tükörként fog
Visszamosolyogni rád."**

**TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ ÓVODAI
NEVELÉSI
PROGRAM GYAKORLATA**

**Készült:
Tevékenységgközpontú Óvodai Nevelési Program
adaptálásával**

3. 1. Nevelésünk célja és feladatai

Nevelési cél

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül
- Az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Feladatok

A tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért az óvodai nevelésünk tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

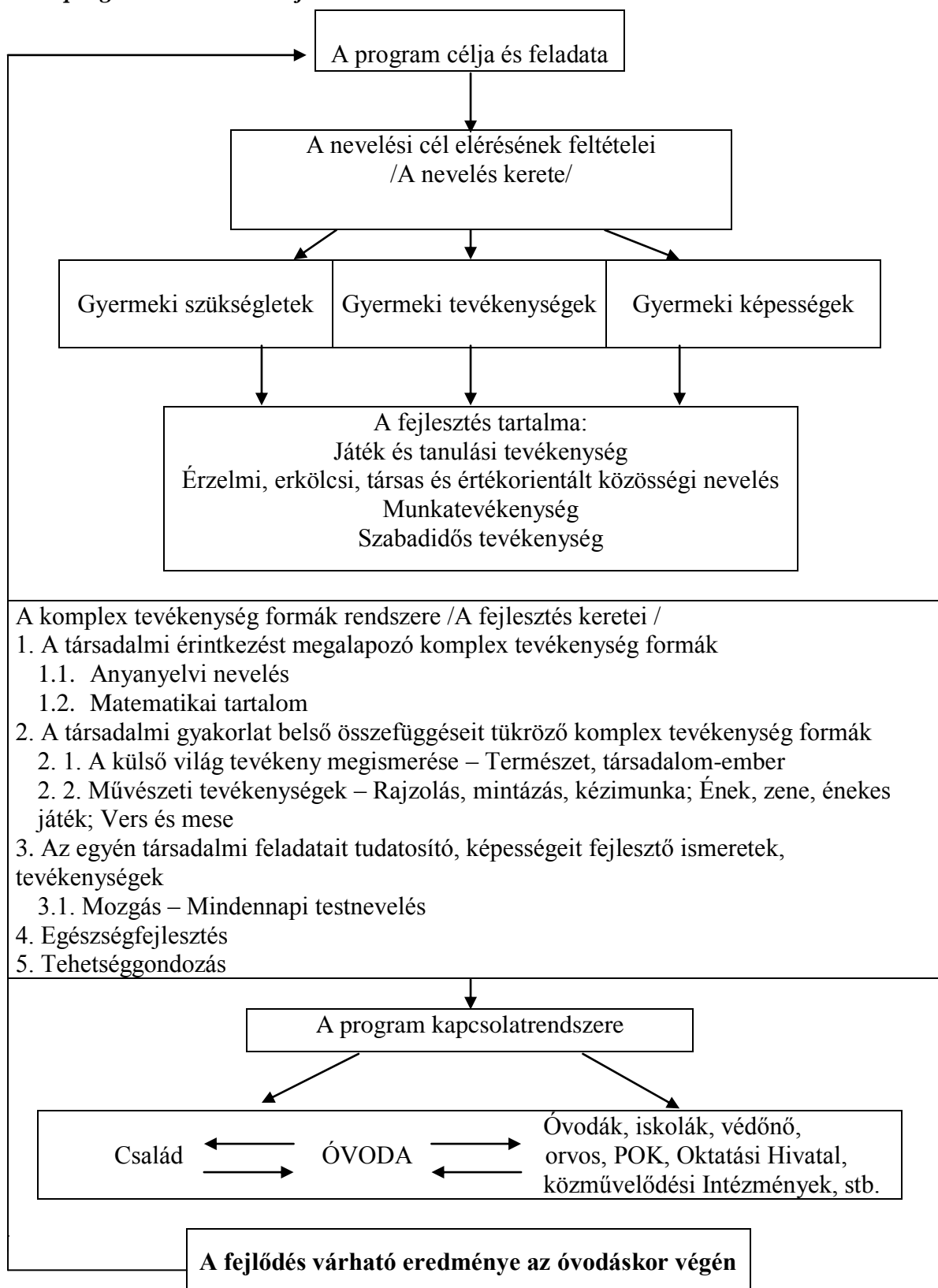
A feladatrendszer elemei:

- Játék és tanulási tevékenység
- Társas és közösségi tevékenység
- Munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással. Pontosan ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk.

Helyi programunk sajátossága éppen az, hogy az adott körülményekhez, az adott gyermekcsoporthoz, az adott óvodapedagógushoz és az adott gyermekhez szabja módszereit és a nevelés tartalmát.

3. 2. A program rendszerábrája

3. 3. A nevelési cél elérésének feltételei

3. 3. 1. Gyermeki szükségletek

Célja:

A gyermekek életkorának megfelelő helyes életritmus kialakítása, testi-szellemi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladata

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése.
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása, egészségük a védelme, edzése, megóvása és megőrzése.
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése. A szokás-és normarendszer kialakítása és megalapozása.

A gyermek, fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a **család** szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait.

Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez más és más szerepet szánnak a családi életben belül. Az óvodapedagógus vegye figyelembe a családok sajátosságait, szokásait. Szükség esetén valósítsa meg a multikulturális nevelésen alapuló integrációt. A nehezen szocializálható gyermekek esetében (szakember segítségét igénybe véve) speciális ismeretekkel, személyre szabott törődéssel kell az integrálást megvalósítani. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre.

A gyermeki szükségletek kielégítéséhez szorosan hozzákapszódik, hogy az **óvodás** gyermeket érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkör vegye körül.

Az óvoda nevelési folyamatába szervesen beilleszkedik a **gondozás**, mely gyermeki szükségleteket elégít ki. A gondozás – az egészséges életmódra nevelés terén – egyik fontos feladata az **egészséges környezet biztosítása**.

Tevékenységünket az intézmény belső munkaközössége által kidolgozott folyamatszabályozások alapján végezzük. Segítséget adva az óvodapedagógusoknak a helyes szokás és szabályrendszer megalapozásában.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. Az udvaraink különböző jellegű talajfelületei, más – más célt szolgálnak, ezért burkolt, füves területek, virágos – napos – árnyékos részek egyaránt megtalálhatóak. A gyerekek szabad mozgását edzését, változatos tevékenységét megfelelő mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal, kerti szerszámokkal, a gondosan rendbetartott homokozóval biztosítjuk. Az óvoda udvarát úgy alakítjuk ki, hogy minden csoportnak legyen egy állandó helye, az életkoruknak megfelelő udvari játékokkal, ahol megtalálhatják óvodapedagógusukat. Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy a gyermekek találkozhassanak az udvaron testvéreikkel, más csoportbeli barátaikkal.

Az óvoda helyiségeit, építészeti adottságait pedagógiai feladataink megvalósítása érdekében használjuk fel. Csoportszobáink, öltözőink, mosdóhelyiségeink berendezési tárgyai megfelelő méretűek, tisztántartottak, a gyermeki tevékenységeket szolgálják, így hozzájárulnak a gyermeki szükségletek kielégítéséhez. Az elmúlt években, intézményeinkben megtörténtek a berendezések modernizálásai.

A **gyermekek egészségének védelme**, óvása, megőrzése érdekében fontos feladatunk a betegségek megelőzése, egészséges életvitel iránti igény megalapozása. Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását: gyakori szellőztetést, a portalanítást, a fertőtlenítést, a környezet tisztántartását, a sok zöld növény elhelyezését. A napközben megbetegedett gyermekeket elkülönítjük, s szüleiket minél előbb értesítjük.

Minden ősszel az életkoruknak megfelelő balesetvédelmi oktatást tartunk. A gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük, a balesetek elkerülése végett a személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk, a használati eszközöket ellenőrizzük.

Az egészséges életmód kialakítása, a gyermekek gondozása sajátos nevelési feladatunk. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, ezzel segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét. A napi helyes **életritmus**, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra,

így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki. A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb feltétele a **táplálkozás**. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük háromnegyed részét az óvodában kapják.

Az étkezés megszervezése, kulturált lebonyolítása fontos gondozási feladat. Ügyelünk arra, hogy az étkezésekre azonos időpontokban kerüljön sor. A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az étel elfogyasztására. Az étkezési szokásokkal, az evőeszközök használatával fokozatosan ismertetjük meg a gyermekeket.

Azoknak a 3-4 éveseknek, akik még nem esznek önállóan, segítséget nyújtunk. Folyadékot egész nap biztosítunk a szomjas gyermekek számára, jelükkel ellátott poharaikba meguk engedik az adagolóból a vizet, már kiscsoportban.

A **testápolás** a gyermekek szükség szerinti tisztálkodását, tisztaságigényük kialakítását szolgálja. A testápolási műveletek az óvodapedagógus és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is elősegítik. A családi és óvodai gondozási szokások összehangolására törekszünk. Szükség esetén megbeszéljük a szülőkkel a helyes teendőket-segítséget nyújtva ezzel a gyermek, otthoni gondozásához. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztításához, a WC-használatához megteremtjük a feltételeket. Minél kisebb egy gyermek, annál nagyobb szüksége van a testápolás során a felnőttek közreműködésére. Ezt szem előtt tartva alakítjuk ki a helyes szokásokat, eljuttatva a gyermekeket az önálló testápolásra. A gyermekek fokozatosan jutnak el odáig, hogy önmagukkal, ruházatukkal szemben igényeljék a tisztaságot. Ehhez nagyon fontosnak tartjuk az óvónők és dajkák személyes példamutatását.

Az **öltözködés** védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejleszti a gyermekek ízlését, önállóságát is. Igyekszünk meggyőzni a szülőket a praktikus, réteges öltözködéssel. A ruházat tisztántartására, fehérnemű cserére szükség esetén felhívjuk a szülők figyelmét.

A **gyermekek mozgásigényének** kielégítését a különböző mozgásos tevékenységek szolgálják. A változatos mozgásformákat egyénileg gyakorolják a mozgásfejlesztő eszközökön. Erre kitűnő lehetőséget nyújt óvodánkban a jól felszerelt tornaszoba. A rövidebb, néhány perces mozgásos játékok beilleszthetőek a napi tevékenységünkbe, melyek a mozgáskoordináció fejlesztésére irányulnak. A jól szervezett séták, kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap, **edzési** lehetőségük van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek

ellenálló képességét. A légfürdőzés az edzés egyik formája, mely télen sem maradhat el. Légfürdőzést jelent a szabadban végzett testnevelés, játék, séta is.

A gyermekek a víz, edző hatását is megismerik az óvodában. Jó idő esetén, az udvaron pancsolhatnak. Minden évben a fenntartó által szervezett vízhez-szoktatáshoz biztosítjuk a személyi feltételeket, ahol a gyerekek számára, a víz megszerettetése a fő szempont.

A gyermekek edzését szolgálhatja még a szánkózás, csúszkálás a jégen – megfelelően szervezett körülmények között.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvodában elégítjük ki. Az alvásidő előtt kiszellőztetjük a csoportszobát, s megteremtjük a nyugodt alvás feltételeit: a gyermekek maguk mellé vehetik kedvenc, otthonról hozott, „alvókájukat”, megszüntetjük az erős külső, belső ingereket, meséléssel, dúdolással nyugalmat teremtünk. Biztosítjuk a megfelelő méretű, egyenes fektetőket, melyeken a gyermekek alvás közben is változtatni tudják testhelyzetüket. Az ágyneműk lecserélése is az egészséges életmód javítását szolgálta, hiszen az antiallergén ágyneműk a nyugodt pihenést segítik elő. Heti rendszerességgel cserélt, saját pizsamájukba átöltözve alszanak.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan mosakodnak, törölköznek.
- Önállóan használják a WC-t, vigyáznak a mosdó rendjére.
- Fogat mosnak, a fogápoló szereket tisztán, rendben tartják.
- Zsebkendőjüket önállóan használják, helyesen fújják az orrukat.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal látják el.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek folyadékot a kancsóból, s készségszinten használják az evőeszközöket.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, próbálják bekötni.
- Ügyelnek saját személyük, és környezetük rendjére, gondozottságára.

Az érzelmi és erkölcsi nevelés feladatai:

- A szeretet a szülőföldhöz és családhoz való kötődés képességének fejlesztése.

- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése, különbözőségek elfogadása, tisztelete.
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése.
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése.
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése.
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.
- A nemzeti identitás tudat, a hazaszeretet és a keresztény kulturális értékek erősítése.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága, a magatartás érzelmi vezéreltsége. Ezért már a befogadásra is különös gondot fordítunk, ahol az anya együtt a gyermekével ismerheti meg a közösségbe történő beilleszkedést. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy egy adott időn (1-2 hét) keresztül, fokozatos időcsökkenéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. Így az együttlét, az új környezet elfogadása biztonságot ad, megismerve a gyermek szokásait.

Elfogadjuk az otthonról hozott kedves játékaikat, s mi is a jelükkel ellátott kis ajándékkal kedveskedünk az új gyermekeknek.

A gyermekek felé nyitottak vagyunk, lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes, társas szükségletét, segítjük a barátságok kialakulását, a másság elfogadását, az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívokat visszatartjuk, fékezzük. A gyermekek környezetében jelen lévő felnőttek viselkedése, kommunikációja- modell értékű, mely segíti a gyermeket az önértékesítő törekvéseinek, önkifejezésére, a különbözőségek elfogadására és tiszteletére.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érijék. Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi. Az óvoda egyszerre segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, „én” tudatának alakulását, és teret enged önkifejező törekvéseinek. A gyermeket annak elfogadására, megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól.

Az **óvodapedagógus – gyermek, gyermek – dajka** kapcsolatában rendkívül fontos, hogy a felnőtt érzelmileg értse meg a gyermeket. Figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, a gyermekek különböző érzelmvilágát. Kerüljük az utasítást, helyette beszélgetéssel, kérdésekkel próbáljuk a célt érni. A pozitív minta és érzelmi töltés legyen a jellemző.

A **gyermek – gyermek** pozitív érzelmi töltésű kapcsolatainak akkor tudnak kialakulni és fennmaradni, ha a gyermek jól érzi magát a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt, és gyermekközössége. A nevelés alapja tehát, a gyermek szeretete óvónénik és dajkánénik részéről egyaránt.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt, érzelmileg elfogadják egymást.
- Ragaszkodnak egymáshoz, felnőttekhez, érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák azt nyilvánosságra.
- Szeretettel érdeklődnek egymás iránt, óvodán kívüli találkozások alkalmával is.

3.3.2. Gyermeki tevékenységek

Célja:

Az élménydús, sokrétű, komplex tevékenységformákkal a gyermekek személyiségének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek).
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében, a tevékenységeket óvodapedagógus irányítja. A gyermek személyisége és tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek, tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban.

A gyermeki tevékenység:

- Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének az eszköze.
- Képesség-felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

Nevelő hatásunk belső feltételei a tevékenységek tartalmából eredően:

- Az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen.

- Arra törekszünk, hogy a célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön.
- A tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettségét biztosítjuk (csak a befejezett tevékenységnek van élményereje).
- A tevékenységrendszer teljességével kielégítjük a gyermekek akciószükségletét, megoldjuk a gyermekközösség valamennyi feladatát (az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig).

Nevelő hatásunk pedagógiai feltételei:

- A tevékenység pedagógiai előkészítése a –dajkákkal együttműködve – közös feladatunk.
- A tevékenység megszervezése nagy tapintatot igényel – semmit nem végzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítünk, amikor a gyermeknek arra szüksége van.
- A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladatunk.

A gyermekek számára meg kell adnunk a lehetőséget az **önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységre**. A gyermeki tevékenység szervezésekor figyelembe vesszük a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A nagyfokú tevékenységi vágyat, kíváncsiságot, megismerési vágyat, érzelmi vezéreltséget. A gyermekek tevékenysége gyakran változik, minél kisebb egy gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit.

A 3-7 éves korú gyermekek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése.

3. 3. 3. Gyermeki képességek

Célja:

A gyermeki képességek kibontakoztatása – kooperációs és kommunikációs képességcsoport kiemelése – a tevékenységi formák által.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.

- A fejlesztési naplóban meghatározott egyénre szabott fejlesztési terv alapján végezze fejlesztő munkáját. Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzon fejleszteni.
- Biztosítsa a kreativitás és a felfedezés lehetőségét és a megszerzett tapasztalatokkal fejlessze a gyermekek kompetenciáit.

Programunk olyan képességek, kifejtését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Olyan tevékenységeket biztosítva, melyek élményt adók, kreativitást erősítők és fejlesztő hatásúak.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással.

- A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportja:
- a kooperációs képességek,
- a kommunikációs képességek.

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala) határozza meg. A tevékenységek a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodnak, differenciáltak és biztonságot teremtenek.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek.

- A tevékenység a kifejlesztett képesség forrása.
- A tevékenység célja a képességek fejlesztésének – ahol a képesség meghatározott tevékenységekre való alkalmasságot jelöl.
- A tevékenység a képességfejlesztés eszköze – képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók.
- A tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának a színhelye, a képességek meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg.

A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek a kommunikáció és kooperáció gyakorlása közben és által szerezheti meg. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat, pl. szocializáció eredményeként jelenik meg.

A nevelőmunkánk során fejleszteni kívánjuk tehát mindazon képességeket, melyek a tudatos emberi élet folytatásához elsőrendűen szükségesek, és a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogatják.

3. 4. A fejlesztés tartalma

3. 4. 1. Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célja:

Olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermekek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak, komplex módon fejlődhetnek.

Váljék a játék a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenységgé.

A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, a mikro- és makro környezetben szerzett tapasztalataikra építve irányítsuk a gyermeki gondolkodás fejlődését és a kompetenciák fejlesztését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a szabad játék számára.
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása a gyerekek számára hozzáférhető módon.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához. Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátzás a gyermekekkel.
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.

A **játék** a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek,

hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket.

Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan kell felhasználnunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is – felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában.

Feladatunk megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljaink elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet: az, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válhat. A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékokra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket a mi feladatunk biztosítani. Nagyon fontos az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családi környezetéből hoz az óvoda, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás óvodapedagógusaink tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. A gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint az általunk irányított és megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg.

A játék tehát, mint az óvoda korú gyermek alaptevékenysége, olyan lehetőséget jelent, amit tudatosan felhasználhatunk a gyermekek fejlesztése érdekében. Nagyon fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva, olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben, a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését is segítheti. Gondoljunk például a társakkal való együttjátás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint mások mozgósításának képessége vagy az alá – fölérendeltségi

viszonyok önkéntes kialakítására egy – egy játékszituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szereposztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

A játék alapvető feltételeinek biztosítása

A megfelelő légkör: A gyermekek kiegyensúlyozottságához, közösségi életük fejlődéséhez, a felszabadult játékukhoz alapfeltétel, a nyugodt, derűs légkör. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, kivel, mennyi ideig és milyen eszközzel játszanak.

A megfelelő hely: Az óvodai játék színtere a csoportszoba, az óvoda udvara (alkalmanként kirándulóhelyek). A csoportsobákban a játékteret a bútorok praktikus, ésszerű elhelyezésével úgy alakíthatjuk ki, hogy otthonos, variálható legyen.

A megfelelő idő: A rugalmasan kialakított napirendünk, az egész nap folyamán biztosítja az elmélyült játékot.

Megfelelő élményszerzési lehetőségek: látogatások, kirándulások a gyerekek közvetlen közelében.

A megfelelő játékeszközök: A játékszer részben motiválja, ösztönzi, gazdagítja a gyermekek elképzeléseit, segíti elgondolásaiknak megvalósítását, részben tárgya magának a játéknak. Olyan játékszereket igyekszünk biztosítani, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik és a motiváló fejlesztő hatást kiváltják.

A játékszerek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak és biztonságosak. Előtérbe helyezzük a természetes alapanyagokból készült és a játékhoz jól variálható eszközöket. A gyermekek érzelmileg erősen kötődnek a játékszereikhez, ezért lehetővé tesszük, hogy a kedvelt, otthoni tárgyaikat behozhassák az óvodába. A játékeszközöket mindig arányosan a csoport létszámához igazodva igyekszünk biztosítani. A nagyobbak játékát már kiegészítjük félkész, szimbolikus és saját készítésű eszközökkel is. Lehetőséget adunk, hogy a környezetük tárgyait (székek, asztalok, padok) is bevonják játékukba.

Az óvodáskorban előforduló játékfajták

Gyakorló játék:

A gyakorló játék kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újra és újra ismétlésre készíti a gyermeket. A játéknak ezen a fokán a gyermekek a fölhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével

ismerkednek. A sokszori ismétléssel, gyakorlással a különböző funkciók fejlődnek. Mivel a gyakorló játékok eszköz és anyagigényesek, ezekből nagyobb mennyiségre van szükség. 5-7 éves korban a gyakorló játék tartósan csak akkor jelentkezik, ha a gyermek fejlődésében lemaradt, vagy a sikeres játékhoz a játékszerrel való előzetes manipulálásra van szükség. Gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeiként is.

Szerepjáték:

A szerepjáték nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki, és fejlett formáját az óvodáskor végére éri el. A gyermekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A környezet benyomásait a gyermekek egyénien, szubjektív módon jelenítik meg. A vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait.

A szerepjátékban a gyermekek valóságos közösségi életüket élik, benne és általa alakul maga a gyermekközösség.

A gyermekek játékában különösen, a hozzá érzelmileg közel álló felnőtteket és társaikat utánozza. Megjeleníti a felnőttek és a gyermekek közötti kapcsolatokat, közben új magatartásformákat sajátít el.

Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában. A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.

Barkácsolás:

A barkácsolás a játék igényéből indul ki, tehát kötetlen. Igyekezünk kialakítani a gyermekekben, hogy alkalmanként maguk készítsék el a játékhoz hiányzó eszközöket, figyelembe véve a környezettudatosság szempontjait. Ehhez a gyermekek képességeinek megfelelően: helyről, anyagról és kifogástalan, a koruknak megfelelő szerszámokról gondoskodunk. Olyan anyagokat gyűjtünk, melyeket a gyermekek önállóan is megmunkálhatnak. Csak annyi segítséget nyújtunk, amennyi feltétlenül szükséges. Az eszközök készítése közben újabb és újabb ötletek születnek, s ezek megvalósítására készítetjük a gyermekeket. Az elkészült eszközöket mindig felhasználjuk. Fontos, hogy a tevékenységek befejeztével, maguk körül rendet rakjanak.

Dramatizálás, bábozás:

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek élményeiket szabadon választott, kötetlen módon **dramatizálják**. Lehetőséget adunk arra, hogy élményeik alapján elképzeléseik, szándékaik szerint formálják át vagy tovább a történetet, válasszák ki a szereplőket. A dramatizáláshoz szükséges, különböző szerepeket jelző kellékek, állandóan rendelkezésre állnak.

A **bábjátékban** a gyermekek közvetlenül nyilvánulnak meg, játéktevékenységük a környezethez való viszonyukat, az átélt cselekvés vagy történés általuk fölfogott tartalmát tükrözi. A gyermek a bábót azért is érzi közel magához, mert cselekvéseit, sorsát ő irányítja. A bábjáték igazi kifejezőeszköze maga a mozgás, és ez vizuális élményt is jelent a gyermekeknek.

Játékidőben a paraván mögött, de paraván nélkül is legyen alkalmuk a gyermekeknek kedvük szerint megszólaltatni a számukra legvonzóbb bábokat. A bábjátékból adódó élmények általában három, egymással szoros összefüggésben levő forrásból fakadnak:

- Az óvodapedagógus bábjátéka, amelyben a gyermekek, mint nézők vesznek részt
- A gyermekek bábjátéka, esetleg óvónői segítséggel,
- A gyermekek bábkészítő tevékenysége és önálló játéka az így elkészült bábokkal.

Építő, konstruáló játék:

Az építés, a konstruálás gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik: az élethelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek, vagy a létrehozott alkotás hatására képzelik bele magukat különböző élethelyzetekbe.

A gyermekek kockákból és más játékszerekből, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre. Az „én csináltam” tapasztalata bizonyosságot nyújt a gyermeknek saját képességeiről, növeli biztonságérzetét. A gyermeket az alkotás öröme, a sokféleképpen összeállítható játékszer és építőelem fölhasználása ösztönzi a konstruálásra. A „valamit alkotni” igénye, öröme kreativitásuk mellett értelmi és társas képességeiket is sokoldalúan fejleszti.

Az építő és konstruáló játék, az eszközök, és az anyagok változatosságát igényli. E tevékenységen belül kell különös gonddal és megértéssel kialakítani és fejleszteni a homokban folyó játékot.

Szabályjáték:

Mindazoknak a játékoknak a sokféleségét felhasználhatjuk, melyek konkrét szabályokhoz kötöttek, élményszerzés és tapasztalás kapcsolódik hozzá. A játék menete, a szabályok

betartása erősíti az egymásra való odafigyelést, mások sikerének elismerését. Pl.: fejlesztőjátékok, társas játékok, mozgásos játékok, saját maguk által kitalált szabályok, népi illetve néphagyományra épülő játékok.

A játék és a **tevékenységekben megvalósuló tanulás** teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja, ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz a kisgyermek. Így válik a játék a kreativitást fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Játék közben, szinte észrevétlenül tanul, tehát a **játék a tevékenységekben megvalósuló tanulás egyik legfontosabb színtere**, de nem kizárólagosan az. Különböző tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg.

A nevelési folyamat egésze, valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tevékenységekben megvalósuló tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek.

A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából.

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak. Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulást támogató környezet megteremtése során, épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tevékenységekben megvalósuló tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

Ez az oka annak, hogy a komplex tevékenységek rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás során is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket, mellyel kompetenciájukat kívánjuk fejleszteni. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát, és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához.

Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A program keretjellege biztosítja számunkra a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat.

Az anyanyelvi nevelés feladatai fokozottan előtérbe kerülnek a játék és a tevékenységekben megvalósuló tanulás során. A feladatok az anyanyelv fejezetben részletesen megtalálhatók.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

A játékban örömet lelik, képesek arra, hogy egy játéktémát több napon keresztül is játsszanak.

- Kialakul az együttjátás igénye.
- Szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani.
- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyeket élményeik alapján ábrázolnak.
- Tudjanak választani a lehetőségek adta játéktevékenységek közül.
- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat játékukban alkalmazzák (dramatizálás, bábozás).
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.
- Alkalmazkodnak egymáshoz és betartják a játékszabályokat.
- Legyen igényük a tevékenységekben megvalósuló tanulás során az új ismeretek befogadására.
- Képesek a figyelem összpontosítására, a kreatív gondolkodásra.

3. 4. 2. Társas, értékorientált és közösségi nevelés

Célja:

A gyermek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok által tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni.

Tudatosuljon a gyermekben a családhoz és a hazájukhoz való ragaszkodás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktus felvételre.
- Az óvodapedagógus-gyermek, a gyermek-pedagógiai munkát segítő munkatárs, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátzás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása. A konfliktusok kezelése.
- A gyerekek önkifejező és önértékesítő törekvéseinek elősegítése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányába, a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

Az értékorientált közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere, amely lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok alakítását.

Az óvodai nevelés folyamatában az egyén és a közösség nevelése szervesen összefonódik, a csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerül a nemi sztereotípiákat.

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásának legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység – társadalmi és egyéni – értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható, átélhető legyen.

Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlása által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír, a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából.

A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik.

Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatására, a szokás és szabályrendszer megalapozására. A tevékenységeket a kidolgozott folyamatszabályozás alapján végezzük. Az értékorientált közösségi nevelés kiemelt szerepet kap a gyermekek hétköznapi életében.

Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat

képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk.

Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez.

A társas és az értékorientált közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenységek bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja.

Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában.

A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet.

Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg.

Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömén túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátszás és a komplex tevékenységek rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly.

A szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb.

A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség.

A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnervizony kialakítása a cél. Figyelembe vesszük a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárjuk a szokások, szabályok betartását. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a

konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek.

A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a **legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal.** A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. A mi feladatunk, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljunk az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjunk elegendő időt a beszoktatásra. Lehetővé tesszük a szülővel együtt történő beszoktatást, így biztosítva a fokozatos átmenetet, a megalkotott szabályozórendszer alapján. Az a szülő, aki részt vesz gyermeke beszoktatásában, belülről is látja az óvoda életét, megismeri gyermeke egész napi programját. A közös indulás jó alapot teremthet a folyamatos, őszinte együttműködéshez.

Az óvodában új kapcsolatok várnak minden gyermekre. Igény szerint lehetőséget biztosítunk a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek kultúrájának megismertetésére. Ha ezt a váltást az óvodapedagógus megkönnyíti, akkor az új környezet, az új emberi kapcsolatok olykor szorongást keltő hatása oldódik, elmúlik.

A közösségi nevelés eredményeként a gyermekek szívesen kapcsolódnak az óvodához, az óvoda dolgozóihoz, a hozzájuk érzelmileg közel álló társakhoz. Csoportjukkal azonosulnak, örömet szerez nekik a közös tevékenység, az együttes élmények magas érzelmi hőfoka. Szívesen teszik magukévá a közösségi szokásokat, szívesen segítenek egymásnak. Modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, viselkedése. Az anyanyelvi nevelés feladatai áthatják a közösségi élet minden területét, megvalósításuk az anyanyelvi fejezetben leírtak szerint folyik.

A csoport hatása annál jelentősebb, minél gazdagabb lehetőséget biztosít az egyénnek a sokszínű tevékenységre, a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre.

A gyermekek alkalmazkodnak egymáshoz, és maguk is alakítják a közösségi szokásokat. Az együttes tevékenység, a másokra figyelés biztosítja a közösségi magatartás fejlődését.

Az óvodánk nyitottsága nemcsak a befogadás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítja a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést.

Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető (farsang, anyák napja, évzáró, barkács-délután, gyereknap).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak, amelynek természetes módon tesznek eleget.
- A gyermekek szívesen járnak óvodába és szívesen játszanak együtt.
- Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók iránt.
- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónőt és társaikat.
- Ha társuknál feltűnő, szokatlan megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel fogadják.
- Egy – egy társuk iránt kitüntetett rokonszenvet, barátságot mutatnak.
- A közös tevékenységekben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.
- Adott tevékenység által megkívánt magatartási formának eleget tesznek.
- Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.
- Szociálisan éretté válnak a következő oktatási szint megkezdésére.

3. 4. 3. Munkajellegű tevékenység

Célja:

A sokféle, változatos gyermeki munka megszerettetésén keresztül, cselekvő tapasztalással olyan készségek, tulajdonságok és szokások kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezettudatos magatartását, közösségi kapcsolatát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet.
- Az óvodapedagógus biztosítsa a konkrét, reális, vagyis a gyermek saját magához mérten fejlesztő értékelését.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermeknek, és fejlettségének megfelelően végezhesse azokat.

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kihasználását. **A munkajellegű tevékenység az óvodás gyermek számára játékos, gyakran nem is választható szét a játéktól.** A munkajellegű tevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munkajellegű tevékenység pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelőfejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban megállapíthatunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák. A csoport érdekében elvégzett munkajellegű tevékenység vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges tevékenykedést jelentsen az óvodában. Minden olyan feladatot elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük nincs veszélyeztetve.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

A gyermek éppúgy élvezzi a munkajellegű tevékenységet, mint a játékot, persze ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét.

A munkajellegű tevékenység az életre való felkészítést, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formáját, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését. Ha mindez cselekvő tapasztalással, pozitív élmények átélésével párosul, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkajellegű tevékenység ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül a mindennapokba.

A feladatok megosztása során fontos feladat, hogy a gyermekek próbáljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Úgy, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A munkajellegű tevékenység konkrét tartalmát körülhatárolni nem szükséges, de fontos, hogy a gyermekek tisztán tartsák saját környezetüket.

Fontos az óvodában az élősarok kialakítása, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására is lehetőséget nyújt.

Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségű és megfelelő minőségű eszköz, szerszám álljon a gyermekcsoport rendelkezésére.

Az anyanyelvi feladatoknál előtérbe kerül a munkajellegű tevékenység verbális megerősítése.

Munkajellegű tevékenységeink az óvodában:

Önkiszolgálás:

Az egyik legfontosabb munkajellegű tevékenység, melynek az óvodáskor kezdetétől igen nagy a jelentősége. A gyermek, a saját személyével kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendjével a felnőtt segítségével ismerkedik meg (testápolás, öltözködés, önmagukkal szembeni igényesség, kulturált étkezési szokások elsajátítása).

Naposi munka:

A naposság közösségi megbízatás. Az önkiszolgálással kapcsolatos szokások begyakorlása után válik egyre tudatosabbá és örömtelibbé. A naposság feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel. Helyesnek tartjuk, ha minden csoport önállóan alakítja ki a kiválasztás rendszerét. Minden napos ismerje meg, hogy egyes területeken mikor, milyen feladatai lesznek. A naposok feladataikat növekvő önállósággal oldják meg.

Alkalomszerű munkajellegű tevékenységek és megbízatások:

A csoport életében vannak olyan munkajellegű tevékenységek, amelyeket a gyermekek a naposi feladatok mellett alkalomszerűen végeznek. Ezeknek a feladatoknak egy része időről – időre ismétlődik, tehát tervezhető, másik része esetleges. Ezek körét mindig meghatározza az adott csoport (gyermek) fejlettsége, a környezeti adottságok, melyek a gyermeki önállóság kialakulását segítik.

Növény és állatgondozás:

A környező világ megismerésének egyik része a növények és állatok fejlődésével, gondozásával, védelmével való ismerkedés. A csoportokban és a kertben, az évszakoknak megfelelően végezhető tevékenységek: a csíráztatás, rügyeztetés, a virágoskert gondozása, a fű gereblyézése, a falevelek sepregetése, összegyűjtése, a hóseprés, az élősarok gondozása stb.

Környezet rendjének megőrzése:

Az óvoda belső környezetének, udvarának ápolása, tisztán tartása, védelme mellett, nagyon fontosnak tartjuk a külső környezet rendjének megőrzését is. A környezeti károk, veszélyek felfedezése – probléma megoldása a szülők segítségével, bevonásával történik.

A környezetvédelmet, a környezettudatos viselkedést az óvodás korban alapozhatjuk meg, melyeket rendszeres gyakorlással erősítünk, (elemgyűjtés, takarékos vízhasználat, szelektív hulladékgyűjtés).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A rájuk bízott feladatot, munkajellegű tevékenységet fejlettségüknek megfelelően, és szívesen végzik.
- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Önállóan és igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére.
- Örömmel segítenek társaiknak.
- A környezetükben lévő növényeket és állatokat óvják, gondozzák.
- Megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatokat szereznek a munkajellegű tevékenységek szervezésről.
- A munkajellegű tevékenység elvégzése közben kitartóak, türelmesek lesznek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük.
- Legyenek nyitottak a környezet megóvására.

3. 4. 4. Szabadidős tevékenység:

Célja:

A gyermekek tanulják meg a felszabaduló idővel való gazdálkodást, az önmaguk által irányított tevékenykedést.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére.
- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését, biztosítsa a szabad játék lehetőségét.

- Szorgalmazza a tapasztalás útján való tanulás lehetőségeit.
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni.

A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket. Az ilyen döntést ugyanis már nem befolyásolják természeti szükségességek, társadalmi köteleességek. A szabadidős tevékenységeknek azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő, önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállótlan helyzetéhez, nem lesz képes belülről önmaga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket.

Ezeknek a képességeknek a sokrétűsége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdeni. Az óvodában persze sajátosan – az iskoláétól eltérő módon - értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkozzanak a szabadidő hasznos kitöltésével.
- A választásra felkínált tevékenységek közül legyenek képesek önállóan választani, dönteni, egyéni szükségleteiket kielégíteni.

- Egyéni kéréseiket és elképzeléseiket tudják megfogalmazni az óvónőknek.
- A mozgás és tevékenységi tereket legyenek képesek kitölteni.

3. 5. A komplex tevékenységek rendszere

A komplex tevékenységek lényege:

- a) Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén.
- b) A tevékenységeket probléma centrikusság és egy – egy vezető szempont megléte jellemzi.
- c) A tevékenységek folyamán tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

3. 5. 1. Társadalmi érintkezést megalapozó komplex tevékenységek

3. 5. 1. 1. Anyanyelv

Célja:

Az érthető, kifejező beszéd készségének kialakítása. Helyes mintaadással az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció, különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az anyanyelvi nevelés, a nap folyamán, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyerekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- A beszédmegértés fejlesztése. Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása. A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása. A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása (logopédus bevonásával).

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermekek sokféle tevékenység közben, a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el. A szocializáció

folyamatán a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé válik.

Az anyanyelv a társas kapcsolatok kialakításának legfontosabb eszköze. A beszéd és a gondolkodás szoros kapcsolatban áll. **Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, amely a nevelés egészében jelen van.**

Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek iskolai tanulásának zökkenőmentes megkezdését.

Az **anyanyelvi nevelés legfőbb színtere a család**, minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Fontos, hogy megismerjük a családok anyanyelvi kultúráját. A csoport összetételének függvényében, az esetleges migráns gyermekek kultúrájának és anyanyelvének megismertetésére is nagy hangsúlyt fektetünk, a szülők segítségével és támogatásával. A szülőkkel együttműködve kívánjuk megoldani a felmerülő problémákat.

Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetésekkel kísért együttes tevékenységeknek a gyermek értelmi, és érzelmi fejlődését serkentő, a gyermek – szülő kapcsolatát erősítő hatását.

Az óvodai fejlesztésben a gyermekek élményeikhez kapcsolódunk, és tapasztalatszerzést biztosítunk. Lehetőséget teremtünk, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Türelmesen, a gyermek korlátozása nélkül hallgatjuk őket. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és sokat beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre külön is tekintettel leszünk, hiszen ilyenkor az otthonról és a külső környezetből hozott élményeiket mondhatják el a gyermekek.

Figyelünk arra, hogy a gyerekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Dicsérettel, biztatással bátorítjuk őket az önálló beszédre. Az anyanyelvi fejlettségeiket folyamatosan figyelemmel kísérjük, szükség esetén logopédus segítségét vesszük igénybe, a szülők beleegyezésével.

Az anyanyelvi nevelés során kiemeljük az **óvodapedagógus és az óvoda egyéb dolgozóinak modell szerepét**. Különösen fontos, hogy ügyeljünk a beszédünk stílusára. Beszédünk legyen, kulturált, példamutató, érthető és világos. Mondanivalónk hangzásbeli hatása igen fontos.

Tartózkodunk a túl erős, a túl halk, a monoton, színtelen beszédétől, az érthetetlen motyogástól, a harsány kiabálástól. Természetes hangon, a csoport hang – és zörejszintjéhez alkalmazkodva beszélünk.

Törekszünk a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására. Olyan nyelvi eszközöket használunk, amelyek szinte láthatóvá teszik a gyermek előtt a beszédben ábrázolt eseményeket, helyzeteket, cselekvéseket, szereplőket. Kérdéseinkkel is fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, ösztönözve őket a beszédre.

Az **óvodapedagógus illetve az óvoda más dolgozói és a gyermek** között kialakult bensőséges kapcsolat és a különböző helyzetekben gyűjtött sokrétű tapasztalat segíti elő a kommunikáció fejlődését. Kihasználjuk a napközben adódó lehetőségeket az egyéni beszélgetésekre, fejlesztésekre.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek **egyéni beszéd-sajátosságait**, színes kifejező beszéddel, élménybeszámolóvá formáljuk őket. Folyamatos megfigyeléssel megismerjük a gyermekek **beszédszintjét**, az egyéni fejlődési ütemét.

Az **anyanyelvi játékokat** beépítjük a gyermekek tevékenységébe, észrevétlenül kihasználva az adódó lehetőségeket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Az életkor megkívánta fejlettségi szinten beszéljenek.
- A sokoldalúan biztosított tapasztalatszerzés és ismeretanyag által, kedvező mértékben gyarapodjon szókincsük, lehetőségük adódjon a választékos beszédre.
- A gyerekek bátran és szívesen beszéljenek, gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni.
- Képesek legyenek egymást meghallgatni.

3. 5. 1. 2. Matematikai tartalom

Célja:

A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyerekek tevékenységeihez, ötleteihez, igazodva, életkoruknak megfelelően.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A komplex matematika tevékenységnek minden esetben támaszkodni kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.

- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani. Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére, a komplex óvodai tevékenységi formák keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen azt, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósulna meg. **Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tevékenységekben megvalósuló tanulás több formája valósulhat meg:**
 - utánzásos, minta-modellkövető;
 - spontán, játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés;
 - gyakorlati problémafelvetés, cselekvéses tanulás;
 - a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok;
 - az óvodapedagógus által kezdeményezett, a tevékenységek által megvalósuló tanulás.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható.

Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljünk meg:

Az első szint: bevezetés a matematikába - általában a gyermek 5. életévéig tart.

Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza - az 5-6-7. életévben.

Feladata: az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben a tevékeny élet megkedveltetése.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A komplex tevékenységek alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában, a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel irányított tevékenység formájában, az óvodapedagógus dönti el, meghagyva számára a módszertani szabadság lehetőségét.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel.

A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái, természetes napi szituációkban figyelhetők meg. Tevékenykedés közben a megismerő képességek: érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.

Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

A matematikai tevékenységekben valósul meg az egyik legnehezebb anyanyelvi nevelési feladat. A gyerekek megismerkednek a matematika sajátos nyelvezetével, s a tapasztalatok szerzésével, passzív szókincsük bővül.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A matematikai kíváncsiság megalapozása.
- Értik és helyesen használják az év során szereplő mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb, rövidebb).
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- A jobbra - balra irányokat többnyire megkülönböztetik, és értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, mellé).

- Gondolataikat kifejezik tevékenységeikkel, szóban, meghallgatják egymást, és törekszenek egymás megértésére.
- A környezet megismerése során a matematikai tartalmú tapasztalatait a tevékenységeiben alkalmazni tudja.

3. 5. 2. Társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex tevékenységek

3. 5. 2. 1. Külső világ tevékeny megismerése

Célja:

Olyan gyermekeket nevelni, akik szeretik és óvják a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, ismerik, és védik környezetüket. Lássák meg környezetük szépségeit és becsüljék meg azt.

Az óvodapedagógus feladata:

- Törekedjen az óvodapedagógus, a környezeti nevelésben mutatott jártasság és a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselőjére, az ehhez kapcsolódó attitűdök jelenjenek meg a mindennapi pedagógiai tevékenységekben.
- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalatszerzést a természetben.
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy példát mutasson a tevékenységeiben, minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetükből
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek, a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.
- A tevékenységeket lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és / vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások, és a környezettudatos szemlélet kialakítása, megerősítése, a fenntarthatóságra nevelés
- A hagyományok őrzése (közvetlen környezetünkben).

a) természet - társadalom - ember

Ez a komplex tevékenység, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket,

természetközeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Különös figyelmet fordítva a környezettudatos nevelésre. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvásában, és védelmében. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex tevékenységek legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. **Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire és megóvására.** Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretetnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok ismerete feladatot jelent a kisgyermeknek.

A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek cselekvéses tanulást, komplex tapasztalatszerzési lehetőséget kínálnak a gyermeknek. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

Már az óvodában fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. Tudjon önállóan véleményt alkotni, kialakuljon döntési képessége, a társas kapcsolatban és a környezet alakításában. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges.

Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére.

A **környezetvédelem** vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex tevékenységek rendszerébe. A természet - társadalom - ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

A természet - társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrátjátszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy a

tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újra játszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. E témakörben van lehetőség a hagyományok ápolására, a közvetlen környezetünkben élő emberek régi szokásainak átörökítésére.

b) születéstől - felnőttkorig

A születéstől - felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex tevékenység rendszere magába foglalja a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével, hiszen játékidőben, szabadidőben vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatóak.

Ez a tevékenység ad a legnagyobb lehetőséget arra, hogy a gyermek gondolatait szavakba öntse, véleményét megfogalmazhassa. A tapasztalás folyamán szerzett élményeit, beszélgetés során megossza társaival és a felnőttekkel. Lehetőséget biztosítunk a vélemények ütköztetésére, mindezt a kulturált beszélgetés elvárásainak keretein belül.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatokkal, legyenek képesek életkoruknak megfelelően a biztonságos eligazodáshoz és tájékozódáshoz.
- Tudatosuljon bennük, hogy „mi” is a természet részei vagyunk.
- Tanulja meg érzékelni és védeni az egyes környezeti elemeket (talaj, víz, levegő, élővilág, stb.) – a tudatos környezetvédelem és a fenntarthatóságra nevelés jelenjen meg életükben.
- Biztosan tudják saját lakcímüket, szüleik (testvéreik) pontos nevét, óvodájuk nevét.
- Tudjanak különbséget tenni az évszakok között. Szeressék és érzékeljék a természet szépségét, annak növény- és állatvilágát, ezeket óvják, védjék és gondozzák.
- Ismerjék az őket körülvevő közlekedési feltételeket és eszközöket.
- Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismerjenek növényekkel kapcsolatos munkákat.

3. 5. 2. 2. Művészeti tevékenységek

Célja:

A személyiségfejlesztés megvalósítása a gyerekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek által, a gyermeki élmények és tapasztalatok képi, zenei, irodalmi, szabad önkifejezésére építve.

Az óvodapedagógus feladata:

- Úgy alakítsa ki a gyerekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységeket kereső gyerekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására. Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. **Mindennapi feladataink közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket.** A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósíttatni a gyerekekkel. Mindig arra törekedjünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit. Csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg,

a kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága.

Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a táncban a bábozásban, a rajzolásban kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat.

Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyerekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Felelősségünk igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdekli, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. Az óvodapedagógus véleményét - különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele - szinte fenntartás nélkül elfogadja. **Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.**

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese - vers, az ének - zene, a tánc, a bábozás, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát olyan tevékenységek, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor.

a) Verselés, mesélés

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyerekek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával, az irodalmi érdeklődés felkeltése. A mese és a vers az **anyanyelv** közegén át mutasson be emberi kapcsolatokat, mélyítse az önismeretet és segítse a világ megismerését.
- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor, ügyeljünk a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére.
- Adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több, csodákkal teli meseélményt átélve, megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az irodalmi műveken keresztül ébredjenek rá a külvilág megismerésére.

Mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. **A lényeg csupán az, hogy minden nap mesélünk, vagy verselünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután.** Lehetőséget teremtünk a gyermekeknek az önálló szöveg és mesemondáshoz.

Segítséget nyújtunk, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások.

Kedvelt tevékenysége a gyermekeknek a **bábozás** és a **dramatizálás**. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával. Lehetőséget adunk a gyermekek saját vers és mesealkotására.

A mesehallgatás, a versmondás, a verses szöveggel kísért játék, a bábszínház, a dramatizált mese azon túl, hogy hozzájárul a gyermekek jó közérzetéhez, az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége.

Vigyázunk arra, hogy a **felnőttek beszéde** az óvodában utánzásra méltó, **jó példa** legyen a gyermekek előtt. Csoportszobáinkban olyan „mesesarkokat” igyekszünk kialakítani, ahol az eszközök, könyvek, bábok, gyermekméretű paravánok, a gyermekek számára könnyen elérhetőek legyenek.

A **verselés – mesélés** tevékenységek anyaga változatos, gerincét a magyar népmesekincs, mondókagyűjtemény megismertetése adja. Különös tekintettel a népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi. Az óvodapedagógusnak lehetősége van, kortárs írók, költők műveiből is válogatni, ügyelve arra, hogy ezek a művek értéket közvetítve gazdagítsák a gyermekek ismereteit. A versek témái legyenek gyermekközeliak, szóljanak a természetről, állatokról, játékokról, családról. Legyen közöttük vidám, humoros, ringató, gyors és lassú ritmusú.

Az irodalmi anyag összeállításának szempontjai:

Kisebbeknek:

- Mondókák, egyszerű mondókamesék
- Höcögtetők, simogatók, hintáztatók, tapsoltatók
- Állathívogató, altató, lovagoltató
- Rövid versek állatokról, természetről

- Halmozódó láncmesék
- Állatokról szóló egyszerű nép – és műmesék

Nagyobbaknak:

- Több versszakos mondókák, változatos, halandzsa szövegű kiszámolók
- Vidám, humoros versek
- Találós kérdések, tréfálkozók, szólás - mondások
- Bonyodalmas, tréfás állat és tündérmesék Folytatásos meseregények, verses mese, természetéről szóló mesék
- A dramatizálásnál a kelléktár, a gyermekek ötleteinek felhasználásával készül és bővül

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Várják, igénylik a mesét, verset.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik.
- A magyar népmesék szófordulatai passzív szókincsükbe beépülnek.
- Az óvodában eltöltött évek alatt, „hallgatóból” váljanak előadóvá.
- Szívesen báboznak, dramatizálnak ismert és kedvelt meséket.
- Kialakul valóság és mesetudatuk.

b) Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

(gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, nyírás, ragasztás, kézimunka, barkácsolás, a gyerekek életkorának megfelelő népművészeti technikák)

Az óvodapedagógus feladata:

- Megismertetjük a gyermekeket különböző anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel, és az eszközök használatával.
- A gyermekek tér – és forma – szín képzeletének gazdagítása, a természet szépségei által.
- A szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása, az esztétikus tárgyi környezet biztosításával.
- Minden feltétel megteremtése a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósításához.

A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. **A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig rendelkezésükre áll az általunk biztosított eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat,** mindezzel belső képük gazdagodik, és kialakul bennük az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, valamint ezen élmények befogadására.

Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

A gyermeki személyiség fejlesztéséhez fontos, hogy a gyermekek megismerkedjenek műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket.

Minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a vizuális tevékenységhez szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk.

Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal. E tevékenységet erősítve valósul meg óvodánkban évente két alkalommal, a szülőkkel közösen szervezett „barkács-délután”, mely a karácsonyi és a húsvéti ünnepekhez kapcsolódik. Lehetőséget adva az ügyes szülők bemutatkozására is.

A gyermekek megismerhetik a tevékenységükhöz használható eszközök és anyagok tulajdonságait, és a velük való bánásmódot. Lehetővé tesszük, hogy mind azt a „kincset” amit a gyermekek a természetben gyűjtöttek, alkotó – alakító tevékenységükhöz felhasználhassák.

Sok mozgással, cselekvéssel a különböző funkciók együttműködésével a kisgyermek kézmozgása ügyesedik, szem – kéz koordinációja fejlődik. **Az udvari lehetőségeket az ábrázoló tevékenységek terén is egész évben kihasználjuk.**

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenység, új fogalmak megismertetésére ad lehetőséget (batikolás, körmöcskészás, szövés, nemezelés, stb.), mely a gyerekek szókincsének bővítését szolgálja. Az anyanyelvi nevelés speciális feladata, hogy esztétikai élményeiket szóban is tudják megfogalmazni.

Kisebbszeknek

- Képalakítás különböző technikákkal: rajzolás, festés, papírragasztás, homokba karcolás
- Plasztikai alakítás: nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, simítva, sodorva, gömbölyítve, tépegetve
- Építés: különböző tárgyakkal, formák, alakzatok létrehozása

Nagyobbaknak:

- Képalakításra jellemző: gazdagabb formák, színkeverés, színárnyalatok használata,
- Batikolás, viaszkaré
- Rajz és plasztikai munka jellemzője: a formák tagolása, térben és síkban a többalakos cselekményábrázolás – játékaikhoz kellékek készítése – báb - díszletkészítés, összeszerelés
- Építés lehetőségeinek részletezése, tér variálása
- Díszítő technikák – kézimunka
- Egyszerűbb népművészeti technikák (szövés, fonás, körmöcskézés, batikolás)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Örömmel, saját kezdeményezésükre ábrázolnak.
- Örülnek alkotásuknak, a közösen készített kompozíciónak.
- A gyermekek alkotására jellemző, a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Az eszközöket készség szinten kezelik.
- Élményeiket próbálják meg vizuálisan kifejezni.
- Legyen igénye a különböző ábrázoló tevékenységeken keresztül az önkifejezésre.
- Váljanak e tevékenységek által az esztétikai élmények aktív befogadására.

c) Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodapedagógus feladata:

- A környezet hangjainak, zörejeinek megfigyelésével, az ölbéli játékokkal, népi gyermekdalokkal, az énekes játékokkal, zenével a gyermekek éneklési kedvének felkeltése, zenei fogékonyságuk alapozása.

- Az életkornak és az adott korcsoport képességi szintjének megfelelő zenei anyag válogatása, ezek közös éneklése és megszerettetése.
- A zenei anyanyelvi örökség átadása.
- Érzelemgazdag, lehetőleg tiszta éneklés alakítása. Nemzeti és etnikai kisebbség esetén, zenehallgatás során ismerkedés az adott népzenei kultúrájával, szülői segítséggel.

Az óvodai ének – zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Mindezek mellett megjelenhetnek az óvodapedagógusok által, gondosan kiválasztott kortárs szerzők alkotásai is, melyek fontos eszközeül szolgálnak, a gyerekek zenei képességeinek alakításához.

Az ének- zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, amelyek elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap, hiszen egyfajta örömszerző tevékenységként élük meg a gyerekek.

Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének – zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés óvodai nevelésünkön belül hatékonyan megvalósítható.

Az intézményen belül működő, ének-zene munkaközösség által kidolgozott dal és mondókaanyag, segítségül szolgál az éves anyag összeállításában. Ezzel biztosítható a gyermekek ének – zene nevelési színvonalának megőrzése.

Ha a csoport összetétele megkívánja, hogy a kisebbségek zenei nevelése is megjelenjen a tervezésben, úgy a zenehallgatás anyagában az óvodapedagógus tervezheti be, az érintett szülők segítségével.

Kisebbségeknek:

- A kötetlen énekelgetési formában, az utánzó mozgással kísért szerepjátékok jellemzik a zenei nevelést.

- Ölbeli játékok, mondókák, népi gyermekdalok.
- Arc, kéz - ujj, lovagoltató játékok.

Készségfejlesztés:

- Halk – hangos megkülönböztetése beszéden, mondókán, éneken keresztül.
- Környezet hangjainak megfigyelése.
- Egyenletes lüktetés különböző játékos mozdulatokkal.

Nagyobbaknak:

- Hosszabb mondókák (kiszámolók).
- 4 – 8 motívumból álló énekes játékok.
- Műdalok.

Készségfejlesztés:

- Magas – mély érzékeltetése (dallamvonallal a levegőben).
- Halk – hangos megkülönböztetése ének, beszéd és taps során.
- A gyors – lassú tempó változásának érzékeltetése és gyakoroltatása.
- Dallamfelismerés dúdolásról.
- Tiszta éneklés az egyéni éneklés gyakorlásával.
- Egyenletes lüktetés, járással, tapssal.
- Egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának megkülönböztetése.
- Dalok, mondókák ritmusának kiemelése.
- Ritmuseszközök használata.

Minden korcsoportban lehetőséget biztosítunk, a zenei kreativitás kibontakoztatására

A nagyobbaknak már tanítjuk a párcserés, sorgyarapító – fogyó, kapus, hidas játékokat, amelyek a gyermek néptánc elemeit tartalmazzák.

Az ének-zene tevékenység során nagy hangsúlyt fordítunk a tiszta, érthető szövegmondásra, a szavak pontos visszaadására (ismeretlen szavak értelmezése). A népi játékok és mondókákban szereplő „népies” szavak átmentése a gyermekek szókincsébe (tarisznya, köcsög, fátyol, mente, stb.)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyerekek felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat.
- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat.

- Felismerik és megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Esztétikus, kifejező mozdulatokkal kísérik a dalokat, megkülönböztetik a zenei párokat (gyors-lassú, halk-hangos).
- A gyerekek merjenek és szeressenek is egyedül énekelni.
- Próbálkozzanak saját dallam-motívum kitalálásával.

3. 6. Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő komplex tevékenységek rendszere

3. 6. 1. Mozgás – Mindennapi testnevelés

Célja:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek sokoldalú arányos fejlesztése játékos formában. A mozgás megszerettetése. A testi képességeinek fejlesztése, mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Járuljon hozzá a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások kialakulásához.

Az óvodapedagógusok feladata:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.

Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres játékban gazdag az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést, és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az egyéb együtt járó tevékenységeket.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.

A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 5–30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan feltételek, amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket. Az úszás szervezeten valósítható meg a szülői igények alapján, a nagycsoportosok számára, a városi uszodában. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban, kihasználva a helyi adottságokat. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök) felhasználhatók a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához.

Az épületeken belül a tornaszoba biztosít lehetőséget a mindennapi szervezett, illetve szabad mozgásra. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő **kézi és tornaszerek berendezési tárgyak** épségére, tisztaságára, valamint a tevékenységek előtti portalanításra.

Az **óvodapedagógus személyisége**, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatjuk a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy minden megnyilvánulásunkon tükröződjön az, hogy szívesen mozgunk együtt a gyermekekkel és örülünk a gyermekek mozgásában elért sikereiknek.

A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretébe építsük be. A mindennapi testnevelésbe iktatott lábtornával a láb izomzatának célzott erősítését kívánjuk szolgálni. A gyermek a mindennapi testnevelés aktív

résztevője. Aktivitása csak akkor biztosítható, ha nyugodt, derűs légkörben, képességeinek, életkorának megfelelő testgyakorlatot végezhet. **A mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához fontosnak tartjuk, a heti 1 kötelező jellegű testnevelés tevékenység beépítését a heti rendünkbe.**

A mindennapi testnevelés tartalma

A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes gyakorlatok képezik. A természetes gyakorlatokat változatos formában, különböző irányban, eszközzel és eszköz nélkül is célszerű gyakoroltatni. A végrehajtás fokozatainak megválasztásakor a gyermekek egyéni képességeit vesszük figyelembe. Egy adott feladat többféle formában is gyakoroltatható. Segítség még az óvodapedagógusok számára a megfelelő foglalkoztatási formák kiválasztása, a gyakorlatok folyamatossága, hatékonysága miatt.

Előkészítő gyakorlatok

Bemelegítő gyakorlatok

Futás feladattal

Járások

Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok:

1. Szabad gyakorlat:

- labda (léglabda) gyakorlat
- botgyakorlat
- karika gyakorlat
- szalag gyakorlat
- kendő gyakorlat
- babzsák gyakorlat
- kötél gyakorlat
- kislabda gyakorlat
- kisszék gyakorlat

2. Kéziszer – tornaszer kombinációs gyakorlat

3. Padgyakorlat

4. Páros gyakorlat

Atlétikai jellegű főgyakorlatok:

Futások

Ugrások, támaszgyakorlatok

Dobások

Kúszások

Torna jellegű főgyakorlatok:

Csúszások

Mászások

Függések

Egyensúlygyakorlatok

Hossztengelykörüli gurulás

Játékvonatkozású főgyakorlatok

Labdával végezhető gyakorlatok

Testnevelési játékok:

- Futó
- Fogó
- Sor
- Váltóverseny

A mindennapi testnevelés felépítése

1. MODELL (motoros képességek fejlesztése)

SORAKOZÁS – **JÁTÉK** – LÉGZŐGYAKORLAT – LEVEZETÉS, ÉRTÉKELÉS, KÖSZÖNTÉS

2. MODELL (játék tanítása illetve gyakorlása – a gyermekek új kézi és tornaszerrel történő megismertetése)

SORAKOZÁS – JÁTÉK – LÉGZŐGYAKORLAT – **GIMNASZTIKA – JÁTÉK** – LEVEZETÉS – ÉRTÉKELÉS – KÖSZÖNTÉS

3. MODELL (képességfejlesztési feladatok megoldása)

SORAKOZÁS – JÁTÉK – LÉGZŐGYAKORLAT – **FŐGYAKORLAT – JÁTÉK** – LEVEZETÉS – ÉRTÉKELÉS – KÖSZÖNTÉS

4. MODELL (az átlagosnál nehezebb izomcsoportokat terhelő gyakorlatok tanítási-tanulási folyamata)

SORAKOZÁS – JÁTÉK – LÉGZŐGYAKORLAT – **GIMNASZTIKA – FŐGYAKORLAT – JÁTÉK** – LEVEZETÉS – ÉRTÉKELÉS – KÖSZÖNTÉS

A mindennapi testnevelések akkor lesznek igazán intenzívek, élményszerűek, ha a **felépítés modelljeit gyakran változtatjuk**.

Akkor érjük el a megfelelő hatást a testi edzettség tekintetében, ha a mozgásos játékokat rendszeresen végeztetjük: tevékenységek elején és a befejező résznél is. Bátran alkalmazhatjuk ezt a koruknak megfelelő mozgásformát. Kiválasztásuknál mindig figyelembe kell vennünk, hogy mi a célunk, mely területet szeretnénk bemelegíteni, mozgatni.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Biztonságosan, bátran mozgó, jó fizikai állóképességű, teherbírású gyerekekké válnak.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása kialakul.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk, tudják mozgásukat irányítani.
- Az ügyességi játékok egyéni és csapatjátékok szabályait betartják.
- A gyermekek igénylik a mozgást, a kedvelt mozgásos játékokat játsszák kitartóan.

3. 7. Óvodánk hagyományai és jeles napjai

Az ünnepek a hagyományok ápolása szempontjából rendkívül fontosak az óvodában, hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget. Az előkészület a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmakat teremt, és tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek: a kooperációnak és a kommunikációnak. Nem másról van itt szó, mint az értékteremtés folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás, ötletmegvalósítás közös örömről. Fontosnak tartjuk, hogy az esetlegesen az intézményeinkben járó, nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó családok szokásait is megismerhessék a csoport tagjai. Így biztosítva az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Arra törekszünk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségekben, mint belső tartalmukban, ezek az alkalmak is lehetőséget adnak az értékorientált közösségi élet fejlesztésére.

Óvodánk hagyományai és jeles napjai	
Állatok világnapja (október 04.)	Az állatok témakörben: beszélgetések, irodalmi és zenei anyagok felelevenítése, lehetőségek szerint kirándulások szervezése állatkertbe vagy vadsparkba.
Mikulás (december 06.)	Hagyomány, hogy az óvodai Mikulás csoportonként köszönti a gyerekeket.
Advent-karácsony (december)	Hangulati előkészítés folyik, szerény ünnepléssel, hiszen ez családi ünnep.
Farsang (február)	A szülőkkel közösen előkészített jelmezes, játékos program, az óvodában és külső helyszínen.
Húsvét (március-április)	Hangulati előkészítés, a hagyományok felidézése, átélése.
Föld napja (április 22.)	Bekapcsolódunk, és csoportjainkkal részt veszünk a városi sportnapon.
Anyák napja (május)	Csoportonként dallal, verssel, kis ajándékkal köszöntjük bensőséges ünnep keretében az édesanyákat és nagymamákat.
Madarak, fák napja (május 10.)	A csoportok fejlettségi szintjéhez mérten, a szabadban szervezett programok.
Idősek köszöntése (május, október)	Hagyomány, hogy nagycsoportosaink hangulatos műsorral köszöntik az időseket, évente két alkalommal.
Gyermeknap (május)	Kis meglepetéssel, közös programokkal, játékokkal való ünneplés
Kirándulások (május, június)	Életkoruktól függően a csoportok kirándulásokat szerveznek a környék természeti szépségeinek felfedezésére.
Csoportos évzárók (május-június)	Nyilvános óvodai ünnep, amikor a csoportok gyermekei ízelítőt adnak az egész évben megismert versekből, mesékből és dalokból
Nagycsoportos búcsúzó	Nyilvános óvodai ünnep.
Családi nap	Gyerekekkel, szülőkkel, az óvoda dolgozóival közös, vidám játékos programokkal színesített szombati nap az óvodában
Barkács-délután	Évente 2 alkalommal, ünnephez kapcsolódó kézműves délutánt tartunk a szülőkkel közösen.
Adventi vásár	Az óvodapedagógusok, illetve a szülők által készített ajándékok vására.
A születés – és névnapok	Megünneplése a csoportokban kialakult szokások szerint.

A nemzeti ünnepek: a megemlékezés kategóriájába tartoznak, és szorosan kapcsolódnak az adott évszak változásainak jellegzetességeihez. Célunk, hogy megérezzük az ünnepi hangulatot, erősítsük a nemzeti identitástudatot, a szülőföldre való ragaszkodást.

3. 8. Csoportszervezés szabályai

Óvodánkban a korcsoport szerinti, osztott csoportok kialakítása az elsődleges.

Minden év beiratkozása után, az óvodavezető az óvodapedagógusokkal és szülőkkel egyeztetve készíti el a csoportbesorolásokat. Az óvodába járó gyermekek korosztályos beosztása osztott vagy részben osztott, egymás melletti korcsoportokban igyekszünk megvalósítani. Mindig az óvodába felvett gyerekek korától függ a beosztás.

3. 8. 1. A nevelés tervezése és időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. **A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.**

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. **A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események hatására.**

Napirend javaslat

IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
06 ³⁰ - 12 ⁰⁰	Játék, irányított és szabadidős tevékenység Tisztálkodás Tízórai Mindennapi testnevelés Komplex tevékenységek
12 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Tisztálkodás Ebéd Pihenés mesével, (dallal, verssel)
15 ⁰⁰ - 15 ³⁰	Tisztálkodás Uzsonna
15 ³⁰ - 17 ⁰⁰	Játék és szabadidős tevékenység

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A megalkotott folyamatszabályozások biztosítják az óvodapedagógusok és egyéb dolgozók harmonikus, egymásra épülő, kiszámítható munkáját.

A rugalmasság, a differenciáltság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend kialakítása természetesen függ az óvodapedagógustól, a gyermekek igényeitől, az adott csoporttól és képességeiktől.

Az itt bemutatott hetirend csupán általánosságban és **egy lehetséges módon** foglalja össze a megvalósítandó feladatokat.

Hetirend javaslat

NAPOK	NAPONTA 5-35 PERC	NAPONTA 5-35 PERC
HÉTFŐ	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Kötetlen beszélgetés
KEDD	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Matematika
SZERDA	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
CSÜTÖRTÖK	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	A külső világ tevékeny megismerése
PÉNTEK	Mindennapi testnevelés Verselés, mesélés	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Programunk céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva, differenciáltan tervezzük meg. Alapvetően fontos feladatunk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és a tevékenységekben megvalósuló tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg.

A tervezés terén mindig a szociális- érzelmi – értelmi és mozgásfejlettségből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket.

A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában, téma függvényében egy vagy több hetes időszakban tervezzük. Ebben az esetben nyílik lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek, tapasztalatainak begyűjtésére, nevelőmunkánkban való felhasználására.

A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek,

aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. A hetirendben megjelöljük az aktualitásokat.

Tervezésnél a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Fontosnak tartjuk a nevelőmunka (gondozás, közösségi élet, játék, munkajellegű tevékenység és ezek szervezési feladatai) tervezését, a folyamatos, egyéni fejlődés alapján történő, pozitív értékelést.

Programunk szerint minden gyermek fejlődési üteméről naplót vezetünk, amelyben a konkrét megfigyelések (befogadás, játék, gondozás, étkezés, közösségi élet, érzelmi élet) adnak alapot az egyéni fejlesztéshez. Fejlődésük nyomon követését teszik lehetővé és a teljes személyiség fejlődését, és a kompetenciák fejlesztését segíti.

A fejlesztés módszere:

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben elképzeléseit milyen formában kívánja megvalósítani. **A fejlesztés, a tevékenység formáját ne a gyermek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg.** A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai, felfedezései nagyon jó kiindulópontot jelentenek a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.

A fejlesztés kerete:

A teljes nevelési folyamat, amely osztott, részben osztott csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.

A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamat, melynek részei:

- Önálló és irányított tapasztalatszerzés
- Komplex tevékenységek rendszere

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Éves ütemterv készítése a komplex tevékenységek rendszeréhez.
- Ütemterv készítése - figyelembe véve a gyermekek fejlettségi szintjét, tapasztalatait, aktualitásokat. (ütemterv tartalma a téma feldolgozásától függ)
- Hetirend, napirend összeállítása.
- A nevelőmunka folyamatos értékelése.

- Félévente nevelési tervek készítése
- Év végén összegzés.
- 1/4 évente a tevékenységekhez tartozó szervezési feladatok és programok tervezése.
- Gyermek nyomon követésének adminisztrálása

A tevékenység formái:

Az óvodapedagógus a csoport fejlettsége függvényében dönthet a foglalkozásformáról, melyek lehetnek:

- játékba integráltan: közvetve kötelező, kötetlen,
- irányított, kötelező tevékenység.

Műhelyek – tehetséggondozás, prevenció:

- éves tervezés
- éves beszámoló

3. 9. Egészségvédelmi program

A speciális egészségügyi helyzetekre vonatkozó óvodai eljárás rendet (intézkedési terv (Covid-19 és az 1- es típusú diabétesszel élő gyermekek ellátásával kapcsolatos speciális eljárásrendet) az SZMSZ függelékében rögzítettük.

3. 9. 1. Egészséges táplálkozás

Az egészséges életmód szerves része az egészséges táplálkozás, mely óvodáskorban a növekedés, fejlődés egyik legfontosabb feltétele.

A gyerekek az óvodában napi háromszori étkezéssel – *kellő összetételben és elosztásban* – kapják meg napi tápanyagszükségletük 65-70%-át.

Az óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott előírásoknak igyekszünk megfelelni, az egészséges életmód alakításánál, amikor felhívjuk a szülő figyelmét az óvodába behozott, csomagolt sütemények (születésnap, névnap) összetételéről. Illetve örömmel fogadjuk a gyümölcsök felajánlását.

A gyermekek étkeztetésében, a szolgáltató a Hatvani Közétkeztetési Kft. igyekszik a törvényi előírásoknak megfelelő, egészséges ételeket biztosítani, a napi háromszori étkezésben. Egyre gyakrabban található az ételek között zöldség, gyümölcs és különböző tejtermék. Minimálisra csökkentették a magas cukortartalmú ételek és italok jelenlétét, illetve kerülik a magas só- és telített zsírtartalmú fogások előkészítését.

Ügyelünk arra, hogy az étkezésekre mindig azonos időpontokban kerüljön sor. A gyermekeket ösztönözzük, de nem kényszerítjük az étel elfogyasztására, megköstölására.

Felhívjuk a szülők figyelmét az egészséges táplálkozás fontosságára az otthoni kiegészítő étrend helyes összeállítására.

Alkalmanként előadásokat szervezünk a szülők tájékoztatására pl.: védőnő, gyermekorvos.

Óvodánk melegítőkonyhájában elengedhetetlen a megfelelő higiénia alkalmazása, az élelmiszerek a tárolásukra vonatkozó eljárások betartása.

Eljuttatjuk véleményünket, az ételt készítő szállító céghez, így ez segít abban, hogy az étrend és az ételek minősége a gyerekek szükségleteinek megfelelő legyen.

Folyadékot (vizet) a nap bármely időszakában biztosítjuk a szomszagos gyerekek részére.

A gyerekek étrendjéből nem hiányozhatnak a gyümölcsök.

Lehetőséget adunk a szülőknek, hogy (az érvényben lévő közegészségügyi szabályoknak megfelelően) otthonról hozott gyümölcsökkel, zöldségfélékkel egészítsék ki a napi étkezéseket.

3. 9. 2. Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az egészségfejlesztő program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a rendszeres mozgás biztosításával (mindennapos testnevelés, játék), a mozgáskultúra megalapozásával és a motoros képességek fejlesztésével. Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése.

A mozgás prevenciós hatása sikeresen elvégzett mozgásos feladatok növeli a hatékonyság érzését, a mozgás feletti kontroll, az én-kontroll funkciókat erősíti, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás a figyelemkoncentrációt, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza. A mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét visszajelzés a gyermek számára felfogható értékelés én-képének alakulásához. A társakkal végzett együttmozgás konkrét tapasztalatokat hordoz a gyermek én-határainak, a másik észlelésének megtanulásához, végső soron a kooperáció kialakulásához.

Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres játékban gazdag az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű

biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést, és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az egyéb együtt járó tevékenységeket. Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdni. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének. A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani

Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 5–30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan feltételek, amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket. Az úszás szervezeten valósítható meg a szülői igények alapján, a nagycsoportosok számára, a városi uszodában. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban, kihasználva a helyi adottságokat. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, játékeszközök) felhasználhatók a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához.

Az épületeken belül a tornaszoba biztosít lehetőséget a mindennapi szervezett, illetve szabad mozgásra. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint a tevékenységek előtti portalanításra.

Az egészségfejlesztő testmozgás hatékony megvalósulásának lehetőségei:

- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség ismeretében változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása (mindennapos testnevelés, szabad mozgáslehetőségek)
- A napi tevékenység részeként a 10-20 perces frissítő mozgás (szabadban)
- Tudatos, a nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék fejlesztésére, a tér mozgásos megismerésére irányuló mozgások
- Kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességek fejlesztése

- Lehetőség a csoportok egymás közötti mozgásos tevékenykedtetésére
- A prevenciós torna, gyógytestnevelés, vízhez szoktatás és egyéb változatos mozgáslehetőségek felkínálása
- Mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése
- Szülők bevonása a mozgásos tevékenységekbe (egészségvédelmi nap, sportnap, stb.)
- Pedagógiai program részletes korcsoportonkénti mozgásanyaga (Mellékletek: Testnevelési tartalom és javasolt játékok korosztályonként).

3. 9. 3. Testi, lelki, mentális egészségfejlesztés

a) Mentális egészség:

Egészséges környezet:

- az óvoda udvara
- az óvoda helyiségei

Az óvoda nevelési folyamatába szervesen beilleszkedik a gondozás, mely gyermeki szükségleteket elégít ki. A gondozás – az egészséges életmódra nevelés terén – egyik fontos feladata az egészséges környezet biztosítása.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik színtere. A gyerekek szabad mozgását edzését, változatos tevékenységét megfelelő mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal, kerti szerszámokkal, a gondosan rendbetartott homokozóval biztosítjuk. Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy a gyermekek találkozhassanak az udvaron testvéreikkel, más csoportbeli barátaikkal.

Csoportszobáink, öltözőink, mosdóhelyiségeink berendezési tárgyai megfelelő méretűek, tisztántartottak, a gyermeki tevékenységeket szolgálják, így hozzájárulnak a gyermeki szükségletek kielégítéséhez.

Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását: gyakori szellőztetést, a portalanítást, a fertőtlenítést, a környezet tisztántartását, a sok zöld növény elhelyezését. A napközben megbetegedett gyermekeket elkülönítjük, s szüleiket minél előbb értesítjük.

A gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérjük, a balesetek elkerülése végett a személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk, a használati eszközöket ellenőrizzük.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, ezzel segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét.

A napi helyes életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően a családdal együttműködve alakítjuk ki.

Igyekszünk meggyőzni a szülőket a praktikus, réteges öltözködésről. A ruházat tisztántartására, fehérnemű cserére szükség esetén felhívjuk a szülők figyelmét.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap, edzési lehetőségük van. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét.

A gyermekek a víz, edző hatását is megismerik az óvodában. A gyermekek edzését szolgálhatja még a szánkózás, csúszkálás a jégen.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvodában elégítjük ki. Az alvásidő előtt kiszellőztetjük a csoportszobát, s megteremtjük a nyugodt alvás feltételeit: a gyermekek maguk mellé vehetik kedvenc, otthonról hozott, „alvókájukat”, megszüntetjük az erős külső, belső ingereket, meséléssel, dúdolással nyugalmat teremtünk.

3. 9. 4. A baleset – megelőzés és elsősegélynyújtás

Intézményi védő-óvó előírások

Az óvodavezető felelős az óvodában a nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek a megteremtéséért, és a gyermekbalesetek megelőzéséért. A feltételrendszer vizsgálata, a feltételek javítása állandó vezetői feladat.

Az óvodában alkalmazottak általános feladatai közé tartozik a gyermekek testi épségének megóvása.

Minden óvodapedagógus a köznevelési törvényben előírt feladatát képezi, hogy a rábízott gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjék, továbbá ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedést megtegye.

Az óvoda minden dolgozójának ismernie kell a munkavédelmi szabályzatot, a tűzvédelmi utasítás és a tűzriadó terv rendelkezéseit (aláírásukkal igazolják).

Az óvodai egész napos nevelőmunka folyamán a dolgozónak körültekintően kell megszervezni a gyermekek tevékenységét (védő-, óvóelőírások figyelembe vételével).

A dolgozók kötelesek a rábízott gyermekek testi egészségét védeni, megóvni.

Az óvónőknek fel kell hívni a gyermekek figyelmét a baleseti veszélyforrásokra, a kötelező viselkedési szabályokra, egy esetleges rendkívüli esemény bekövetkezésekor követendő magatartásra.

Különösen fontos ez, ha:

- az udvaron tartózkodnak
- különböző közlekedési eszközzel közlekednek (kirándulás előtt)
- az utcán közlekednek
- valamilyen rendezvényen vesznek részt
- mikrocsoportos foglalkozásokat szervez az óvodapedagógus
- rendkívüli esetekben.

Az óvodavezető az egészséges és biztonságos munkavégzés tárgyi feltételeit munkavédelmi ellenőrzések, szemlék keretében rendszeresen ellenőrzik, s ha kell, a szükséges intézkedéseket megteszik.

A munkavédelmi szabályzat tartalmazza a munkavédelmi ellenőrzések (szemlék) idejét, az ellenőrzésbe bevont személyeket.

Az óvoda dolgozóinak feladatai a gyermekbalesetek esetén

Az óvodapedagógusok feladata a gyermekeket ért bármilyen baleset, sérülés, vagy rosszullet esetén a szükséges intézkedéseket megtenni:

- a sérült gyermeket elsősegélyben kell részesíteni
- ha szükséges orvost kell hívni
- ha a gyermek szállítható, orvoshoz kell vinni
- a balesetet, sérülést okozó veszélyforrást a tőle telhető módon meg kell szüntetni
- a gyermekbalesetet azonnal jelezni kell az óvodavezetőnek és az óvodatitkárnak
- értesíteni kell a gyermek szüleit

Az elsősegélynyújtáskor csak azt teheti az óvodapedagógus, amihez ért. Ha bizonytalan abban, hogy az adott esetben mit kell tennie, akkor azonnal orvost kell hívni. Az orvos megérkezéséig nem szabad a gyermeket elmozdítani.

Minden dolgozónak kötelessége a segítségben részt venni.

Az óvodában történt balesetet, sérülést az óvoda vezetőjének ki kell vizsgálni. A vizsgálat során tisztázni kell a balesetet kiváltó személyi és szervezési okokat. A vizsgálat eredményeképpen meg kell állapítani, mit kell tenni a baleset elkerülése érdekében és a szükséges intézkedéseket az óvodavezetőnek meg kell tennie.

A gyermekbalesettel kapcsolatos nyilvántartási és jelentési kötelezettség teljesítését az óvodában az óvodavezető és az óvodatitkár végzi.

A három napon túl gyógyuló sérülést okozó gyermekbaleseteket haladéktalanul ki kell vizsgálni, és e balesetekről az előírt nyomtatványon jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyv egy példányát meg kell küldeni a fenntartónak, egy példányt pedig át kell adni a gyermek szülőjének. A jegyzőkönyv egy példányát az óvoda őrzi meg.

A súlyos balesetet azonnal jelenteni kell az óvoda fenntartójának. A súlyos baleset kivizsgálásába legalább középfokú munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező személyt kell bevonni.

Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésére, a gyermekbalesetek megelőzésére vonatkozó részletes helyi szabályokat az óvoda munkavédelmi szabályzata tartalmazza.

3. 9. 5. Személyi és környezeti higiénia fejlesztése

A gondozás – az egészséges életmódra nevelés terén – egyik fontos feladata az egészséges környezet biztosítása. Tevékenységünket az intézmény belső munkaközössége által kidolgozott folyamatszabályozások alapján végezzük. A Pedagógiai program folyamatszabályozásai: Mellékletek: Öltözködés, Étkezés, Testápolási szokások, Pihenési folyamat. Segítséget adva az óvodapedagógusoknak a helyes szokás és szabályrendszer megalapozásában.

Személyes tisztálkodás

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség szerint a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a segítők együttes feladata.

A legfőbb személyes higiéniai feladat: a kézmosás, szokássá fejlesztése, a saját felszerelés használata. Alapkövetelmény, hogy személyi higiéniai felszerelés minden gyermek részére álljon rendelkezésre. Kiemelt feladatunk a helyes fogmosási technika elsajátíttatása az óvodai évek alatt.

A testápolás a gyermekek szükség szerinti tisztálkodását, tisztaságigényük kialakítását szolgálja. A testápolási műveletek az óvodapedagógus és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is elősegítik.

Környezeti higiénia

A környezeti higiénia nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, esztétikáját, a termék szellőztetését, az ivóvíz higiéniját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a helyiségek és eszközök tisztaságát.

Mindezek együttesen az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegűek és nagy jelentőségűek a kisgyermek személyiségfejlesztésben. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit.

Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

A **környezetvédelem** vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex tevékenységek rendszerébe.

A természet - társadalom - ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezthető. A Pedagógiai program (Mellékletek: Ajánlás a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakításához).

A természet - társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrátjátszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy a tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak.

A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrátjátszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

E témakörben van lehetőség a hagyományok ápolására, a közvetlen környezetünkben élő emberek régi szokásainak átörökítésére.

3. 10. Tehetséggondozás

Célja:

A tehetségígéreték azonosításával, a gyermek erős oldalának további fejlesztése.

A gyermek személyiségfejlesztésében, olyan területek támogatása, melyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek optimális fejlesztése és önmagukhoz mértén, a tehetségük kibontakoztatása.
- A gyermekekben az együttműködés, társas kapcsolat és kommunikáció, speciális fejlesztése.
- Az 5-6 éves gyermekek számára, az egyéni képességekhez igazodó tehetség tartalmak, műhelytevékenységekben való biztosítása.
- Éves munkaterv és beszámoló készítése, a műhelymunkák végzésére.
- A gyermekek, megfigyelésen alapuló, tehetségazonosítása és megvalósítása.
- Újszerű módszerekkel, eszközökkel, egyénre szabott technikákkal foglalkozni a gyerekekkel.

A törvényi előírásoknak megfelelően óvodánkban is figyelünk, az átlagos képességeket meghaladó teljesítményre képes gyermekek további fejlesztésére.

„Tehetségfejlesztésként” emlegetett tevékenységek már hosszú évekre visszamenőleg fellelhetőek óvodánk nevelőmunkájában.

A tehetséggondozás egyik megfogalmazása: „Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd a gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességet értjük, amely az emberi tevékenység messze túlhaladó teljesítményeket tud létre hozni.” (Harsányi István)

Az óvodapedagógusok feladata, hogy a fejlődési naplóban kövessék, a gyermekek kiemelkedő adottságait, képességeit, hiszen ezek a feljegyzések adják, a tehetségműhelyek résztvevőinek kiválogatásának alapját.

Az elmúlt években már azon dolgoztunk, hogy egy-egy óvodapedagógus a számára „kedves” tevékenységben fejlessze magát és képes legyen műhelyeket vezetni.

A nagycsoportos korú gyermekek közül kerülnek be a műhelyekbe a gyerekek. A beválogatás módszere a mindennapi tevékenységek során történő spontán és az egy adott szempont alapján történő célzott, szervezett megfigyelés.

A beválogatást segítő néhány **szempont**:

- harmonikus mozgás; jó ritmusérzék; tiszta énekhang; korai figuratív rajzolás; fejlett képzelőerő; gazdag szókincs; hosszantartó figyelem; pontos és részletes hosszú- és rövidtávú memória.

Jelenleg működő tevékenységfejlesztő műhelyek:

„Zene-ovi”

A foglalkozások célja: a tehetségígéretes gyermekek tehetségének kibontakoztatása, zenei anyanyelvük megalapozása, kreativitásuk, egész személyiségük fejlesztése.

„Füirkész”

A foglalkozások célja: a kiemelkedő képességek továbbfejlesztése speciális feladatokkal, tevékenységekkel. A csapatmunka, az önálló gondolkodás, a kreativitás előtérbe helyezése. Az interaktív tábla lehetőségeinek kiaknázása, egyéni feladatmegoldás alkalmazása az új technikai eszközzel. Kísérleti módszerek megismerése, tapasztalatok szerzése.

„Pörgő-forgó”

A foglalkozások célja: a mozgás által fejlődjön a gyerekek téri tájékozódása, állóképessége, figyelme, emlékezete, szerialitása, ügyessége, ritmusérzékük, és természetesen a nagymozgásaik. A tevékenységek végzése közben a feladatok által fejlődjön a feladattudatuk, kitartásuk, érzelmi és szociális érettségük. Élményeket adjunk a tánc által.

„Meseszínpad”

A foglalkozások célja: mesefoglalkozások a gyerekek kreativitására építve. Drámajátékok alkalmazása, amelyek könnyebbé teszik számunkra egy-egy szereplő megformálását. A teljes személyiség fejlesztése, egyéni bánásmód alkalmazásával az egyes gyerekek fejlesztendő területeire fókuszálva, mindezt megsegítve, annak érdekében, hogy bátrabban tudjanak megnyilvánulni, könnyebben tudjanak kapcsolatot teremteni, a meglévő képességeik jobban fejlődjenek. A humor és a tisztabeszéd kiemelése a foglalkozások alkalmával.

„Ügyes kezek”

A foglalkozás célja: a kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, további komplex fejlesztésük. Kézügyességük, személyiségük optimális alakítása. Különleges, vizuális bánásmód kialakítása. Új technikákkal való ismerkedés.

„ Labdázó”

A foglalkozás célja: megsegíteni azokat a gyerekeket, akik felzárkóztatásra szorulnak, akár a szem- kéz koordinációjuk, az ügyességük, mozgáskoordinációjuk javításában, fejlesztésében.

3. 11. A gyermekek mérési-értékelési rendszere

3.11.1. A gyermekek mérése-értékelése

A gyermekek fejlődéséről, saját készítésű fejlődési naplót vezetünk, melynek megfigyelési területei, a pedagógiai programunk négyes (tervezési) egysége adja.

A megfigyelési szempontokat, Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfok című könyvéből állítottuk össze. A naplóba, megfigyeléseken alapuló értékeléseket egyszerűen követhető táblázatban rögzítünk félévente.

Az óvodánkban végzett mérések-értékelések eljárásrendje a következő:

Gyermekek mérésének rendje

Mit?	Kinek?	Mikor?	Ki?
Anamnézis	Új gyermek	óvodába lépéskor	Érintett óvodapedagógusok
Bemeneti mérés (fejlettségi)	Minden csoport	október	csoportos óvodapedagógusok
Iskolaérettségi vizsgálat	Akinek a beiskolázáshoz szükséges	január-február	Szakszolgálat szakemberei
Gyermekek fejlettség mérése	Minden óvoda	április	Csoportos óvodapedagógusok
Gyermekek fejlettség százalékos mérése	Minden óvoda	május	Csoportos óvodapedagógusok
Szociometria	csoportok	május	csoportos óvodapedagógusok
MSSST mérés	5 éves kor nagycsoportos korú gyermekek	szeptember	Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hatvani Tagintézményének szakembere
Logopédiai	Minden 5. életévét betöltött gyermek	szeptember	óvoda logopédusa

A nevelés folyamatát nyomon követő, a csoport szabály- és szokásrendjére épülő megfigyelések adják a mérés, értékelés és elemzés alapját. A rögzített eredményeket kiértékeljük, összegezzük és összevetjük a csoport előrehaladásával (nevelési terv és értékelés).

Az egyes gyermekeknél megfigyelt esetleges részképességekben való lemaradásokat, fejlesztési feladatokban rögzítjük.

A törvényi előírásoknak megfelelően, évente két alkalommal tájékoztatjuk a szülőket, gyermekük fejlődéséről. Ezek a tájékoztatások minden alkalommal, fogadó óra keretében valósulnak meg, lehetőség szerint mindkét óvó néni részvételével, ahol módjukban áll a szülőknek a kérdéseiket is feltenni.

Az SNI-s gyermekek részére egyéni fejlesztési lapot vezetünk, a prevenciós és korrekciós megvalósításhoz. Az érintett csoportos óvodapedagógusok egy nevelési évben kétszer (október-április hónapban) vezetik, amikor elkészítik a megfigyeléseiket és a fejlesztési feladatokat.

Az egyénre szabott differenciálás elvét követő tervezés biztosítja a gyermekek fejlődését. Minden év végén, a csoportnaplóban egy összesítő táblázatban feltüntetjük, a négyes-megfigyelési területen fejlesztésre szoruló gyermekeket, illetve az értelmileg kiemelkedőket.

A FEJLESZTÉS TERÜLETENKÉNTI %-OS MEGOSZLÁSA

20...../20..... tanév

..... csoport

Értelmi fejlesztést igényel	Érzelmi-akarat fejlesztést igényel	Szociális fejlesztést igényel	Mozgásfejlesztést igényel		Beszédkészség fejlesztést igényel
			igényel		%
			Finommozgás	Nagymozgás	Ebből logopédiára jár
%	%	%	%	%	%
Értelmileg kiemelkedő: %					

A gyermekeinek mindig önmagukhoz mérjük. Az óvodában töltött utolsó év végén a pedagógiai programban megfogalmazott „fejlődés várható eredménye” kritériumaihoz viszonyítjuk a gyerekek fejlettségi szintjét.

A nagycsoportos évek alatt, szükség esetén, a fejlesztőpedagógus is bekapcsolódik a fejlesztésbe. (A fejlesztőpedagógus az MSSST vizsgálatok eredményei alapján végzi a munkáját.)

Az óvodapedagógusok a nagycsoportos korú gyermekek fejlődésének értékelését az első félévben, októberben elvégzik, a tankötelezett gyermekek egyéni fejlődésének értékelését áprilisban befejezik, és összegzik az eredményeket.

A tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére az iskolakezdéshez szükséges fejlesztő foglalkozásokat az óvoda biztosítja.

A gyermekek egyéni dokumentumaiban, amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, megtalálhatók a szakértői bizottság vizsgálati megállapításai, és a fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatai, amelyet az óvodapedagógus a fejlesztési tervében figyelembe vesz, és rögzíti a gyermek egyéni fejlesztéseit. Ehhez fűzi a további szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait is.

Az iskola teljesítésének megkezdéséhez szükséges:

- értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat az óvodapedagógus az óvodai élet során differenciáltan is biztosítja.
- ha szükséges logopédus, gyógypedagógus illetve heti egy alkalommal az óvodában tartózkodó fejlesztőpedagógus még külön egyéni fejlesztés keretében pótolja a hiányosságokat a gyermekkel.
- a szülő élhet a Pedagógiai Szakszolgálatnál történő fejlesztés lehetőségével.

3.11.2. Egyéb mérések) Szülői igény és elégedettség mérése

A szülőket az óvoda megkezdését követő félév múlva kérdezzük az elvárásokról. A kérdőívek kiértékelését követően, a nevelőtestület megbeszéli az elvárásokat, melyek segítségünkre vannak a további neveltségekkel kapcsolatos feladatainkat, illetve az esetleges szülőkkal való találkozások, értekezletek témáját.

Az elégedettségi kérdőívet, az óvoda elhagyását megelőző utolsó félévben végezzük a szülők körében. A bemeneti kérdőívet adjuk ki újra, de itt már értékelést várunk a szülőktől. Ezek az információk szintén megjelölik a fejlesztendő területeket.

b) Dolgozói klíma tesztek

A vezetői ciklus idején célszerű egy munkatársi elégedettséget mérni, mert előremutató információkat hordozhat. Bár az intézményi és vezetői önértékelés keretében végzett kérdőíves mérés bizonyos szempontból kiváltja e mérőeszközt, az alkalmazotti közösség igazán itt nyilváníthat véleményt.

A humánerőforrás alakításánál segítségére lehet a vezetőknek.

4. Az óvoda kapcsolatrendszere

4.1. Az óvoda és a család

Az intézmény lehetőségeihez mérten igyekszik partnerkapcsolatait építeni és fenntartani. A formális kapcsolatokat igyekszik szűkíteni a vezetés, mert a szoros együttműködés hozhat eredményeket az intézménynek.

A *szülőkkel* való kapcsolat a mindennapokban teljesedik ki, de természetesen rendezvényeken, karitatív munkákban is megjelenik.

A *fenntartóval* való kapcsolat meghatározója az intézmény működésének és egyfajta elvárással jelenik meg a partnerek között.

A *városi vezető óvónői munkaközösség* az a szakmai partner, mely a pedagógiai munka városi szintű elveit képviseli és közvetíti a kollektívák felé.

A legfontosabb szakmai partnerkapcsolat az óvoda- iskola átmenet kapcsán, az *iskolákkal* működik. Kialakult rendben, a beiskolázásban érintett iskolákkal rendszeres, szakmai találkozók, gyermekeket érintő programokon való részvétel adja az alapokat. A *közművelődési intézmények* (könyvtár, múzeum, művelődési ház, galéria) is az aktív partnerek közé tartoznak, hiszen programjaikon való részvétel adja a gyermekeknek a kulturális élményének egy részét. A *gyermekorvos és a védőnő* szintén egy rendszeres látogatáson alapuló partnerkapcsolat, mely további egészségmegőrző programok lehetőségét is hordozza. A *gyermekjóléti szolgálat* szintén fontos partner, bár az intézményben ritkán szükséges a beavatkozásuk, viszont az intézmény adományokkal segíti a munkájukat. Különleges partner az óvoda életében a *Naplemente nyugdíjas klub*, mely hosszú évekre nyúlik vissza és kölcsönös, rendszeres találkozókon realizálódik, segítve a generációk közötti kommunikációt. Természetesen a kötelező, szakmai, munka partnerséget itt nem soroltuk fel (pl. Oktatási Hivatal, POK, KIR adatbázis, stb.).

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda közötti kapcsolatban arra törekszünk, hogy a szülők megaláztatására a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük, fejlesszük a gyermekeket.

A szülő tud legtöbbet a gyermekről, ő ismeri legjobban igényeit, szükségleteit. Korrekt, partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. A kölcsönös bizalom és a gyermekért érzett felelősség teheti harmonikussá az együttnevelést. A jó kapcsolat megalapozottságát a nyitottságban és a problémaérzékenységben látjuk.

Hangsúlyozzuk a családi nevelés fontosságát, a gyermek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket.

Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a problémaérzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget.

Óvodáink nyitottak a szülők számára. A napi kapcsolattartást elengedhetetlenül szükségesnek tartjuk ahhoz, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt lényeges napi eseményekről. A szülői értekezletek, a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, kirándulások is ezt szolgálják. Szülői igény alapján a gyermekeket meglátogatjuk otthon családjuk körében.

Hagyományosnak tekinthető az első szülői értekező, amely témája egyrészt az új gyermekek szülei részére az óvodánk házirendje, szokások, hagyományok ismertetése.

A családokkal történő együttműködés csak a kölcsönös bizalom alapján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermeküket. Arra törekszünk, hogy példamutatóak legyünk szakmai felkészültség és emberi magatartás terén.

Az óvodában a szülői képviseletet a Szülői Közösség látja el, melynek tagjait a csoportok szülői közössége alkotja. Az SZK munkaterv szerint működik és gyakorolja a szülők jogait.

A kapcsolattartás formái:

- Beiratkozás - első személyes kapcsolat felvétele.
- Csoport szülői értekezletek. A szülők érdeklődéséhez közelálló témákban egészségügyi, pedagógiai, pszichológiai előadások szervezése.
- Szülői igény alapján családlátogatások - a család nevelési szokásainak megismerése érdekében.
- Egyéni beszélgetések: egyéni eszmecsaták az aktualitásnak megfelelően.
- Az óvoda nyitott a szülők számára, megfigyelhetik az óvoda nevelő munkáját.
- Közös ünnepek.
- Közös kirándulások.
- Kulturális rendezvények, közös programok: játszónap, barkács-délután.
- Fogadóórák.
- Folyamatos online kapcsolattartás
- Telefon

4. 2. Óvoda - óvoda

A város óvodái között szakmai munkaközösségek és nevelőtestületi értekezletek, előadások, bemutatók, közös rendezvények, team munkák keretében valósult meg a kapcsolattartás. Hagyománymegtartó kapcsolat megőrzésére, esetleg további fejlesztésére törekszünk. A szakmai munkaközösségek kiemelt figyelmet szenteljenek a különböző tevékenységekben, az átlagnál tehetségesebb gyermekek fejlesztésére.

4. 3. Óvoda – bölcsőde – magán bölcsőde

Az óvoda kapcsolatot tart fenn a bölcsődékkal. Az óvodába lépés előtt sok gyerek jár bölcsődébe. Gyermekközpontú szemléletünk, jól összehangolt nevelési gyakorlatunk az óvodapedagógusok, gondozónők közötti jó kapcsolat, a gyermekekkel való ismerkedések alapot adnak a befogadáshoz-elfogadáshoz. A kölcsönös látogatások az ismerős környezet erősítik a biztonságérzetet, csökkentik a szorongást, a félelmet, ami a gyermekek folyamatos, kiegyensúlyozott fejlődését, beilleszkedését szolgálják az új környezetben.

A kapcsolattartás formái

- Látogatások, tapasztalatcserék
- Szülői értekezlet
- Baba-mama klub

4. 4. Óvoda – iskolák

Az óvoda-iskolák kapcsolatában törekszünk a kölcsönös nyitottságra, valamint arra, hogy az óvodából kikerülő nagycsoportos korú gyermekek zavartalan iskolakezdését elősegítsük. Érdeklődéssel és örömmel várják az iskolakezdést. Fontos, hogy az óvodából az iskolába való átmenetet minél zökkenőmentesebbé tegyünk.

A kapcsolattartás formái

- Látogatások, tapasztalatcserék
- Közös programok (művészeti hét, egészség hét, sportverseny, koncertek, rajzversenyek).
- Tankötelesek szülői értekezlete.

4. 5. Az óvoda és közművelődési intézmények kapcsolata

Kapcsolatot alakítottunk ki a Városi Művelődési Központtal és Könyvtárakkal. Hagyományteremtésre és a jó kapcsolat ápolására törekszünk annak érdekében, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenjenek az óvodában.

Folyamatos kapcsolatot tartunk a Múzeumokkal, Galériával. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú színes megoldását.

A kapcsolattartás formái:

- Látogatás, rendezvényeken való részvétel.
- Kiállításokon való részvétel, alkotókkal beszélgetés.
- Múzeumpedagógiai foglalkozások.

4. 6. Óvoda egyéb kapcsolatai

- Lesznai Anna Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Szakiskola
- Nevelési Tanácsadó
- Szociális, Gyermejjóléti és Egészségügyi Szolgálat
- Óvoda orvosa és védőnője
- POK Eger

A kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámoló
- Látogatások, megfigyelések
- Előadásokon való részvétel
- Pedagógiai napok, továbbképzések

A Kárpát-medencei magyar nyelvű óvodákkal való kapcsolatok:

A város eddig is tartott kapcsolatot határon túli településekkel, melynek keretében lehetőség volt és lesz ezután is, az oktatási-nevelési intézményekkel való szakmai konzultációra, tapasztalatcserére, kölcsönös intézménylátogatásra.

5. Gyermekvédelemi munka az óvodában

A gyermeki jogok védelme szakmai jogosultságunk és törvényi kötelességünk. Az óvodás gyermek nem tudja megvédeni magát, védtelen. Különösen fontos az óvodapedagógus gyermekismerete, értő figyelme, mely segítségével a gyermek jelzéseit, megnyilvánulásait meghallgatni, érteni képes.

A gyermekvédelem célja:

Minden gyermek részére biztosítani azokat a lehetőségeket, amelyek képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához szükségesek.

Segíteni a gyermeket, a szülőt, hogy leküzdhesse azokat az akadályokat, amelyek hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetbe hozták, akár a születésnél, vagyoni helyzeténél, vagy bármely más okból kifolyólag.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok:

Olyan pedagógiai tevékenység kialakítása, amely nem tesz különbséget a gyermek származása, etnikai, vallási hovatartozása miatt. Az esélyegyenlőség megteremtése minden körülményben.

A gyermek emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása, védelem és gondoskodás biztosítása a fizikai és lelki erőszakkal szemben.

Elsődleges feladatunk a család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése és ezzel a gyermek iránti felelősség ébrentartása. Tapintatos, személyes kapcsolat kialakítása azokkal a családokkal, akik segítséget kérnek, vagy láthatóan segísége szorúlnak. A titoktartási kötelezettség minden családot érintő kérdésben érvényesül.

A veszélyeztetettség tényezői tehát a következők lehetnek:

- Anyagi tényezők: az elsődleges életszükségletek kielégítetlenek, tehát a táplálkozás hiánya, a gyermek nem megfelelő táplálása, egészségtelen zsúfolt lakáskörülmény, önálló fekhely hiánya (nem tudja kipihegni magát), nem megfelelő ruházkodás, nem tudnak fűteni. Nem biztosítják a gyermek oktatásának támogatását.
- Erkölcsi tényezők: a környezet bűnöző, erkölcstelen életmódja, ezáltal erkölcsileg rossz példát mutat a gyermeknek vagy szexuális, vagy lelki bántalmazás, vagy ha a gyermek saját maga helyezkedik szembe a társadalmi normákkal.
- Egészségügyi tényezők: környezet egészségtelenítő hatása (pl. egészségtelen lakhatási körülmények, vagy a gyermek fizikai bántalmazása); szülők tartós betegsége; fertőző

betegségek a családban; a beteg gyermek nem megfelelő életmódja, kezelés elmulasztása, megtagadása.

- Nevelési, ill. nevelődési tényezők: amikor a környezet a gyermek számára a nevelés társadalmilag elvárható minimumát sem biztosítja (szülői elhanyagolás); a szülők következetlensége, kettős nevelése /double byne/, a gyermekkel szembeni követelések hiánya, illetve ennek ellenkezője, a túl magas mérce.
- A gyermek önmagát veszélyeztető magatartása: ilyenek leggyakrabban a gyermek szökése, csellengés, tankötelezettség elmulasztása, bűnelkövetés, alkohol és drogfogyasztás.

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás jellemző.

Az aktuális törvényi előírásoknak megfelelően a HH és HHH kategóriájába tartozó gyermekek beazonosítása és dokumentálása.

Amennyiben az óvodai gyermekvédelmi munkánk nem hoz eredményeket, jelzéssel élhetünk a Szociális, Gyermekjóléti és Egészségügyi Szolgálat irányába.

Gyermek és Ifjúságvédelmi felelős tevékenykedik óvodánkban, éves munkatervet készít, naplót vezet a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről, hiszen számuk évente változik.

A felelős koordinálja a csoportban dolgozó óvodapedagógus és más gyermekvédelemmel foglalkozó intézet, szolgálat együttműködő, segítő munkáját.

A gyermekvédelmi felelős évente kétszer készít beszámolót munkájáról az óvoda vezetőjének.

6. Integrált nevelés

Óvodánk nevelési programjai lehetővé teszik 32/2012. (X.8.) EMMI rendelete értelmében a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését.

A sajátos nevelésű gyermekek esetén az óvoda biztosítja a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységeket.

Intézményünkbe szakértői vélemény alapján kerülnek be a sajátos nevelést igénylő gyermekek. A gyermekek között fennálló különbségeket az óvodai élet során differenciálással, pedagógiai szolgáltatások igénybe vételével biztosítjuk. Gyógypedagógiai ellátás mellett a sérülés speciális kezelését igyekszünk biztosítani, ha szükséges megbízási szerződés kötésével.

A programunk az alábbiak figyelembe vételével valósítja meg a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését:

- Ezen gyermekek harmonikus személyiség fejlődésének elősegítése, a másság elfogadása.
- Elsődleges célunk, hogy a gyermek sérülésétől függően mindig csak annyi segítséget kapjon az óvodában, hogy önállóan is tudjon cselekedni. Erősíteni kell az alkalmazkodó készségét, akaraterejét, együttműködő képességét és önállóságra törekvését.
- Intézményünkben igyekszünk olyan speciális eszközöket beszerezni, amelyek a sérült gyerekek szakszerű fejlesztését elősegítik az egész napos tevékenység során.
- Az óvodapedagógusok együttműködnek a különböző szakemberekkel:
 - Orvos
 - Gyógypedagógus
 - Logopédus
 - Fejlesztőpedagógus

Négy óvodában 1 főállású fejlesztőpedagógust alkalmazunk, aki heti egy alkalommal nyújt fejlesztést a gyerekeknek (a Nevelési Tanácsadó szakvéleménye alapján). Egyéni fejlesztési tervet készít, és fejlesztési naplót vezet. Egyéb részképesség fejlesztést szakvizsgázott (preventív és korrektív pedagógia) belső óvodapedagógus végzi. Szükség esetén a tehetséges gyerekek fejlesztése is feladata.

Sérülésspecifikumok

- Gyengénlátó gyermek

Feladat:

1. A látásnevelés (távoli- és közeli környezetben) a nagymozgás fejlesztése
 - mozgáskoordináció,
 - mozgásbiztonság kiemelt feladatunk,
 - térbeli tájékozódás.
1. Ezeknél a gyermekeknél a látásos élmények hiányossága miatt fontos a környezet vizuális megismertetése, a gondolkodás és a beszéden keresztül.
2. Az óvodai fejlesztő munkánkat utazó tanár segíti ezeknél a gyermekeknél.

II. Beszédfogyatékos:

Feladat:

1. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés a mozgás a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készségfejlesztése kiemelt feladat.
2. Az egyéni fejlesztést a szerződésben megbízott logopédus végzi, a megerősítést az óvodai csoportban az óvodapedagógus az anyanyelvi játékokkal segíti.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.

- A sajátos nevelési igényű gyermekekkel való egyéni foglalkozásokkal elősegítjük a fejlettség szerinti beiskolázást a speciális fogyatékoságuknak megfelelően.
- Az óvodai nevelésünk kereteiben a tevékenység formáiban megfogalmazott elvárások.

6. 1. Óvodai fejlesztő program a sajátos nevelési igényű gyermekek részére

A gyermekek eredményes együttnevelése egy jól működő team munka során valósulhat meg. A szakemberek alkalmazkodnak a modern gyógypedagógiai felfogásban vallott gyermekképhez:

- az eltérő tulajdonság-együttes az individuum természetes, valamint a sérülés következményeként kialakult eltérő különbsége, mely a környezet kölcsönhatásában formálódik. Az ő egyediségéhez, tulajdonságaihoz igazított speciális segítségnyújtás a számára optimális pedagógiai környezet meghatározó. Ebben a pedagógiai feltételrendszerben, kiemelt helye van a szakszerű többletellátásnak, szolgáltatásnak sérülés-specifikus formában.

A rehabilitációs, rehabilitációs szemléletben újfajta pedagógiai, emberi viszonyulásnak kell kifejeződnie. A nevelési helyzetekben a gyermek igényeitől függő pedagógiai, szükség szerint egészségügyi eljárásokat, módszereket, eszközöket, terápiákat alkalmazunk.

Fontos:

- az elfogadó meleg attitűd
- az integrációval összefüggő fogalomrendszer pontos ismerete
- a gyermekekkel foglalkozó felnőttek kompetencia határainak betartása

Érzékszervi fogyatékos – hallássérült, nagyothalló (cochlearis implantátum, akadályozott beszédfejlődésű)

Óvodai fejlesztés:

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Beszédkommunikáció

- A légzés az artikuláció javítása
- A hallásnevelés, hallási figyelem fejlesztése
- Beszédértés és szókincsfejlesztés
- Szintaktikai elemek beépítése a nyelvhasználatba
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgások fejlesztése:
egyensúly
koordináció
- Finommotorika fejlesztése
manipuláció
rajzmintázás, kézimunka
(kéz, ujjak, csukló)

Kognitív képességek fejlesztése

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis)
- Figyelem (tartóssága, mélysége)
- Emlékezet (hallási)
- Térbeli, időbeli tájékozottság fejlesztése
- Szerialitás fejlesztése
- Általános tájékozottság

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak
- Szurdopedagógus
- Logopédus
- Gyógypedagógus-logopédus
- Mozgásterapeuta (alapozó terápia)
- Fejlesztőpedagógus

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve.
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni habilitációs, rehabilitációs terv.

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

Érzékszervi fogyatékos – nagyothalló (hallókészülék) dyslalia enyhe mentális fejlődésbeli lemaradás

Óvodai fejlesztés

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Beszédkommunikáció:

- Hallásnevelés, hallásfigyelem fejlesztése
- Beszédszervek folyamatos ügyesítése
- Aktív szókincsfejlesztés
- A szintaktikai elemek beépítése a nyelvhasználatba
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgások
- Koordináció, finommotorika
- Manipuláció rajzmintázás, kézimunka

Kognitív képességek fejlesztése

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis)
- Figyelem: tartóssága, mélysége

- Emlékezet: látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú
- Térbeli, időbeli tájékozottság
- Szerialitás fejlesztése
- Problémamegoldó gondolkodás
- Általános tájékozottság

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak:
- Gyógypedagógus – logopédus
- Logopédus

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes egyéni fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni habilitációs, rehabilitációs terv

Sikerkritériumok :

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

A pszichés fejlődés zavara: viselkedés és emocionális zavar, fejlődési zavar

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgás
Alapmozgás, egyensúly, koordináció
(dinamikus, statikus)
- Finommotorika
- Manipuláció, rajz, mintázás, kézimunka

Beszédkommunikáció fejlesztése:

- Beszédmegértés
- Verbális kommunikáció kialakítása
- Hallási figyelem
- Beszédszervek ügyesítése
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Kognitív képességek fejlesztése:

- Érzékelés, észlelés (auditív, verbális, taktilis)
- Figyelem (tartósság, mélység)
- Emlékezet (látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú)
- Térbeli, időbeli tájékozottság
- Általános tájékozottság
- Szerialitás
- Ok- okozati összefüggések
- Problémamegoldó gondolkodás
- Testtudat, testkép, testséma

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak:
- Gyógypedagógus – logopédus
- Mozgásterapeuta (Ayres-terápia)

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni habilitációs, rehabilitációs terv

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

Enyhe, közép súlyos határeset, megkésett beszédfejlődés

A szakértői vélemény alapján a következő területek fejlesztése:

Beszédkommunikáció:

- Légzés és artikuláció javítása
- Beszédmegértés fejlesztése
- Passzív szókincs bővítése
- Szókincs aktivizálása
- Érzelmi és társas kapcsolatok fejlesztése

Mozgásfejlesztés:

- Nagymozgások
Alapmozgások, egyensúly, koordináció (dinamikus, statikus)
- Finommozgások
- Manipuláció rajz, mintázás, kézimunka

Kognitív képességek fejlesztése:

- Érzékelés, észlelés (auditív, vizuális, taktilis)
- Figyelem (tartósság, mélység)
- Emlékezet (látási, hallási, rövidtávú, hosszú távú)
- Általános tájékozottság
- Testtudat, testkép, testséma
- Térbeli, időbeli tájékozottság
- Gondolkodás

A fejlesztésben résztvevő szakemberek:

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak:
- Gyógypedagógus – logopédus
- Logopédus

Dokumentáció:

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni rehabilitációs, rehabilitációs terv

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

Az Autista, Akusztikus gyermek

Az autizmus – spektrum zavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Óvodafejlesztés

- Kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képességek sajátos hiányosságai
- A beszédszintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció
- A rugalmas viselkedés
- A szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése
- Az egyenetlen képesség profil
- A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia a feladat
- Szülőkkel együttműködve az egész évben töltött idő különösen a természetes élethelyzetek használandóak fejlesztésre.
- Szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredék készletek használata
- Egyéni motiváció megteremtése
- Speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása

Az eredményes fejlesztés feltételei:

- Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés
- A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel
- Speciális eszközök és módszerek használata egyéni fejlesztési helyzetben
- Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztésében az óvoda környezet megfelelő kialakítása

a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Dokumentáció

- Az óvodapedagógus részletes fejlesztési terve
- A sérülésspecifikus terápiákat végző szakemberek által készített egyéni habilitációs, rehabilitációs terv

A fejlesztésben résztvevő szakemberek

- Óvodapedagógus, az intézményben dolgozó alkalmazottak
- Gyógypedagógus-logopédus
- Logopédus
- Fejlesztőpedagógus

- Pszichológus
- Mozgásterapeuta

Sikerkritériumok:

- Beilleszkedés
- Fejlődés
- Együtt haladás

Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, a rehabilitációs szemlélet, az egyéni fejlődési sajátosságok figyelembevételével

- A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szüksége

7. Az óvodába lépés feltételei

Az óvodai felvétel létesítése

A 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 49. § (1) Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek – e törvényben foglalt kivétellel – harmadik életévének betöltése után vehető fel.

8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

(2)* A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A szülő - tárgyév április 15. napjáig benyújtott - kérelme alapján a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti, különös méltánylást érdemlő esetben, újabb kérelem alapján annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti a Kormány rendeletében kijelölt szerv (a továbbiakban: felmentést engedélyező szerv) felmentheti az óvodai foglalkozáson való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, sajátos helyzete indokolja. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, csak az óvodavezető vagy a védőnő, továbbá tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében az Eütv. 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban, vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos rendelhető ki. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében a kérelem a tárgyév április 15. napja után is benyújtható.

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 20.§ (1)-(8)

(1) A fenntartó az óvodai beiratkozás idejéről, az erről való döntés és jogorvoslat benyújtásának határidejéről közleményt vagy hirdetményt tesz közzé a helyben szokásos módon, a beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal.

(2) A szülő - a bölcsődei ellátásban részesülő gyermek kivételével - az óvodai nevelésben történő részvételre jogszabály alapján kötelezett gyermekét köteles beíratni a települési önkormányzat vagy a fenntartó által közzétett közleményben vagy hirdetményben meghatározott időpontban, vagy az óvodalátogatási kötelezettség alól felmentését kérni.

(3) Az óvodai beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá a szülő személyi azonosító és lakcímet igazoló hatósági igazolványát.

Óvodába a gyermek az év bármely napján felvehető, ha rendelkezik az óvodába lépéshez szükséges fejlettséggel.

A tankötelezettség és az iskolakezdéshez szükséges feltételek

2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 45. § (1)-(2)

Nkt. 45. § (1) alapján. Magyarországon – az e törvényben meghatározottak szerint – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni

Nkt. 45. § (2) bekezdése értelmében, a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti. A szülő, a gyámhatóság a kérelmét legkésőbb az iskolakezdés évének január 18-áig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Az eljárás ügyintézési határideje ötven nap. A szülő kérelme alátámasztására kérelméhez csatolhatja a gyermek fejlettségét alátámasztó óvodai dokumentumokat is. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)-(6f) bekezdésében foglaltakat.

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a tankötelezettség megállapítása

21. § (1) A tankötelezettség megkezdésének feltétele, hogy a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota elérje az iskolába lépéshez szükséges szintet.

22. § (1) A (2) bekezdésben foglaltak figyelembevételével az iskolai beiratkozás idejéről, az erről való döntés és a jogorvoslat benyújtásának határidejéről a fenntartó közleményt vagy hirdetményt köteles közzétenni a helyben szokásos módon, a beiratkozás első határnapját

megelőzően legalább harminc nappal, amelyet megküld az illetékességi területén működő települési önkormányzatok részére.

(2) Az adott évben tanköteles korba lépő gyermeket a szülő április 1-je és április 30-a között - a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben^{*} meghatározott, a fenntartó által közleményben vagy hirdetményben közzétett időpontban - köteles beírni a lakóhelye szerint illetékes vagy a választott iskola első évfolyamára. Amennyiben a választott iskola igazgatója a gyermek felvételét elutasító döntést hoz, a szülő a gyermekét a döntés véglegessé válását követő öt napon belül köteles beírni a kötelező felvételt biztosító iskola első évfolyamára.

(4)^{*} Az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek nevére kiállított személyazonosságot igazoló hatósági igazolványokat.

Iskolakezdéshez szükséges feltételek:

363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

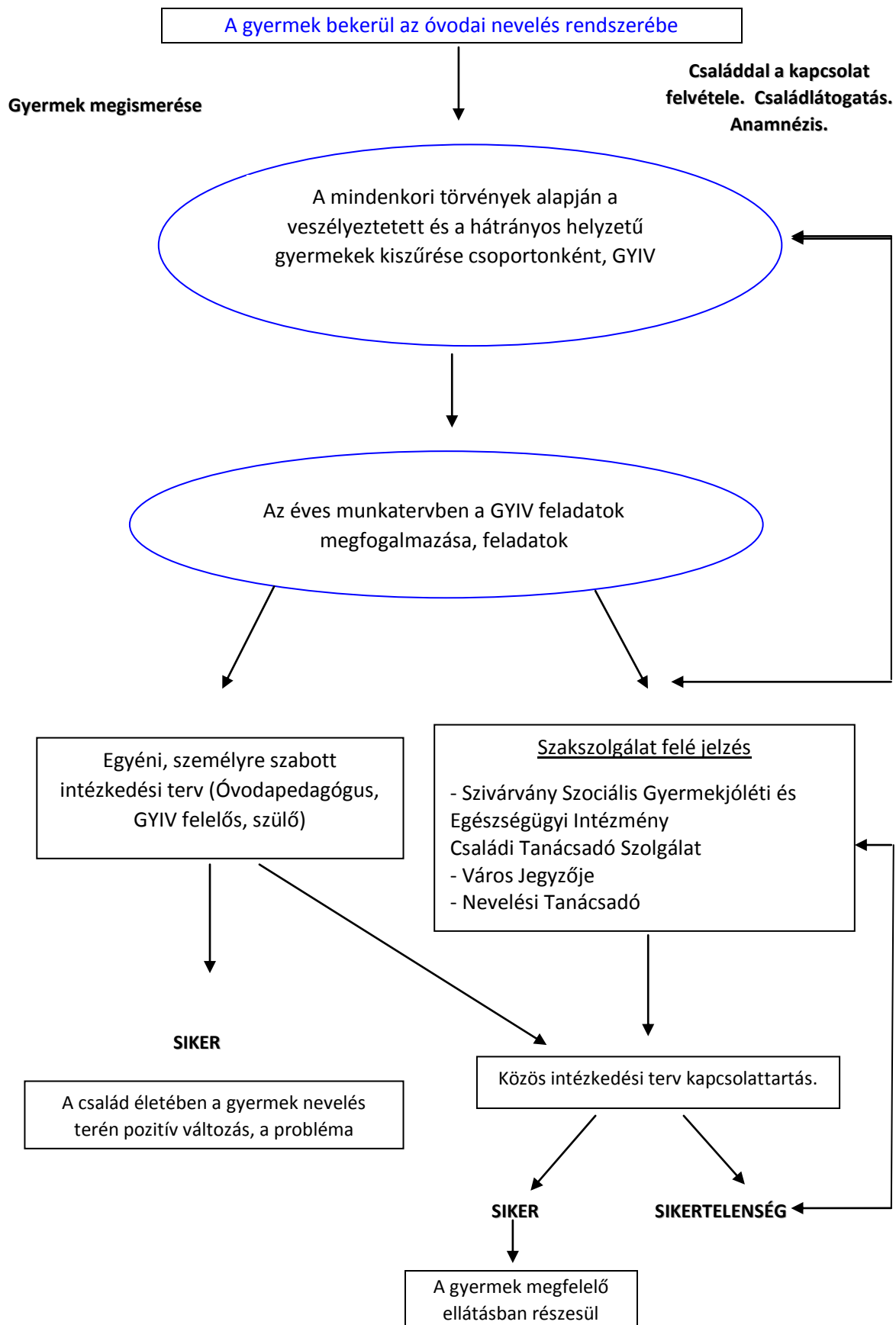
Mellékletek

A melléklet tartalmazza az óvodai életet meghatározó folyamatszabályozásait és kiegészítő szakmai anyagokat a különböző tevékenységekhez:

1. Gyermekvédelem
2. Folyamatszabályozások
 - Befogadás
 - Öltözködés
 - Étkezés
 - Testápolási szokások
 - Pihenési folyamat
3. Tevékenységek ajánlott tartalmai
 - ének-zene tevékenység
 - környezetvédelem
 - matematikai tartalom
 - mozgás (testnevelés)
 - festés, rajzolás, kézimunka
4. Mérészköz
5. Felhasznált irodalom

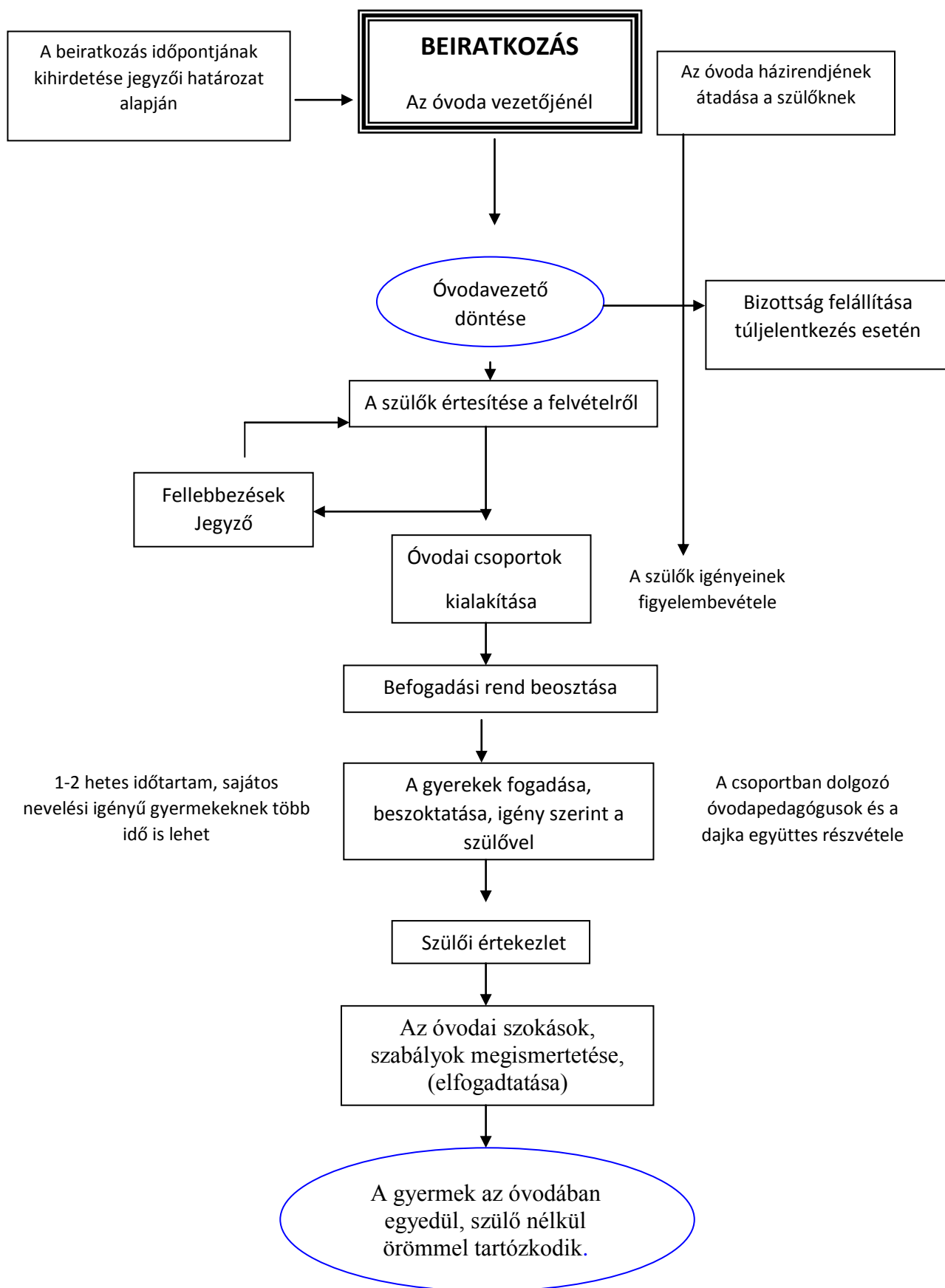
GYERMEKVÉDELEM

1. sz. melléklet

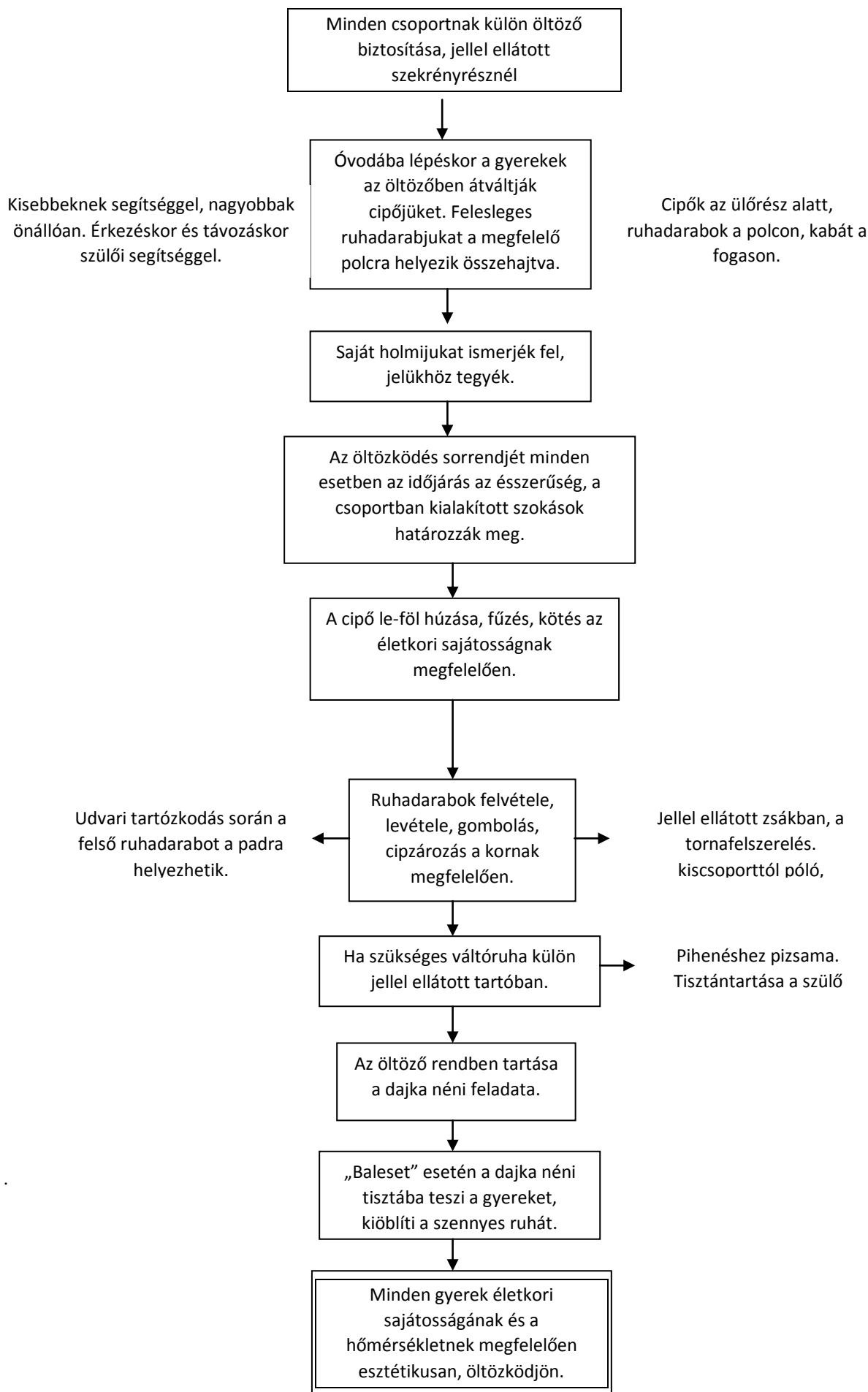

BEFOGADÁS

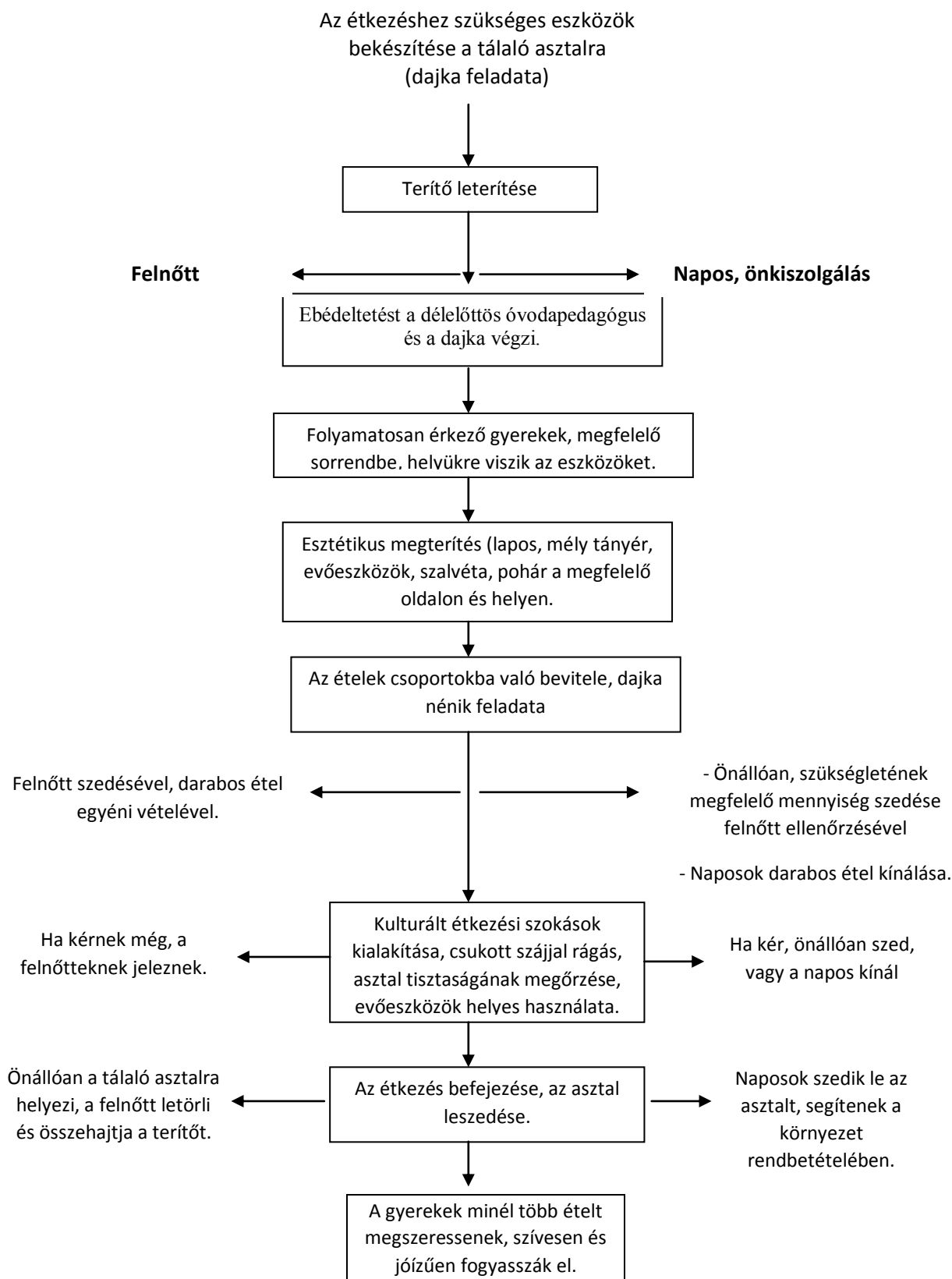
2. sz. melléklet

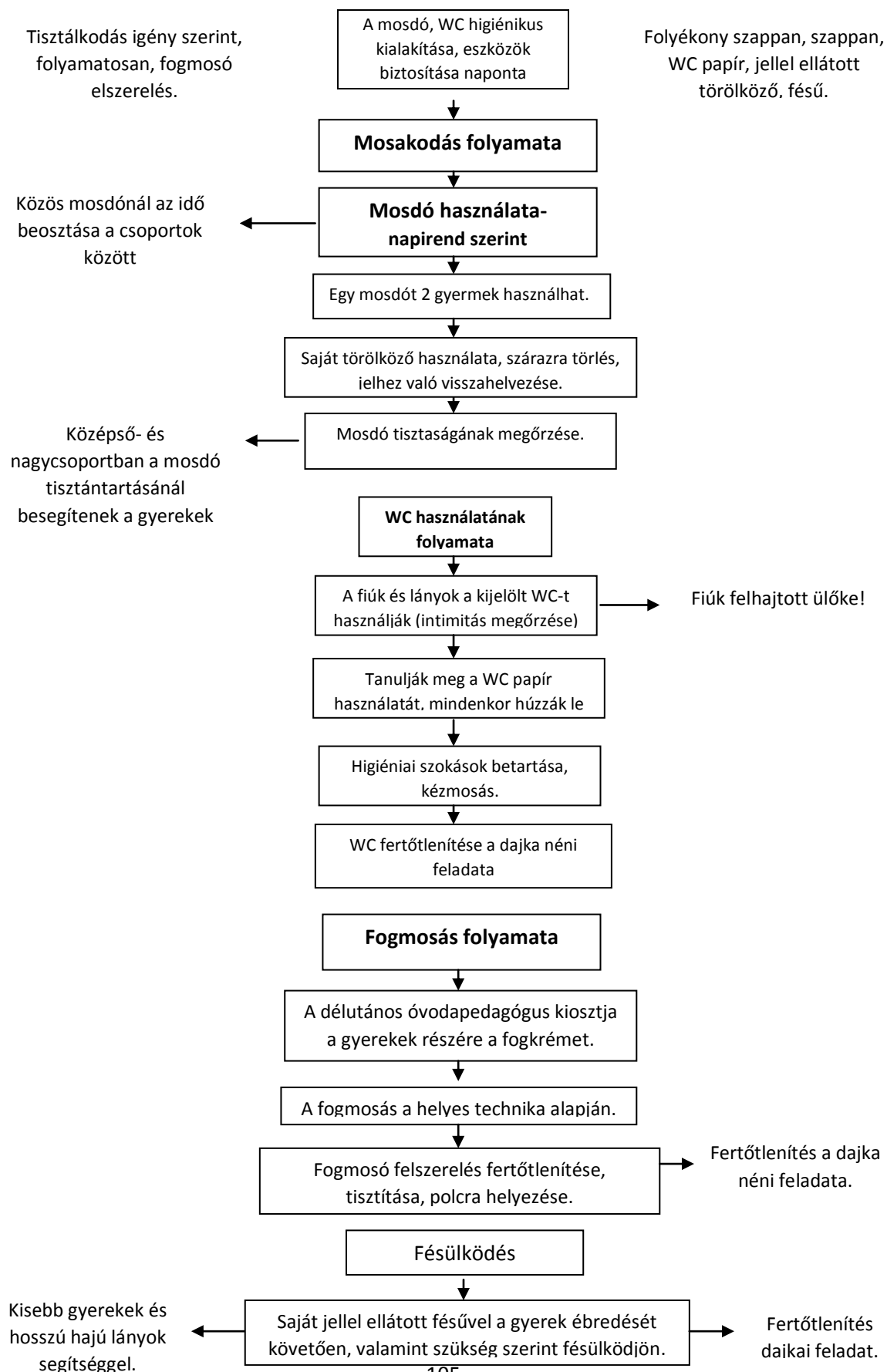
ÖLTÖZKÖDÉS

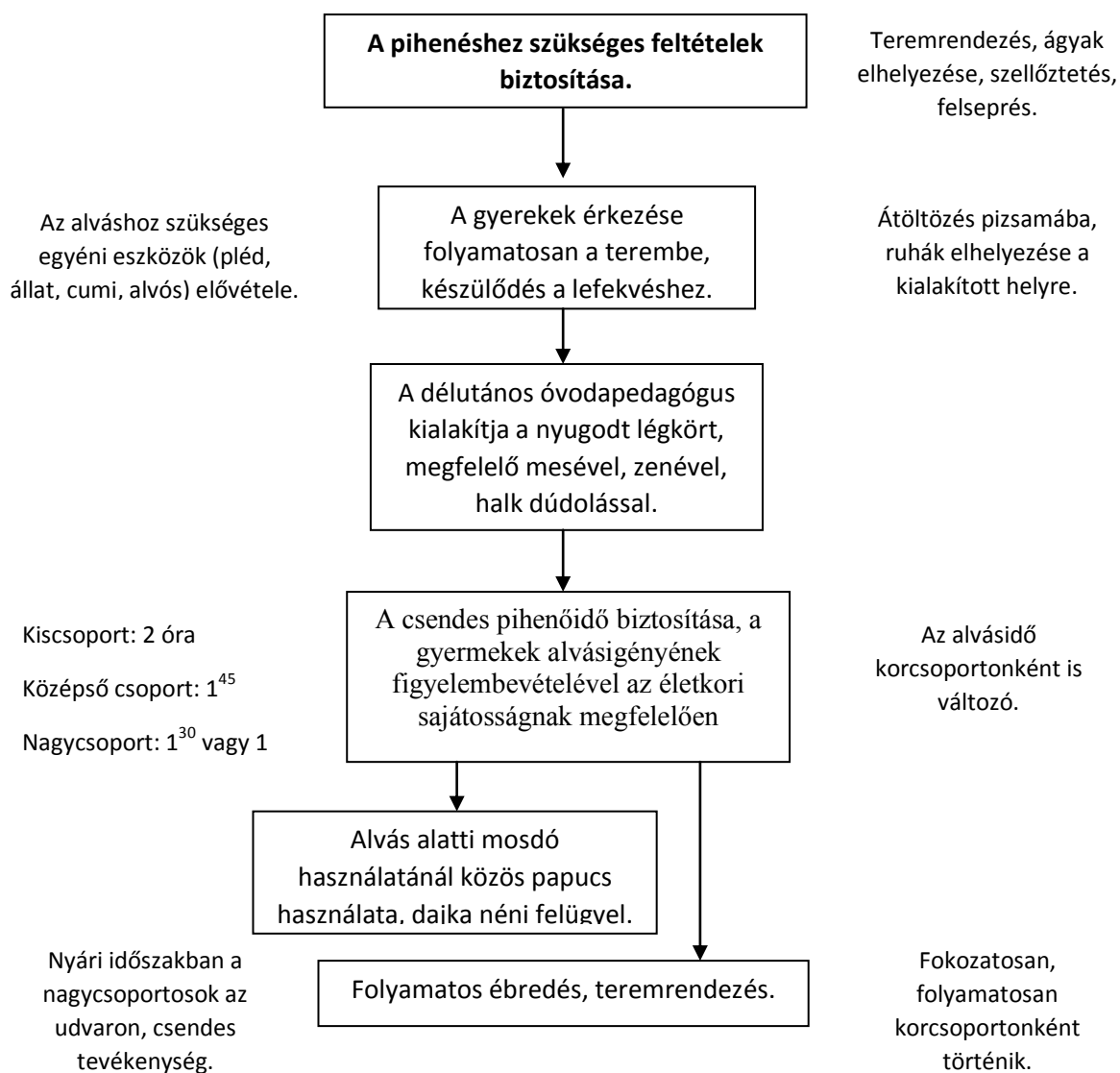
ÉTKEZÉS

TESTÁPOLÁSI SZOKÁSOK

PIHENÉSI FOLYAMAT

ÉNEK – ZENE TEVÉKENYSÉG KORCSOPORTONKÉNTI LEBONTÁSA

3. sz. melléklet

		3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
Éneklési készség		Óvónő segítségével egyszerre, csoportosan kb. azonos magasságban.	Óvónő indításával önállóan, gyermek segítségével, tisztán, együtt, jó szövegkiejtéssel.	Csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban. Dallam- és ritmusmotívumok visszaéneklése egyénileg is.
Hallásfejlesztés	Magas – mély reláció	Oktáv távolságot térben mutatják, kezdőhang magasságának váltását átveszik.	Oktáv és kvint távolságot térben mutatják, dal kezdőhangjának váltását átveszik, ismert egyszerű dallamokat térben mutatják.	Az ismert dallamokat térben mutatják (lassú tempóban), motívumok dallamvonalát mutatják.
	Halk és hangos különbsége	Felismerése beszédén, éneken, zörejen.	Halkan és hangosan beszélnek, énekelnek, tapsolnak; felismerik a különbséget.	Halk és hangos, gyors és lassú fogalompárok megismerése, együttgyakorlása.
	Dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése		Dúdolásról vagy hangszerről jól ismert dalokat szöveg nélkül felismerik.	Dallamfelismerés kezdő motívumról vagy belső motívumról.
	Dallambújtatás, belső hallás fejlesztése		Motívumok váltva (belső hallással) halkan, hangosan.	Dallambújtatás, rövidebb és hosszabb egységekkel.
	Motívum – visszhang	Egyszerű dallamfordulatot visszaénekelnek.		Motívum – visszaéneklés kitalált szöveggel, csoportosan és egyénileg folyamatosan.
	Hangszínek megfigyelése	2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, ütős hangszer hangszínét megkülönböztetik.	Egymás hangjának és finomabb zörejek felismerése, a természet, környezet zörejeinek megismerése.	Sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának felismerése kis eltéréssel, zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás.
	Zenehallgatás	Érdeklődve hallgatják az óvónő énekét.	Néhány percig tudnak figyelni az éneklésre, hangszerjátékra,	Hosszabb énekelt vagy hangszeren előadott dal

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			igénylik a dal újrachallgatását.	figyelmes hallgatása, érdeklődő élvezete.
	Egyenletes lüktetés	Egyenletes lüktetést érzik játékos mozdulatokkal.	Egyenletes lüktetés, járással és tapssal.	Egyenletes lüktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása.
Ritmusérzék fejlesztése	Ritmus		Dalok, mondókák ritmusának kiemelése.	Dalritmusok különbsége, kapcsolata, dalritmusok kiemelése, dallamfelismerés ritmusról.
	Tempókülönbségek: gyors – lassú	Egyszerű mozgással követik az óvónő énekének vagy hangszerjátékának tempóváltását.	Gyors és lassú beszéd, ének, mozgás: tempótartás képessége.	Gyors és lassú különbsége, gyakorlatban önálló irányítással is, tempótartás óvónő nélkül is.
	Mozgás, térforma	Játékos mozdulatok egyénileg az óvónővel, kis csoportokban együtt.	Teljes csoporttal együtt, egyöntetű mozgás, esztétikus játékfordulatok.	Esztétikus, együtemű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok.
	Ütőhangszerek	Egyszerű ritmushangszerek használata: dob, ritmusbot.	Dob, cintányér, háromszög, stb., maguk készítette „hangszerek” használata.	Dob, háromszög, cintányér, stb., egyéni, változatos használata dalokhoz alkalmazva.
	Zenei formaérzék	Egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolása.	Motívum hangsúlyának kiemelése, ritmus- és dallamvisszhang.	Motívumok hangsúlyainak kiemelése, taps, járás, játékos mozdulatok) ritmus- és dallamvisszhang.
	Zenei alkotókedv		Dallamfordulatok kitalálása motívumokkal.	Zenei kérdés – felelet kitalálása, mondókára dallamkitalálás, saját szöveg, mese énekelve.

Felnőttek által használt hangszerek: fém háromszög, furulya, xilofon, melodika, ritmusbot...

Gyermekek által használt hangszerek: dob, csörgődob, ritmusbot, nyeles csengő, fém háromszög, kasztanyetta, cintányér, száncsengő, rumbatök, 2 hangú hengerdob

Az ÉZÓ mondókagyűjteményének korcsoportonkénti ajánlása

3-4 évesek:

7. Áspis, kerek...
10. Bábica Panna...
12. Cini, cini muzsika...
13. Dirmeg, dörög...
14. Ecc, pecc, kimehetsz...
23. Egy, kettő, három, négy...
28. Ez elment vadászni...
32. Gyerekek, gyerekek...
33. Gyí, te paci...
34. Hej, Gyula...
36. Hopp, hopp, katona...
47. Mese, mese mátká...
48. Nincs szebb madár...
52. Poros úton...

4-5 évesek:

1. Adjon Isten...
3. Apacuka, fundaluka...
5. Ángyom sült rétest...
6. Azért varrták a csizmát...
8. Badacsonyi rózsafán...
17. Egyem, kettem...
25. Ence, Bence...
26. Erre kakas...
27. Essél eső essél...
29. Éni, péní, jupiténí...
30. Fáj a kutyámnak...
35. Hípp, hopp, haja hopp...
39. Jákobnak volt...
40. Két kis kakas...
41. Kicsi csupor, kis kacsó...
42. Kicsi kocsí, három csacsi
43. Kípp, kópp, kalapács...
44. Kiskertemben az ürge...
51. Réce, ruca...
53. Sánta kutya...
55. Sárga rózsa, vadvirág...
58. Szita, szita, sűrű szita...

5-6-7 évesek:

2. Angyal, kangyal..
4. Ántándó...
9. Bezere, bezere gombocska...
11. Cicuska, macuska..
15. Ecem, pecem, pompodaré...
16. Egy begy...
18. Egyedem, begyedem, dínomdánom...
19. Egyedem, begyedem, tengertánc...
20. Egyedem, begyedem, vaskampó...
21. Egyenlőre, két kettőre...
22. Ekete, pekete, cukota pé...
24. Egyszer egy erdőben...
31. Fű, fű, fű...
37. Hüvelykujjam almafa...
38. Itt a köcsög...
45. Koma, koma, komálunk...
46. Madarak voltunk...
49. Ó, ó, ó...
50. Pí, pí, pí...
54. Sárga cukor, veres bor...
59. Úgy viruljanak...
60. Vilivári...

Az ÉZÓ dalanyagának korcsoportonkénti ajánlása:

3-4 évesek:

- 61. Cicuskám, kelj fel...
- 62. Cserebere fogadom...
- 63. Csiga-biga, told ki...
- 64. Én kis kertet...
- 65. Fussunk, szaladjunk...
- 71. Zsipp, zsupp...
- 73. Hinta palinta...
- 91. Katalinka szállj el...
- 107. Sétálunk, sétálunk...
- 111. Borsót főztem...
- 114. Fehér liliomszál...
- 115. Kis kacska fürdik...
- 120. Csip, csip, csóka...
- 126. Gyí, paci, paripa...
- 129. Lóg a lába...
- 133. Süti, süti pogácsát...
- 135. Szita, szita szolgáló...
- 197. Höc, höc, katona...
- 198. Kaszálj, Pista...
- 201. Kis, kis kígyó...
- 219. Süss ki, nap...

235. Télapó itt van...

266. Itt kopog...

4-5 évesek:

- 66. Keress, kopó...
- 69. Szólj síp, szólj...
- 74. Höc, höc, katona...
- 75. Húzz, húzz engemet...
- 83. Hold, hold...
- 86. Elvesztettem...

87. Eszterlánc...	185. Elaludt az álmos cica...
88. Hej, a sályi...	186. Erre csörög...
89. Hol jársz...	187. Erre kakas...
93. Ti csak esztek, isztok...	188. Fecskét látok...
94. Töröm, töröm a mákot...	194. Héja, héja vaslapát...
100. Koszorú...	199. Ki-be bárány...
109. Tekeredik a kígyó...	202. Lipem, lopom...
110. Ugráljunk...	203. Mackó, mackó...
112. Csett Pápára...	206. Siess, libám...
113. Felugrott a Sára...	207. Sírjunk, ríjunk...
119. Ácsorogjunk...	218. Jöjj, ki, napocska...
121 Csiga- biga, gyere ki...	236. Ültem ringó...
122. Csön, csön, gyűrű...	238. Én kicsike vagyok...
124. Fehér liliomszál...	245. Ezüstfenyő...
127. Kácsa, kácsa...	250. Járjunk táncot...
130. Mit játsszunk, lányok...	257. Rozmaringos...
132. Recse, recse...	263. Esik az eső...
142. Kendő, elejtő...	264. Hull a pelyhes...
157. Ég a gyertya, ég...	267. Jöttem karikán...
158. Érik a dinnye...	268. Kicsi vagyok én...
163. Ha én cica volnék...	270. Süss fel, Nap...
166. Kis kacska fürdik...	
172. Kőketánc...	
177. Most vizzik...	
180. Süssünk, süssünk...	
183. Bújj, bújj, itt megyek...	

5-6-7 évesek

67. Ki játszik...	116. Lopják az úr...
70. Sári néni utazik...	117. Vágok, vágok fát...
72. Ciróka maróka...	118. Án-tán-témusz...
76. Gyertek haza...	123. Dobi-dobi hátát...
77. Kert alatt...	125. Erzsébet asszony...
78. Kör, kör...	128. Ki játszik körbe...
79. Tente baba...	131. Most jöttem Bécsből...
80. A Győri Györgynek...	134. Sika, sika...
81. Éliás, Tóbiás...	136. Egy meggy, meggy...
82. Aki nem lép...	137. A kállói szőlőbe...
84. Egyél libám...	138. Hajlik a meggyfa...
85. Egy üveg alma...	139. Hej, vára, vára...
90. Játsszunk, lányok...	140. Kering az orsó...
95. Ennek a kislánynak...	141. Járom az új...
96. Jön a róka...	143. Itt egy kis kosárba'...
97. Kerekecske, dombocská...	144. Úszik a kácsa...
98. Kiugrott a gombóc...	145. A pünkösdi rózsá...
99. Komatálat hoztam...	146. Aludj, baba, aludjál...
101. Lányok ülnek...	147. Án, tán, tilitom...
102. Tüzet viszek...	148. A sinai hegyeken...
104. Kiszáradt a diófa...	148. Bársony ibolyácska...
105. Tormás ember...	150. Benn a bárány...
106. Mért küldött...	151. Cirmos cica, haj...
108. Sík, sík, sík...	152. Bújj, bújj, zöld ág...
	153. Csicséri borsó...
	154. Egyet termett...

155. Egy, kettő, három...	193. Héja, héja...
156. Elhozta az isten...	195. Hogy a csibe...
159. Fehérvári kapitány...	196. Hosszúszárú galuska...
160. Fonákul van...	200. Kocsot, kocsit...
161. Gyí te, gyí te, hopp...	204. Most viszik...
162. Ha akarunk fonni...	205. Sánta róka...
164. Hej, pipám, paripám...	208. Szőjetek lányok...
165. Hej, szénája...	209. Túrót ettem...
167. Iglice, szívem...	210. Zíbor, zábor...
168. Ilyen cica mellett...	211. Itt is egy kis...
169. Ispiláng, ispiláng...	212. Aludj kicsi, aludjál...
170. Jertek, lányok...	213. Elvesztettem páromat...
171. Hopp, mókuska...	214. János úr készül...
173. Körtéfa...	215. Kis kece lányom...
174. Lánc, lánc, hosszú lánc...	216. Kajcsai rózsza...
175. Mély kútba tekintek...	217. Cin, cin, kiséger...
176. Mért küldött...	220. Tekereg a szél...
178. Nyisd ki, asszony...	221. Szól a nóta halkan...
179. Sötétes az erdő...	222. Zúg, dong...
181. Zöld paradicsom...	223. Csepp, csepp, csepereg...
182. Zörög az erdő...	224. Autó, vonat...
184. Csivirítem...	225. De jó a dió...
189. Gólya bácsi, gólya...	226. Dolgozni szaporán...
190. Gólya viszi a fiát...	227. Égi búzaszál...
191. Hagymás, hagymás...	228. Eresz alól...
192. Hej meszelő...	229. Hegedül a kis egér...

230. Jön a kocsí...	262. Elmúlt a rövid...
231. Megy a kocsí...	265. Gólya, gólya, gilice...
232. Reggeli harmat...	259. Örömnep ez...
233. Nagy az ég ablaka...	271. Pattanj, pajtás...
234. Suttog a fenyves...	272. Árkot ugrott...
237. A, a, a...	273. Egérke, fehérke.
239. Fehér karácsony...	274. hosszú az erdő...
240. Kösd fel, Örzse...	275. Szerű mellett...
241. Anyák napja...	276. Mackó brummog...
242. Báránykának...	277. Nád alól...
243. Borzas galagonya...	278. Akinek a szíve fáj...
244. Egy kis malac...	279. Járj, baba, járj...
246. Ezüstszánkót hajt...	280. Kellene szép kert...
247. Édesanyám szeret...	281. Tűzben fa parazsa...
248. Hóember, hóember...	282. Cseng-bong a nóta...
249. Ispiláng, ispiláng...	283. A kiskutya illeg...
251. Kedves óvodám...	284. Csip, csep, két csepp...
252. Kis egér...	285. Fűzzünk rózsát...
253. Mi szél hozott...	286. Háp, háp, háp...
254. Mi van ma...	287. Jön a tavasz...
255. Örülünk, vigadjunk...	288. Kicsi őz...
256. Rajta, rajta...	289. Országúton...
258. Száll a madár...	290. Három madár...
259. Tere-fere Tercsi...	291. Azt mondják...
260. Sándor napján...	293. Jön az ősz...
261. A karácsony...	294. Kicsi üst...

295. Havas határon...	310. Ha vihar jó...
296. Mondok egyet...	311. Hervad már...
297. Nagy a hó...	312. Hová még...
298. Pörccs pogácsa...	313. Itt a farsang...
299. Tarka kutya...	314. Kinyílt a rózsza...
300. Van nékem egy...	315. Kővön ül...
301. Volt nekem egy...	316. Tó vize...
302. Vígan dalol...	317. Orgona ága...
303. Anyám, édesanyám...	318. Négy vándor...
304. Bidres, bodros bárány...	319. Ősz szele...
305. Brum, brum, Brúnó...	320. Sárkány paripán...
306. Cifra palota...	321. Télen, nyáron...
307. Csend ül a tájon...	322. Megismerni a kanászt...
308. Csizmám kopogó...	
309. Engyem-bengyem...	

Komolyzenei ajánlás zenehallgatáshoz

Az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című program

„Csak tiszta forrásból” című kiadványa alapján

Ősz és ünnepei:

Ravel : Jeux D'Eau. A víz játéka (A zenén keresztül megfigyelhető a vízcseppek ragyogása.) 6:01'

Rossini : Macskakvartett (A zenei humor bemutatása) 4:00'

Udvardi László: Egérbál – kórusmű (Zenei játék a hangzókkal) 1:38'

Ránki György: Reggeli torna- kórusmű (Egyenletes löktetés megéreztetéséhez) 1:45'

Liszt Ferenc: Erdőszongás „, A falevelek tánca „, 4:00'

Saint-Saens: Állatok farsangja 7. tétel: Akvárium (Halak mozgásának megfigyelése) 2:31'

Debussy: Arabesque (A halak mozgását asszociálhatjuk a zene hatására) 4:00'

Debussy: Syrinx (A költöző madarak megfigyeléséhez) 2:13'

E. Satie: Gymnopédie No. 1. (Esős idő, esőcseppek kopogása) 3:23'

J. Strauss: Radetzky induló (Egyenletes, szép járáshoz, lovaglás imitációjához)

J. Massenet: Meditáció (novemberi szomorkás hegedűszo 4:03'

Albinoni: Adagio (hasonlóan az előzőhöz) 5:48'

Orff: Tapsrondó (Különleges zenekari élmény)

Olasz lírikus dal (A három tenor előadásában) 3:20'

Hassler: Őszi fák (Felnőtt kórusmuzsika az ősz hangulatában) 2:30'

Prokofjev: Péter és a farkas 45:00'

Mozart: Varázsfuvola – Papageno áriája (A szép kiejtés, a hangzókkal való játék megfigyelése) 3:30'

Mozart: Varázsfuvola – Sarastro áriája (A legmélyebb férfihang megfigyelése)

Mozart: Varázsfuvola – Éjkirálynő áriája (Az üveghangok bemutatása)

Beethoven: VII. szimfónia (Ismerkedés a zenekarral, hangszerekkel, a halk és hangos játék megfigyelése.)

Finn népdalok, gyermekdalok (A kórusmuzsika megkedveltetése)

Grieg: Per Gynt 4. tétel (A brémai muzsikusok című meséhez - az állatok egyetlen mozgása) 2:31'

Paganini - Liszt : La campanella (Csepereg az eső – asszociáció)

Vivaldi: Ősz (hangulatfestéshez)

Tél és ünnepei:

Carmen a jégen: Katonák tánca Jégrevü (Esztétikus mozgás megfigyelése) 3:22'

Carmen a jégen: Levél az édesanyjától – jégrevü (mint az előzőnél)

Mozart: Varázsfuvola – Bűvös csengettyű. (Készülődés a karácsonyra) 2:30'

Mozart: B-dúr vonósnégyes (hegedű, brácsa, cselló)

Thompson: Alleluja (Karácsonyi hangulati előkészítés)

Vivaldi: Tél 1. tétel (Lovas szán csilingel a havon)

Vivaldi: Tél Largo 2. (hangulatfestéshez) 5:54'

Kodály Zoltán: Hány János szvit – Bécsi harangjáték. (Karácsonyi készülődés) 2:03'

Grieg: Per Gynt 3. tétel – Anitra's dance (Farsangi készülődéshez – fergeteges tánc) 3:25'

Debussy: A Faun délutánja (Penault: A tündér c. meséhez) 10:37'

Kodály Zoltán: Esti dal (A pásztorok életének megismertetése után nagyon szép, lezáró zene lehet)

Esterházy: Ó, alkotó lélek, jöjj el! (Ünnepi hangulat megteremtése)

Schubert: Ave Maria – tenor (karácsonyi hangulat)

Régi magyar táncok (Korabeli ruhák, farsang)

Csajkovszkij: Diótörő (Hópelyhek tánca) 1:53'

Csajkovszkij: Diótörő (Mesebalett eredeti zenével)

Orff: Carmina Burana 1. tétel (Ütőhangszerek megfigyeltetése – farsangi időszakra) 2:45'

Debussy: Children's Corner Paprikajancsi (Farsangi bohóc készítéséhez) 2:37'

J. Strauss: Tritsch-Tratsch polka (Farsangi vidámság kifejezése) 2:39'

Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás (A tánc és a zene együttes szépségének megfigyelése) 3:25'

Mozart: Török induló (farsangi készülődéshez) 3:12'

Tavaszi és ünnepi:

Farkas Ferenc: Régi magyar táncok (cseballó és cselló hangjának megismertetése)

Halmos Gábor: Jubilate Deo – Vegyeskar (Húsvét előtti ünnepi hangulat előkészítése)

Karai József: Égi vasút – Gyermekkar

Rossa László: Ma come bali bella... - Gyermekkar (Tavaszi vidámság megérettetése)

Rameau: A tyúk. (A cseballó játék élethűen utánozza a tyúk kotkodácsolását – baromfiudvar)

Régi magyar táncok – furulyazenekar – Korabeli hangulat keltése

Vitali: G- dúr partita (Húsvéti hangulatkeltés)

Friderici: Ladilom – kórusmuzsika – Tavaszi dal

Handel: Vízi zene 3:15'

Vivaldi: Tavasz – Largo (Tavaszi hangulat, ébredő természet) 3:30'

Mozart: F-dúr Divertimento – Andante

Mozart: Kis éji zene I. tétel – szerenádmuzsika (A szerenád jelentésének megismertetése)

Chopin: Forradalmi etűd (Március tizenötödikei hangulat)

Smetana: Moldva – hangulatkeltéshez 4:17'

Schubert: Pisztráng – hangulatkeltéshez 7:24'

Nyári és ünnepi:

Mendelssohn: Szentivánéji álom – nászinduló

Orff: Tapsrondó

Oly jó a nyár – kórusmű

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei

I. Séta (Promenád) 2:00'

II. Ódon várkastély (Szomorú, titkokkal teli vár pl. a Didergő király c. meséhez)

IV. Kiscsibék tánca a tojásban (Baromfiudvar témakörhöz élmény-kiegészítésként)

VI. A kijevei nagykapu (Méltóságteljes bevonulás – a királyos mesékhez)

Ajánlás a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakításához.

Cél:

A mindennapi életben való környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés.

1. Föld védelme

A gyermekek a természet védelmét közvetlenül gyakorolják, közösen éljék meg.

- Közvetlen környezetünket tisztán, rendben tartjuk.
- Nem dobáljuk el a szemetet.
- Segítünk a nagytakarításban az óvoda udvarán.
- Megismerjük, megfigyeljük közvetlen környezetünk növényeit.
- Rácsodálkozunk a növények szépségére. A „mi fánk” évszakonkénti változását figyelemmel kísérjük.
- Gondozzuk a virágos-és veteményes kertünket.
- Palántákat, hagymákat, gumókat ültetünk és magokat vetünk.
- Gondoskodunk növényeink folyamatos öntözéséről.
- Nem szakítjuk le a virágokat, nem tördeljük le a fák ágait.

A gyermekek ismerjék meg közvetlen környezetük állatait, aktívan vegyenek részt azok védelmében.

- Nem tapossuk szét, nem gyűjtögetjük a bogarakat, lepkéket, békákat.
- A madarak védelmére madáretetőt, madáritatót helyezünk ki.
- Gondoskodunk a madarak folyamatos téli etetéséről.
- Közösen gondozzuk az akvárium lakóit.

2. Levegő védelme

Szeretnénk, ha gyermekeink a szabad levegőn kellő mértékben elfáradnának, a vérükben kicserélődne a széndioxid, ami igazi felfrissülést jelent.

- A csoportszoba átszellőztetésekor is hangsúlyozzuk, hogy tiszta levegőt engedünk be.
- A gyerekek segítsenek a felnőtteknek a polcok és növények portalanításában, hogy minél kevesebb por kerüljön a levegőbe.
- A portalanítás érdekében az udvart is fellocsoljuk.
- Célunk, minél több zöld terület kialakítása a pormentesség érdekében.
- Kirándulásainkat minél többször erdős, fás területre szervezzük, ahol felfedezzük az erdő illatát.

3. Víz védelme

Vízzel való takarékoság, vízszennyezés mértékének csökkentése.

A gyermekek nagyon szeretik a vízzel kapcsolatos tevékenységeket. A sokféle, vízzel való játékos tapasztalat, vizsgálódás során érthetővé válik számukra a vízvédelem és takarékoság fontossága.

- A folyók, patakok, tavak, vizek és azok élővilágának megismerése és védelme. Minél többször látogassunk el a Zagyvához.
- Figyeljünk arra, hogy kézmosás, fogmosás közben se folyjon a víz fölöslegesen.
- A kézmosó szappanból csak annyit használjunk, amennyi a tisztasághoz szükséges.
- Jelezzük, ha csöpögő, hibás csapokat találunk.
- Étkezések után a kancsóban megmaradt tiszta vizet öntözéshez használjuk.
- A bejárat előtti lábtörlő használatára neveljük a gyermekeket, hogy minél kevesebb vizet kelljen használni a felmosáshoz.

4. Hulladékképződés megelőzése.

- A papírt külön gyűjtjük és elvisszük a szelektív hulladékgyűjtőbe.
- A gyermekeknek tartós anyagokból készült játékokat vásárolunk, melyekkel több évig játszhatnak.
- A kerti hulladékokat is felhasználjuk az udvari játékban.
- A fonalat, textil hulladékot barkácsoláshoz használjuk.
- Ne használjunk egyszer használatos poharakat, evőeszközöket.

5. Energiatakarékosság.

- Az energiával, vízzel takarékoskodunk.
- Szellőztessünk intenzíven, de röviden.

6. Táj és település védelme.

- Megismertetjük városunk helytörténeti, építészeti értékeit, erősítjük a lokálpatriotizmust.
- Megismertetjük a lakóhelyünk közelében található természeti értékeket.
- Megismertetjük népi hagyományainkat, népszokásainkat.

Az irodalmi, zenei, képzőművészeti alkotások segítik a környezet szépségének és problémáinak megértését, mely egész életre kiható nyomot hagy a gyermekben.

MATEMATIKAI TARTALMAK ÉS TEVÉKENYSÉGEK

TÉMA	3-4 évesek
<p>1/ Bevezetés a matematikába</p> <p>2/ A fejlesztés formái lehetnek</p> <p>3/ Feldolgozható témák</p>	<p>Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakozásának segítése, a matematikai szemlélet megalapozása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - utánzásos, minta – modellkövető - spontán, játékos, tapasztalatszerző - az óvónő által irányított, megfigyelésre épülő - gyermeki kérdésekre adott magyarázatok <p>Halmazalkotások különböző tevékenységek által: játék, séta, udvari élet</p> <ul style="list-style-type: none"> - válogatás tulajdonság szerint (szín, forma, hosszúság), tulajdonságok megnevezése, megkülönböztetése - mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több, kevesebb) - síkformák megfigyelése – óvónői segítséggel körberajzolás - számfogalom megalapozása (pl. mutasd meg az ujjadon hány éves vagy?), (tegyél ide egy tányért!, stb.) <p>rakosgatás, mozgás, játszás során</p> <ul style="list-style-type: none"> - vonalak megfigyeltetése (egyenes, görbe, kerítés, napocska) - építés térben, ismerkedés a térbeli viszonyokkal

MATEMATIKAI TARTALMAK ÉS TEVÉKENYSÉGEK

TÉMA	4-5 évesek	5-6-7 évesek
1/ Halmazalkotások <ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése számlálás nélkül - halmazok számosságának megállapítása becsléssel - halmazok számosságának megállapítása számlálással - halmazok összemérése párosítással - halmazok elemeinek szétválogatása, bontás részhalmazokra 	<ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése összehasonlítással: minőségi eltérések alapján szétválogatás (pl. kisebb, nagyobb, hosszabb, stb.) - tulajdonság szerint: szín, forma, azonosság, különbözőség - tulajdonságok szerinti becslés: több, kevesebb, sok-kevés-semmi - számlálás 4-7-es számkörben - párok képzése: több, kevesebb - bontás kétféle megadott szempont szerint (szín, forma, alak) 	<ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése összehasonlítással, szétválogatással, tulajdonság, megadott szempont szerint (keskenyebb-szélesebb, hosszabb..., forma, szín, térbeli kiterjedés) - kevésbé eltérő tulajdonságok szerinti becslés: sok-kevés, több-kevesebb - számlálás 5-10-es számkörben - párok képzése, több-kevesebb, ugyanannyi - bontás többféle megadott illetve saját szempont szerint

<ul style="list-style-type: none"> - műveletek halmazokkal - ítéletek - halmazok elemeinek sorba rendezése <p>2/ Elemek sorba rendezése</p> <ul style="list-style-type: none"> - halmazok képzése számlálás nélkül 	<ul style="list-style-type: none"> - hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel 4-7-es számkör - irányított összehasonlítások, a különbözőségeket emeljük ki pl. mi változott meg? - sorba rendezés mérhető tulajdonság szerint (pl. magasság, súly) - sorba rendezés után a tárgyak helyét sorszámokkal megnevezzük 	<ul style="list-style-type: none"> - hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel 10-es számkörben, összeadás, kivonás játékok - saját szempont szerint ítélet (több, kevesebb...) - sorba rendezés – számlépcső (egy elemű halmaz, két elemű...) számosság szerint - kombinatorika – sokféle szempontból történő elemzés, sorba rendezés (pl. síkidom) - sorszámok megnevezése után, problémahelyzetek létrehozása (pl. hányadik vagy te a sorban?)
<p>3/ Kis számok összkép alapján</p> <p>4/ Mérések különböző egységekkel</p> <p>Becslések – mérések</p> <ul style="list-style-type: none"> - felület - térfogat 	<ul style="list-style-type: none"> - 1-2-3 – számkép pl. ablakos házak - Számcsoportokban gondolkodás (pl. négylyukú gomb) - különféle mérések becsléssel, pl. felület - minőségi eltérések megfigyeltetése: hosszabb-rövidebb, keskenyebb-szélesebb, 	<ul style="list-style-type: none"> - kockajátékok, dominók - számkép alapján a szám megnevezése <p>Mérések – konkrét mérőeszközökkel</p> <ul style="list-style-type: none"> - területmérés - űrtartalom - súly

<ul style="list-style-type: none"> - tömeg - hosszúság - magasság - űrmérték <p>5/ Geometriai tapasztalatszerzések</p> <ul style="list-style-type: none"> - építések, alkotások szabadon és másolással - tevékenységek tükörrel, szimmetria - tájékozódás térben - tájékozódás síkban - geometriai alakzatok: kör, téglalap, négyzet, háromszög 	<p>stb.</p> <ul style="list-style-type: none"> - építőjátékok szabadon, utánzás által - építési technikák bemutatásával - mozdulatok tükör előtt, tükörjáték nagymozgással - cselekvésszintű tájékozódás, többszöri átéléssel testhelyezethez való viszonyulás - zárt és nyitott alakzatok megfigyelése tevékenység közben - formakirakás, formafelismerés – körberajzolás 	<ul style="list-style-type: none"> - körmérések (hányan érjük át?) (mérőeszköz mindig azonos) - építőjátékok, építések szabadon, másolással, <i>megadott szempont szerint</i> - barkácsolás - óriás elemek az építőjátékban pl. székek, asztal - épületek szabályosságának, szabálytalanságának megállapítása - szimmetria-tükrös játék térben-síkban - a felfedezett térbeli viszonyok verbális kifejezéssel kísérve (alá, fölé, mögé) - relációs szókincs - labirintusok, vonalak megfigyeltetése – egyenes, görbe, ferde vonalak - áthúzás, beszínezés, körberajzolás - formamásolás: szögek, négyszögek, kör, téglalap - rácsok, hálók - logikai készlet
---	--	---

TESTNEVELÉS

3-4 évesek

Sorszám	BEMELEGÍTŐ JÁTÉK	GIMNASZTIKA	FŐGYAKORLAT	LEVEZETŐ JÁTÉK
1.	<p><i>Alapjátékok:</i></p> <p>„Áll a szőnyegre..., Ül a parkettára, stb”</p> <p>Guggolj, hasalj, hátadra</p>	<p>Szabad gyakorlatok</p> <p>Játékos utánzó gyakorlatok, esetleg történetbe ágyazva</p>	<p>1/ <u>Mászás</u> változatai – (talajon, kutya, macska, stb.)</p> <p>2/ <u>Nagymozgások fejlesztése</u> – (mozgásos gyakorlatokkal, mondókákkal)</p>	<p>Cicás!</p> <p>- Minden gyerek térden és tenyéren mászik a talajon. Cica mama hívására óvó nénihez jönnek!</p>
2.	<p>„Állj a szőnyegre”</p>	<p>Szabad gyakorlatok</p> <p>Kis történet eljátszása</p>	<p>1/ <u>Csúszás</u> talajon, textilen előre</p> <p>2/ <u>Testséma fejlesztés</u>: mondókával, játékkal, nagy tükörrel</p>	<p>Csigás!</p> <p>- Csúszás hason. Mindenki csiga. <u>Jelre</u> jön a madár és összegömbölyödve elbújás.</p>
3.	<p>„Körhinta”</p>	<p>Körkötél</p>	<p>1/ <u>Mászás – csúszás</u> változatai, összekapcsolása</p> <p>2/ <u>Kéztámaszok</u> talajon</p> <p>3/ <u>Nagymozgás- és testséma fejlesztés</u></p>	<p>Autós!</p> <p>Csak <u>pirossal</u> jelezzünk.</p>
4.	<p>„Körhinta”</p>	<p>Körkötél</p>	<p>1/ <u>Mászás – csúszás</u> padon és talajon</p> <p>2/ <u>Kéztámaszok</u></p> <p>3/ <u>Testséma fejlesztése, testfogalom kialakítása, nagymozgás fejlesztése</u></p>	<p>Fecskék a dróton...</p>

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

5.	„Baglyos”	Szabad gyakorlatok Utánzó gyakorlatok játékba, mesékbe	1/ <u>Kúszás</u> talajon, sávokban, irányokat megadva 2/ <u>Testséma fejlesztése, testfogalom kialakítása, nagymozgás fejlesztése</u>	Mágneses – babzsákkal
6.	Hullámvasút	Körkötél	1/ <u>Kúszás, csúszás, mászás</u> előre, talajon, padon és sávokban. 2/ <u>Nagymozgások fejlesztése, stb.</u>	Repülők
7.	Mágneses!	Babzsák gyakorlatok	1/ <u>Futások, – csak játékban!</u> Közepes és belegyorsuló 2/ <u>A testséma személyes zónájának kialakítása</u>	Cicamamás Házas fogó – a legegyszerűbb szerepes fogójáték
8.	Mágneses – jelre megérinti a megnevezett testrészt	Pad gyakorlatok	1/ <u>Egyensúlygyakorlatok</u> , padon, kötelek között, kijelölt szereken. 2/ <u>A testséma személyes zónájának kialakítása</u> pl.: kötelek között, pad fölött	Autós
9.	Fecskék a dróton	Kezdő gyakorlatok	1/ <u>Kúszás, csúszás, mászás</u> előre, talajon, padon, akadályok építésével, tárgyak kerülése. 2/ <u>Testséma fejlesztése</u>	Cicamamás
10.	Méhecskés	Karika gyakorlatok egyszerű változata	<u>Ugrás – távol</u> (játék!) – ugrás helyben, páros lábon,	Nyuszik!

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			– ugrás jelekre pl.: karika, tappancs, leragasztott csíkok átugrása	Róka – bábbal
11.	Autós	Szabad gyakorlatok	<u>Ugrások</u> – (magas) páros lábon felfelé kb. 10cm – tárgyak páros lábon átugrása pl.: babzsák, maroklabda kupac, stb.	Békák – ugrások (kelepeléssel jelzés!)
12.	Cicamamás	Kezdő gyakorlatok	<u>Dobások</u> (maroklabdával, babzsákkal, stb.) – kétkezes dobások <u>felfelé</u>	Baglyos
13.	Repülő	Babzsákkal	<u>Dobások</u> (maroklabdával, babzsákkal, stb.) – kétkezes dobások célba pl.: pad mögé, tölcsérbe	Kotlós és a csibék
14.	Egér, egér ki a házból... Cica az egérlyuk előtt	Babzsákkal	<u>Labdagurítás</u> – járásban babzsák csúsztatása előre szabadon feladat adásával a láb mellett egyik, vagy másik oldalon, váltakozva	Szobrász

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

15.	Kigurítás	Labdagyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> <ul style="list-style-type: none"> – járásban a láb mellett labdával pl.: változatos feladatokkal – akadályok között vezetve a talajon 	Fecskék a dróton
16.	Mágneses	Labdagyakorlatok	<u>Labdagurítás kézzel (előre)</u> pl.: egymásnak, karikán át, padok közé, a láb mellett járásban és célba gurítás	Cicamamás
17.	Egér, egér...	Babzsák gyakorlatok	<u>Labdagurítás lábbal, babzsákkal</u> <ul style="list-style-type: none"> – babzsákhoz vezetve, – maroklabdát vezetve előre szaladva szabadon – akadályok között vezetve – célba vezetés stb. 	Szobrász
18.	Autós	Labdagyakorlatok	Labdagurítás lábbal: labdával <ul style="list-style-type: none"> – vezetve lábbal szabadon – haladva előre, akadályok között, megadott sávokban – ki gurítja messzebbre? 	Körhinta
19.	Kotlós és a csibék	Pad gyakorlatok	<u>Egyensúlygyakorlatok, Mászás</u>	Cicamamás

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

20.	Repülők	Karika gyakorlatok	<u>Csúszás – kúszás</u>	Királynő udvarháza (karikás játék)
21.	Egér, egér...	Karika gyakorlatok	<u>Futások, csúszás-mászás</u> A rendelkezésre álló udvari eszközök felhasználásával) Udvaron a szabadban! Futások: 2 perc futás	Királynő udvarháza
22.	Cicamamás	Szabad gyakorlatok	<u>Mélyugrás, Csúszás-mászás</u> (a rendelkezésre álló udvari eszközök felhasználásával) Udvaron a szabadban! <u>Futások</u> : 2 perc futás	Futás
23.	Repülős	Szabad gyakorlatok	<u>Futások, Mászás</u> A rendelkezésre álló udvari eszközök felhasználásával) Udvaron a szabadban!	Cicamamás

TESTNEVELÉS

4-5 évesek

Sorszám	BEMELEGÍTŐ JÁTÉK	GIMNASZTIKA	FŐGYAKORLAT	LEVEZETŐ JÁTÉK
1.	„Kigurítás”	Szabad gyakorlatok	<u>Mászás:</u> <ul style="list-style-type: none"> – széltében elhelyezett padon, zsámolyon, akadályokon – rézsútos padon <u>Csúszás:</u> <ul style="list-style-type: none"> – előre, hátra (talajon, padon) 	„Fecskék a drótra!”
2.	Autós (piros, sárga, zöld)	Babzsák gyakorlatok	<u>Csúszás, Kúszás, Mászás</u> <ul style="list-style-type: none"> – mászás széltében elhelyezett padon – akadályokon, pók, rák mászás – rézsútos padon – kúszás átbújásokkal 	Szobrász „készüljetek szobrocskáim”
3.	Kigurítás	Kendő	<u>Egyensúlygyakorlatok</u> <ul style="list-style-type: none"> – padon, felfordított padon 	Kutyaház

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> – létrafokok között – létra fokain <p><u>Mélyugrás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – pad gyakorlatok befejezéseként 	
4.	Sapkafogó (sima fogó, nem körbefut!)	Pad gyakorlatok	<p><u>Egyensúlygyakorlatok</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – létra fokain fektetve – padon és részsútos padon egyensúlyozva <p><u>Mászás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – részsútos padon <p><u>Gyertyaugrás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – egyensúlygyakorlatok befejezésekként 	„Fecskék a drótra!”
5.	Kutyaház	Szalag gyakorlatok	<p><u>Talajtorna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – gurulás a test hossz tengelye körül – babzsákkal vagy maroklabdával a kézben <p><u>Kéztámaszok</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – támasz padon, szereken – guggolótámaszból ugrás hátra 	Sapkafogó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

6.	Sapkafogó (nem körbe fut!)	Bot gyakorlatok	<u>Függések</u> <ul style="list-style-type: none"> – nyújtott függés előkészítése – a lábtámasz megszüntetése → függés <u>Csúszás</u> <u>Mászás</u> <ul style="list-style-type: none"> – bordásfalra, jelzés megérintésével, vagy szalaghordással 	Kutyaház
7.	Terpeszfogó – akit megérint, terpeszbe áll és magastartásba tartja a karját	Bot gyakorlatok	<u>Függés</u> <ul style="list-style-type: none"> – nyújtott függés, hátsó függésben <u>Kéztámaszok</u> <ul style="list-style-type: none"> – talajon guggolótámaszból ugrás hátra – mellső fekvőtámaszban váltott karemeléssel (kutyafutás, tevejárás, kiscsikó, sánta róka) 	Szobrász „Szépüljetek...”

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

8.	„Tűz, víz!” – csak 2 feladat	Karika gyakorlatok	<u>Nyusziugrás</u> – talajon játék közben. A helyes mozdulatsor elsajátítása és gyakorlása <u>Kéztámaszok</u> – mély fekvőtámasz gyakorlása, (támasz a talajon, lábak a szeren, pad, zsámoly, bordásfal, stb.)	Mókus, mókus... (karika elvétellel)
9.	Matróz bácsi mondja meg! pl.: kis lépéssel	Babzsák gyakorlatok	<u>Zsugorkanyarulati átugrás gyakorlása, előkészítő gyakorlatai</u> – mászás talajon (talpon és tenyéren) – kutya futás és kisebb akadályok fölötti átugrással 1X vagy többször is <u>Futások:</u> tárgyak és személyek megkerülésével, különböző feladatok beiktatásával (pl.: sarok, térd, előre, hátra, oldalazó)	„Tűz, víz!”

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

10.	Egyszerű páros fogó!	Páros gyakorlatok	<p><u>Futások</u>: különböző irányban végzett futások</p> <ul style="list-style-type: none"> – zenére – futás feladattal (közben feladatok végeztethetők!) <p><u>Dobások</u> (társaknak)</p> <ul style="list-style-type: none"> – kislabda hajítás 2 kezes alsó dobásokkal – kislabda hajítás 2 kezes felső dobásokkal 	<p>Küzdő játékok</p> <ul style="list-style-type: none"> – húzások 2 kézzel – tolások háttal állva, háttal ülve
11.	Terpeszfogó	Szabad gyakorlatok	<p><u>Ugrások</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ugrás jeleken, karikákban – ki tud nagyobb ugrani? <p><u>Dobások</u></p> <p>– célba 2 kezes alsó és felső dobásokkal különböző távolságokból</p>	Küzdő játékok
12.	Mókus, mókus... babzsákkal	Babzsák gyakorlatok	<p><u>Talajtorna</u> – hossz tengely körüli gurulás eszközzel, eszköz nélkül</p> <p><u>Csúszás – kúszás – mászás gyakorlása</u></p>	Matróz bácsi mondja meg!

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			megfelelő nehézségi fokon! <u>Mélyugrás gyakorlása</u>	
13.	„Kigurítás”	Szabad gyakorlatok	„ <u>Labdajátékok</u> – ismerkedés a különböző labdatípusokkal játékos formában szabad és irányított játék keretében teniszlabda, léglabda, nagylabda, medicin labda, csörgőlabda (minden, amit tartalmaz a szertárunk)	Tűz, víz, repülő
14.	Gyarapodó fogó	Páros gyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> – gurítás előre terpeszülésben a társnak gurítás a láb mellett – gurítás két kézzel, váltott kézzel – gurítás lábbal vezetve szabadon – ki gurítja messzebbre?	Páros fogó – fogó cserével!
15.	Jégfogó (királynő és herceg)	Szabad gyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> – gurítás előre terpeszülésben a társnak gurítás a láb mellett	Szabadulj a labdától

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> – gurítás két kézzel, váltott kézzel – gurítás lábbal vezetve szabadon – ki gurítja messzebbre? 	
16.	Labda cica mikrocsoportban	Labdagyakorlatok	<u>Labdagurítás</u> <ul style="list-style-type: none"> – célba gurítás kézzel – célba gurítás lábbal Feldobás, elkapás: terpeszülésben a feldobás gyakorlása	Szabadulj a labdától
17.	Szét és össze	Labdagyakorlatok	<u>Feldobás, elkapás</u> <ul style="list-style-type: none"> – terpeszülésben a felpattanó elkapása – terpeszállásban két kézzel való feldobása <u>Futások</u> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban való futás – zenére, jelre állj – futás feladattal 	Labdakergető
18.	Szét és össze	Páros gyakorlatok	<u>Labdaátadás</u> <ul style="list-style-type: none"> – labdaátadás kétkezes alsó dobással a társaknak 	Szabadulj a labdától

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> – labdaátadás kétkezes felső dobással a társaknak <p><u>Feldobás és elkapás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – labdafeldobás függőleges irányban 	
19.	<p>Terpeszfogó</p> <p>– szabadítással</p>	Szalaggyakorlatok	<p><u>Sor- és váltóverseny</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – alapgyakorlatok! Pl.: labdaátadással tárgyak áthordása a kijelölt helyre, szabályok elsajátítása <p><u>Futások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban való futás – zenére, jelre állj – futás feladattal <p><u>Ugrások</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Magasugrás páros lábról felfelé történő ugrás, a karok lendítése lényeges (a tárgyak magassága 10-30cm-ig lehetséges) kötél, léc, stb. 	<p>Sorversenyek, eszközadogatás</p>

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

20.	Jégfogó	Bot gyakorlatok	<u>Függések</u> <ul style="list-style-type: none"> – nyújtott függés mellső – hátsó függés lábemeléssel összekapcsolva <u>Futások</u> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban végzett futások – futás feladattal – futás közbeni feladatokkal pl.: sarokemelés, futás-séta váltakozása 	Botkergető
21.	Csupor fogó guggoló fogó	Szabad gyakorlatok	<u>Sor- és váltóverseny</u> <ul style="list-style-type: none"> – alapgyakorlatok! Pl.: labdaátadással tárgyak áthordása a kijelölt helyre, szabályok elsajátítása <u>Futások</u> <ul style="list-style-type: none"> – különböző irányban végzett futások – futás feladattal 	Sorversenyek eszközzel való játékkal

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> – futás közbeni feladatokkal pl.: sarokemelés, futás-séta váltakozása 	
22.	Tűz, víz, repülő!	Pad gyakorlatok	<p><u>Kéztámaszok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – talajon guggolótámaszból ugrás hátra! – „kiscsikó” ugrás gyakorlása – Mély fekvőtámasz gyakorlása <p><u>Csúszás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – hason fekvésben padon, talajon, textillel – hanyatt fekvésben talajon, padon, textillel 	Mókus, mókus...
23.	Csupor fogó	Szabad gyakorlatok	<p><u>Nyusziugrás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – hosszában elhelyezett padon illetve talajon is <p><u>Zsugorkanyarulati átu grás előkészítő gyakorlatai</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – felugrás a padra haladva és leugrás 	Matróz bácsi mondja meg!

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

24.	Fogócska egyszerű fogójáték	Szabad gyakorlatok	<u>Futások</u> <ul style="list-style-type: none"> – kitartó, 5 percig tartó futás gyakorlása – különböző irányú futások – futás feladattal – futás feladatok beiktatásával <p>Udvari játékok adta lehetőségek gyakorlása</p>	<p>Kígyó fogó</p> <p>– gyarapodó fogó</p>
-----	--------------------------------	--------------------	--	---

TESTNEVELÉS

5-6-7 évesek

Sorszám	BEMELEGÍTŐ JÁTÉK	GIMNASZTIKA	FŐGYAKORLAT	LEVEZETŐ JÁTÉK
1.	Terpesz fogó – szabadítással	Szabadgyakorlatok	Szabadban is végezhető! <u>Futások:</u> feladatok beiktatásával, futás feladattal, idő és távolság meghatározásával (5-9 perc) <u>Ugrások:</u> <i>Távol</i> (ki tud nagyobb ugrani?)	Matróz bácsi mondja meg!
2.	Egyszerű fogó - szabadítással	Babzsák gyakorlatok	Szabadban is végezhető! <u>Futások:</u> feladatok beiktatásával, futás feladattal, idő és távolság meghatározásával (5-9 perc) <u>Dobások:</u> helyből hajítás, majd célba hajítás egykezes felső dobással, vízszintes és függőleges célba (marok illetve	Jégfogó - kieséssel

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			teniszlabdával)	
3.	Tűz, víz, repülő	Labda gyakorlatok	Szabadban is végezhető! <u>Sor és váltóversenyek</u> (a csoport képességeinek, fejlettségének megfelelő feladatok kiválasztásával)	Gyarapodó fogó
4.	Sapkafogó	Pad gyakorlatok	<u>Mászás:</u> változatai, új feladat: párhuzamosan elhelyezett padok felett <u>Kéztámaszok:</u> mély fekvőtámasz, és kutya futás, tevéjárás, kiscsikó ugrálás, sánta róka	Terpeszfogó
5.	Tűz, víz, repülő - egyéb jelekkel pl: tapsra végzik a feladatokat	Szabadgyakorlatok	<u>Csúszás:</u> - hason fekvésben a <i>karmunka</i> : vállig, csípőig - hanyatt fekvésben (hajlított lábbal, nyújtott lábbal) <u>Egyensúlygyakorlatok:</u> - padon, rézsútos padon - térdemeléssel, lábemeléssel, lendítéssel, - fordulattal, rogyasztással	Gyarapodó fogó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<u>Mélyugrás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - a gyakorlat befejezésére 	
6.	<p style="text-align: center;">Szobros</p> <ul style="list-style-type: none"> - adott feladattal - állatok, tárgyak megformázása 	Karika gyakorlatok	<u>Kúszás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - különböző irányokban, - akadályok között, tárgyak megkerülésével, - szélteben elhelyezett padon, - rézsútos padon <u>Csúszás, mászás:</u> témái a 4-es és 5-ös tevékenységből ismételheto	Mókus, mókus ki a házból
7.	Lepkefogó	Szabadgyakorlatok	<u>Mászás:</u> padon hosszában kéz- és lábtámasszal <u>Nyusziugrás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - hosszában elhelyezett padon - macskaugrás a padon le és felugrással <u>Zsugorkanyarulati átugrás gyakorlása:</u> padon!	Mókus, mókus...
8.	<p style="text-align: center;">Kendő fogó</p> <ul style="list-style-type: none"> - ugyanaz, mint a sapka vagy 	Kendő	<u>Futások:</u> <ul style="list-style-type: none"> - feladatok beiktatásával (pl. hosszúfutás egy oldalon) 	Faroklopó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

	kalap fogó		<ul style="list-style-type: none"> - futás feladattal (futás közben jelre feladatok végezhető) - zenére (jelre állj) <p><u>Ugrások:</u></p> <p>- <u>Magas:</u> 30-50cm-es lécs és kötél átlugrása</p>	
9.	Mágnes fogó	Babzsák	<p><u>Ugrások:</u> távol: versengésekkel, ki tud nagyobb ugrani helyből (pl.: fiúk-lányok, szőkék-barnák)</p> <p><u>Dobások:</u> (marok illetve teniszlabdával)!</p>	Egyszerű fogó
10.	Bothajsza - ugyanaz, mint a labdahajsza	Bot gyakorlatok	<p><u>Mászás:</u> bordásfalon le és felmászás meghatározott magasságban</p> <p><u>Függések:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - nyújtott függés, hátsó függés - a függések gyakorlása (pl. a fogó által megfogott 5 hátsó függést végez lábemeléssel!) 	Terpeszfogó - szabadítással
11.	Osztódó fogó	Szék gyakorlatok	<p><u>Zsugorkanyarulat átlugrás gyakorlása padon</u></p> <p><u>Egyensúlygyakorlatok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - padon, rézsútos padon - padon térdemeléssel, lendítéssel, 	Székfoglaló

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			fordulattal, lábemeléssel, rogyasztással - felfordított pad gerendáján	
12.	Páros fogó - szabadítással	Páros gyakorlatok	<u>Sor és váltóversenyek</u> gyakorlása a csoport képeségeinek megfelelő feladatokkal	Küzdőjátékok
13.	Mókus, mókus...	Karika gyakorlatok	<u>Sor és váltóversenyek</u> gyakorlása a csoport képeségeinek megfelelő eszközökkel és feladatokkal	Szobros
14.	Fészek fogó	Páros gyakorlatok	<u>Talajtorna:</u> gurulás a test hossztengelye körül - kijelölve két párhuzamos köté között - párosával <u>Kéztámaszok:</u> mély fekvőtámasz, és kutyafutás, tevejárás, kiscsikó ugrálás, sánta róka	Küzdő játékok
15.	Egyszerű fogó	Szabadgyakorlatok	<u>Labdafogás és játécai:</u> - szabad játék a labdával - léglabda, nagylabda felhasználásával	Kidobás 2 térfélen
16.	Páros fogó	Páros gyakorlatok	<u>Labdagurítás kézzel:</u>	Osztódó fogó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> - gurítás előre - gurítás járásban, két kézzel is váltva - gurítás lassú futásban - hullámvonalban tárgyak megkerülésével 	
17.	lepkefogó	Páros gyakorlatok	<u>Labdagurítás lábbal:</u> <ul style="list-style-type: none"> - különböző távolságokba - célbagurítás - társaknak gurítás (passzolás) 	Gyarapodó fogó
18.	Botkergető	Bot gyakorlatok	<u>Labda feldobás, elkapás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kis terpeszben labda feldobása függőleges irányban - taps 1X - taps 2X 	Kidobás 2 térfélen
19.	Tűz, víz, repülő	Szabad gyakorlatok	<u>Labdaátadás, dobásformák:</u> <ul style="list-style-type: none"> - alsó és felső kétkezes dobással - egykezes felső dobással - kétkezes mellső dobás átadással - kétkezes pattintott átadással 	Szét és össze
20.	Labdahajszó	Labda gyakorlatok	<u>Labdavezetés:</u> <ul style="list-style-type: none"> - helyben, pattintás és elkapás 2 kézzel 	Őrizd a labdát

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<ul style="list-style-type: none"> - az ügyesebbek 1 kézzel is kipróbálhatják - haladással egybekötve 	
21.	Jégfogó	Babzsák gyakorlatok	<p><u>Dobások:</u> helyből hajítás, majd célba hajítás egykezes felső dobással, vízszintes és függőleges célba (marok illetve teniszlabdával)</p> <p><u>Futások:</u> feladatok beiktatásával, futás feladattal, idő és távolság meghatározásával (5-9 perc)</p> <p><u>Mászások:</u> változatai, új feladat: párhuzamosan elhelyezett padok felett</p>	Szobros
22.	Osztódó fogó	Kendő gyakorlatok	<p><u>Egyensúlygyakorlatok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - padon, rézsútos padon - térdemeléssel, lábemeléssel, lendítéssel, - fordulattal, rogyasztással <p><u>Gyertyaugrás:</u> gyakorlása</p> <p><u>Csúszás gyakorlása:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - hason fekvésben a <i>karmunka</i>: vállig, csípőig 	Faroklopó

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			- hanyatt fekvésben (hajlított lábbal, nyújtott lábbal)	
23.	Terpeszfogó	Szabad gyakorlatok	<u>Kúszás:</u> <ul style="list-style-type: none"> - különböző irányokban, - akadályok között, tárgyak megkerülésével, - széltében elhelyezett padon, - rézsútos padon <u>Csúszás, mászás:</u> témái a 4-es és 5-ös tevékenységből ismételhető	Tolvajlépés
24.	Tűz, víz, repülő	Bot gyakorlatok	<u>Függések gyakorlása:</u> <ul style="list-style-type: none"> - nyújtott függés, hátsó függés a függések gyakorlása (pl. a fogó által megfogott 5 hátsó függést végez lábemeléssel!) <u>Zsugorkanyarulati átugrás</u> gyakorlása padon	Félperces fogó
25.	Tűz, víz, repülő	Szabadgyakorlatok	<u>Talajtorna:</u> gurulás a test hossz tengelye körül <u>Futások:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kitartó futás gyakorlása kb. 9 perc - az év során tanult futásgyakorlatok 	Tolvajlépés

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			alkalmazása	
26.	Lepkefogó	Babzsák	<p><u>Futások:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kitartó futás gyakorlása kb. 9 perc - az év során tanult futásgyakorlatok alkalmazása <p><u>Kéztámaszok:</u> mély fekvőtámasz, és kutyafutás, tevejárás, kiscsikó ugrálás, sánta róka</p> <p><u>Egyensúlygyakorlatok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - padon, rézsútos padon - padon térdemeléssel, lendítéssel, fordulattal, lábemeléssel, rogyasztással - - felfordított pad gerendáján 	Félperces fogó
27.	Fészek fogó	Páros gyakorlatok	<p><u>Szabadon végezhető tevékenységek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - játékkal kibővítve <p><u>Futások:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - kitartó futás gyakorlása kb. 9 perc - az év során tanult futásgyakorlatok alkalmazása <p><u>Sor és váltóverseny:</u> pl. Révész játék 60.o.</p>	Kötélhúzás

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

			<u>Dobások:</u> helyből hajítás, majd célba hajítás egykezes felső dobással, vízszintes és függőleges célba (marok illetve teniszlabdával)	
28.	Osztódó fogó	Szabadgyakorlatok	Szabadban végezhető tevékenységek <u>Labdavezetés + haladás</u> <ul style="list-style-type: none"> - gyakorlása - falra pattintása és elkapása 	Kidobós játék
29.	Szobros játék	Szabadgyakorlatok	Szabadban végezhető tevékenységek <u>Futó-fogó</u> játékok gyakorlása	Félperces fogó

Játékok

3-4 évesek

Körhinta: körkötél gyakorlatokhoz

Körben állnak a gyerekek, kézfogással. Menetirányban futni kezdenek bizonyos sebesség elérése után tartják azt, majd lassítanak. Az indulást, megállást akár csengővel is jelezheti az óvónő.

Baglyos:

A baglyok éjjel vadásznak, ezért amikor a lámpa elalszik futkározni lehet. Amikor felgyullad, nappal van, a baglyok alszanak. Leguggolva alvást színlelnek.

Hullámvasút:

Egymás mellett állnak a gyerekek, így fogják meg egymás kezét. Asztalok, székek, egyéb akadályok között haladnak. Fokozatosan gyorsulva, lassulva. Az arcirány nem mindig felel meg a haladási iránynak, ezért válik nehezzé ez a játék.

Mágnesség:

Futás babzsákkal/labdával a kézben. Óvó néni kiáltja egy testrész nevét. Mindenki megáll és odaszorítja, amely testrészt hallotta.

Fecskék a dróton:

Az óvónő felszólítására a gyerekek egy előre meghatározott vonalra, padra, stb. állnak fel.

Méhecskék:

Ezt a játékot a legkisebbekkel mindig játsszuk! A gyerekek futkároznak kar oldalsó középtartással, és újjak mozgatásával (finommotorika). Amikor dörög az ég (óvó néni zörög valamivel) a gyerekek egy kijelölt helyre, a kaptárba kell bemenekülniük (pl. asztal alá). Ha kisütött a nap, újból kijöhetnek, és gyűjthetik a mézet.

Autós:

PIROS jelzésre megállnak, ZÖLD jelzésre futnak a gyerekek. Lehet csikorogva fékezni, tolatni, bürrögni, indexelni.

Cicamamás fogó:

A kamrában (játéktéren) ki kell jelölni egy helyet jól láthatóan egérlyuk (hát) számára. Itt helyezkednek el az egerek (gyerekek), egy kivételével. Őt a cicamama (óvó néni) kézen fogva vezeti.

„Elviszi sétálni” és addig a szemtelen kisegerek birtokba veszik a kamrát. De hirtelen visszafordul a cicamama és csemetéje és cicamama segítségével, és irányításával kiscica megfog egy egeret. Ha sikerrel jártak, akkor szerepcsere történik a cicamama oldalán. Ha mindegyik kisegérnek sikerül visszamenekülni, akkor a cicamamáék újra sétára indulnak. Jól erősíthetjük a kiscica szerepét, ha szabad kezére cica bábót húz fel vagy plüss cicát tart a kezében, esetleg fül koronát kap. /A ház miatt nem futnak körbe/

Repülők:

Egyszerű játék. Amikor elhangzik az óvó nénitől vagy a REPÜLÉSIRÁNYÍTÓTÓL, hogy „Felszállás”, akkor az addig guggoló gyerekek, akiknek karjuk oldalsó középtartásban, de leengedett szárnyakkal várakoztak, most fokozatosan felállnak, és futkározni kezdenek. „Leszállás!” vezényszóra lassítanak és leguggolnak, karjukat leengedik.

Kigurítás:

A foglalkozáson használandó labdákat egy alacsony falú dobozban helyezzük el. Egyszerre kiborítjuk, és vezényszóra egyesével kell visszahordani.

Kotlós és kiscsibék:

A kiscsibék futkároznak mindenfelé, amikor a kotlós kiált „Héja, héja!”, akkor a gyerekeknek oda kell futni hozzá. Amikor elhessegeti őket, újból futkározhatnak.

Csigás-szobros:

A szobros játék egy változata. A gyerek a csigák csúsznak, másznak, madárhangra meg kell dermedniük.

Nyuszik:

Ugyanez, itt a rókabáb megjelenésekor kell megállniuk.

Békák:

Itt a kelepelés hangjára kell megállni.

Szobros:

A gyerek futkároznak. Tapsra vagy valamilyen jelre be kell fejezniük a mozgást, mozdulatlanul meg kell állniuk. Az az ügyes, akinek még a szeme sem rebben.

Játékok

4-5 évesek:

Autós:

Itt már a sárga színt is használjuk.

Sapka fogó:

Vagy kalapfogó. Tulajdonképpen ez egy sima fogó, amiben a fogót egy sapkával jelöljük. Akit megfogott, annak átadja a sapkát és az a fejére téve jelzi, ő a fogó.

Kutyaház:

Egy gyermek kivételével mindenkinek legyen párja. A következőképpen állnak fel: egyik gyermek a gazda terpeszállásban áll. Párja a kutya leguggol gazdája lába alá. A gazdátlan kutyas (pár nélküli gyermek) ugatására, minden kiskutyának új gazdát kell keresnie. A gazdátlanak is. Aki egyedül marad, az lesz a gazdátlan kutyas, ezért most ő ugathat. Egy idő után szerepcserével játszunk tovább.

Terpeszfogó:

A fogó (lehet több is) ha megérint valakit, terpeszbe kell állnia. Társai menteni úgy tudják, ha átbújnak a terpesz alatt. Akkor győznek a fogók, ha mindenkit sikerül megállítani. Azért kell több fogót választani, hogy ne nyúljon hosszúra a játék. A mentés módja lehet változatosabb is. Pl. előlről, hátulról lehet átbújni, vagy labdát gurítani.

Matróz bácsi mondja meg:

A gyermekek egy oldalon állnak, velük szemben egy gyermek. A gyerekek hangosan kérdik: „matróz bácsi mondja meg, hogy keljünk át a vízen!” A matróz bácsi válaszol, és valamilyen mozgásformát jelöl meg. Pl. hátrafelé, magas térdemeléssel, szökdelve, kúszva, mászva stb. A gyerekek a meghatározott módon átmennek a másik oldalra és a matróz bácsi a számára legtetszetősebb végrehajtót kiválasztja, és vele helyet cserél. Így folytatódik a játék.

Mókus, mókus ki a házból!:

Minden gyermeknek van egy saját háza (babzsák, karika stb.). Ebben vagy ezen ülnek. Óvónő elszólítására: „Mókus, mókus ki a házból!” kifutnak a házból, és új házat keresnek maguknak.

Jégfogó:

Van egy fogó, ő a gonosz Jégkirálynő vagy Jégherceg. Akit megfog, az jéggé dermed, és nem tud mozdulni. Csak akkor futhat tovább, ha „melegszívű” gyermekek megérintik. Így váltják ki.

Labdacica:

Több -6- gyermek áll körbe. Náluk egy labda van. A körön belül néhány-2- cica. A kívülállók egymásnak gurítják a labdát. A cicák megpróbálják azt elkapni. Ha sikerül valamelyiküknek, akkor az helyet cserél azzal, akinek a labdáját elkapta. Több csoportban lehet játszani.

Szét és össze:

A foglalkozáson felhasznált labdákat egy alacsony falú dobozba helyezzük. Két gyermeket a doboz mellé állítunk, ők lesznek a kidobók. Vezényszóra, nagy sebességgel, akár több labdát is megfogva elkezdik kidobálni a labdákat. A többiek pedig igyekeznek minden labdát visszatenni. Ha a kidobónak sikerül a dobozt kiüríteni, akkor győztek. Ha nem bírnak a többiekkel, akkor a többi gyerek a győztes.

Csupor fogó:

Más néven guggoló fogó, melyben a fogó, ha megfogott valakit, akkor leguggol és törékeny csupor lesz, amit nem szabad fellökni. A megfogott pedig fut tovább, mint fogó. Így mindenki lesz fogó.

Kígyó fogó:

Növekvő fogó. Az első gyermek a kígyó feje. Akit megfog, azzal kézfogással fut tovább, de fogni csak az új fogó, a kígyó feje tud. A test ugyanakkor segíthet keríteni, terelgetni. A testen átbújni nem szabad.

Szabadulj a labdától:

Két térfélen áll fel a két csapat. Mindegyik csapatnál van három vagy négy labda. Vezényszóra a gyerekek átgurítják a labdákat a másik csapat térfelére. Az érkező labdát mielőbb meg kell szerezni és újból gurítani. Az a csapat győz, amelyiknek sikerül olyan pillanatot elérni, amikor nincs labda a saját térfelükön.

Labdakergető:

A gyerekek kört alakítva állnak, háttal a kör középpontjának. Egy labdát tartanak a kezükben. Egy társuk a körön kívül helyezkedik el. A körben állók elkezdik körbe adogatni a labdát, és a labdakergető igyekszik a labdát megfogni vagy megérinteni. Ha sikerül, akinél ez megtörtént, azzal helyet cserél. A labdaátadások irányának megváltoztatásával ez igen megnehezíthető.

Szobrász:

Egy gyermek a szobrász. A gyerekek futkároznak. A szobrász elkiáltja magát: „Szépüljtek szobrocskáim!” a gyerekek megállnak és valamilyen szép szobrot mutatnak be. A szobrász a legizgalmasabbat kiválasztja, és vele helyet cserél. Lehet páros szobrokat is alkotni.

Játékok

5-6-7 évesek:

Tűz, víz, repülők:

Repülő! felszólításra oldalsó középtartásban tartott karral futkároznak, repülnek. Tűz! felszólításra egy kijelölt helyre futnak. Víz!- re bármire fellépnek, felkapaszkodnak, hogy lábuk vizes ne legyen.

Ennek a játéknak a mintájára játszhatjuk a Nap és víz, Gyertya és gomba játékokat. a Nap- nál hanyatt kell feküdni és napozni lehet. A Víz- nél hason fekvésben úszó mozgás utánzásával hátizmot erősíthetünk. A Gyertya- nál egyszerűen alapállásban állnak lábujjra emelkednek és karjukat magastartásban, tenyerüket egymáshoz szorítva, nyújtózkodva állnak.

Gyarapodó fogó:

Ugyanaz, mint a halászfogó.

Szobros játék:

Adott feladattal például állatok, tárgyak megformálása.

Lepkefogó:

A gyerekek a pályán szétszórta helyezkednek el. Két gyermek párban áll. Ők a lepkevadászok. Ha valakit bekerítenek azt a táborukba (kijelölt területre) kísérik, és ott hagyják. Ahova szállítják ott egy adott feladatot végeznek el, pl. tízszer szökdel egy helyben.

Kendő fogó:

Ugyanaz, mint a Sapka vagy a kalap fogó.

Bothajsza:

A gyerekek egy nagy körben állnak két-három botot adunk a kör, ellenkező pontjain álló gyerekeknek. vezényszóra elkezdik körbe adogatni a botokat a feladat az, hogy az egyik bot érje utol a másikat, nagyon kell figyelni, nem az adott, hanem az érkező botra. Akinél két bot egymáshoz ér az fusson a többiek körül egy „edző” kört.

Osztódó fogó:

A fogó egyedül indul útnak, ha valakit megfogott azzal párt alkotva ketten igyekeznek még valakit megfogni, ha sikerült a gyermek beáll harmadiknak és tovább vadásznak. Ha már négyen lesznek, a kis csapat kettéválik két párt alkotva, és ők igyekeznek majd valakit megfogni, ha valakit sikerül

megfogniuk melléjük áll, ha négyen lesznek, szétválnak és így megy végig a játék, amíg mindenkit meg nem fognak. A játékokban jól látható ki a fogó és ki a menekülő, hiszen előbbieket párban utóbbiak egyedül futkároznak.

Párszerző fogó:

Egy gyermeknek nincs párja, ő igyekszik magának párt fogni. De a gyerekek mentik magukat és párjaikat is, ezért elfutnak előle. Akit megfogott az lesz az ő párja, a másik gyermek egyedül marad, ezért most ő indul párt szerezni magának.

Fészek fogó:

Párok egymással szemben állnak kézfogással ők a fészek. Két játékos egyedül helyezkedik el a pályán egyikük a menekülő a madárka a másik a fogó a sas. A menekülő gyermek a fészket tartó gyermekek közé bebújással tud házba kerülni, és amelyik társával szemben áll és kezet fog azzal új fészket alkotnak, amelyik gyermek kiszorul így a fészekből az lesz a madárka, akit a sas igyekszik megfogni. Ha sikerül szerepcsere, de ha a madárkának sikerül új fészekbe bújni, akkor az onnan kiszoruló gyermeket most már kergetnie.

Kidobás két térfélen:

A 2 csapatot a terem két térfelén helyezük el, úgyhogy a terem közepét egy paddal elválasztjuk. Ez a leghagyományosabb kidobás. a terem végén is elkülönítünk egy 1 méteres sávot, ideállnak majd azok a gyerekek, akiket az ellenfél kidobott. Mindig az ellenfél mögé kell állni. Amelyik csapat előbb kidobja a szemben álló csapatot, az győz.

Labda hajsza:

Ugyanaz, mint a bothajsza csak labdával.

Őrizd a labdát:

Hét- nyolc fős csoportokra osszuk a gyerekeket. Álljanak körbe, nagy terpesztett lábbal láb élük egymáshoz ér. Előre hajlítással egy labdát gurítgatnak a körben. Igyekeznek a labdát egymás terpesze alatt kigurítani. Ezt mindenki megpróbálja megakadályozni, és kezükkel védik a kapujukat. Lehet cselezni. Ha valakinek mégis kigurult a labda, akkor utána fut és társai körül egy „edző” körre indul. Amint visszaért, folytatódhat a játék.

Tolvajlépés:

A csoport a játéktér egyik felén áll fel. Egy gyermek, szemben velük a másik oldalon. Ez a gyermek megfordul és elkiáltja magát: „Tolvaj lépés! 1, 2, 3!”.

Háromra visszafordul. A többiek, amíg társuk háttal áll nekik, gyorsan igyekeznek hozzá közel kerülni. Akinek sikerül, úgyhogy a visszaforduló gyermek, mozgásban ne lássa őt, az helyet cserél vele. De akit mozogni lát, azt visszaküldi az alapvonalra.

Félperces fogó:

Egy játéktéren egy fogó. 15 vagy 30 másodperc alatt hány gyermeket tud megfogni a fogó. Akit megérintett, az leül a játéktér szélén. A végén megszámoljuk a megfogottakat. Lehet két vagy három fogóval is játszani.

Mágnes fogó:

Egy gyermek a fogó. A fogónak a játékvezető által megnevezett testrészt kell megérinteni, akkor érvényes a megfogás. Utána cserélnek, vagy bizonyos ideig kell futni és a végén megszámolni a kiesetteket.

Küzdő játékok:

Páros versenyeik:

A gyerekek szemben helyezkednek el. Célszerű a pálya közepét, a kiinduló vonalat megjelölni valamint azt a területet, ahova a társat el kell tolni, húzni stb.

Húzások:

Két kézzel fogják egymás kezét a gyerekek.

Jobb vagy bal kézzel kezét fognak.

Tolások:

Egymásnak háttal állva, hátukkal támaszkodnak.

Ülve támasztják meg a hátukat.

Jobb-bal- vállukkal támaszkodnak meg.

Szemben állva, két kézzel, egymás vállának támaszkodnak.

Egyéb viadalok:

Kötélhúzás.

Kakasviadal.

Szkanderezés.

FESTÉS, RAJZOLÁS, KÉZIMUNKA

3-4 évesek

Firkálás, ábrázolás 50%

Kézművesség, építés 50% (ezen belül díszítés 10%)

Síkban

- Rajzolás ceruzával, krétával, pálcikával nagy felületre.
- Felületfestés egy vagy két színnel, festés széles, lapos ecsettel, szivaccsal.
- Festés ujjal, nyomhagyás tenyérrel.
- Nyomhagyás festékekkel, termésekkel, félbevágott gyümölcsdúcokkal.
- Színes papírelemekből ragasztás.
- Növényi részek felhasználása ragasztás során, díszítés magvakkal, különböző díszítő elemekkel (gyöngy, mák, gríz).

Térben

- mintázás: gömbölyítés, sodrás, lapítás, kézzel nyújtás
- nyomhagyás termésekkel, ujjal, tenyérrel
- hó, homok tömörítése tenyérrel, formával
- hajtogatás, a legegyszerűbb formák gyakorlása
- papírzacskóból, álarcok, bábok készítése
- gyöngyfüzés fagyöngyből, termésekből, levelekből, füzérek készítése
- tojásfestés növényi festéklével (berzselés levelekkel, kivágott papírmintával)
- díszítés képlékeny anyagba
- torony, híd, alagút építése dobozokból, építőkockából

4-5 évesek

Firkálás, ábrázolás 50%

Kézművesség, építés 50% (ezen belül díszítés 20%)

Síkban

- Rajzolás ceruzával, krétával, pálcikával, zsírkrétával.
- Rajzolás aszfaltra, nagy méretekben is.
- Festés széles ecsettel, szivaccsal, sablon használatával
- Sokszínű festéssel-csurgatott, fröcskölt, oszlatott, fújt technikával.
- Második félévtől gombfesték használata.
- Frottázs (az átdörzsölése vékony papírra).
- Ragasztás különböző anyagú papírok felhasználásával.
- Termékek, növényi elemek felhasználása.

Térben

- mintázás: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, kimetszés, körbevágás alkalmas eszközzel
- mintázás agyaggal, lisztgyurmával-alapformákból való alakítás
- sokféle, könnyen megmunkálható anyag használata (bőr, textil, fonal, toboz használata)
- második félévtől nyírás-olló használata, helyes technikájának gyakorlása
- papírból hajtogatás, különböző formák készítése
- papírzacskók változatos felhasználása (álarc, báb, dísz)
- füzérek, díszek vágása, hajtogatása
- textilből babák, bábuk, textilképek készítése
- gyöngyfüzés kettős szállal, füzérek levelekből, virágokból
- tojásdíszítés, tojásírás, kifújt tojásból papírral figurák készítése
- képlékeny anyagokból (agyag, tészta, gyurma) játékok, edények, eszközök készítése, díszítése, karcolás, nyomhagyás fűszerekkel, cukorkákkal díszítve
- építés dobozokból, hullámpapírból, építés építőkockából

5-6-7 évesek

Firkálás, ábrázolás 40%

Kézművesség, építés 60% (ezen belül díszítés 30%)

Síkban

- Rajzolás filccel, grafitval, zselés tollal, különböző krétákkal, eszközökkel.
- Festés különböző színekkel, különböző méretű ecsettel.
- Gombfesték használata, színkeverés.
- Frottázs (elem átdörzsölése vékony papírra).
- Ragasztás papírból, textilből, különböző minőségű papírból.
- Kollázsok (kivágott ábrák, fényképek, stb.) alkalmazása.

Térben

- mintázás technikájának (gyúrás, sodrás, lapítás, nyújtás, gömbölyítés, szaggatás, tömörítés kellő elsajátítása, eszközök biztos használata
- tésztafélekbe díszítő elemek rögzítése
- kimetszés, beszúrás
- vágás, olló használata különböző anyagokon kipróbálva
- többalakos kompozíciók készítése térben

a/ közvetlen megfigyeléssel

b/ emlékezet alapján

c/ elképzelés szerint

- plakettek készítése, nyomhagyással, kiöntésük gipszbe a pozitív formák felhasználásával
- kavicsmozaik gipszbe, gyurmába öntve
- pecsételők, hurka-és lapedények formálása
- termésekből, zöldegekből, gyümölcsökből, ágakból (báb, dekoráció, kompozíció készítése)
- papírból háromdimenziós formák készítése
- hajtogatott, kivágott bábok, tölcserbábok, marionettek, pálcás bábok alkotása
- papírhajtogatás
- kész dobozokból, hengerekből eszközök, játékok készítése, használatát nagyságuk, erősségük határozza meg

- egyszerű mechanikus játékok, összerakható játékok készítése
- álarcok és dramatikus játékok kellékeinek készítése
- textilből babák, bábuk készítése
- öltögetés, hímzés
- bőrből, műbőrből (tarisznya, karkötő készítése)
- szövés, fonás, fonalterelés, körmöcske kipróbálása, gyakorlása
- díszítés képlékeny anyagokba (kavics, termés, nyomhagyással természeti formák felhasználásával)
- makettekkel települések, díszletek létrehozása

Függelék

„ÓVODÁN KÍVÜLI ÓVODAI NEVELÉS MEGSZERVEZÉSE A KORONAVÍRUS-JÁRVÁNY IDEJÉN.” - Módszertár ajánlásával

1. A távmunka (Home Office) óvodai bevezetésének létjogosultsága:

1.1.Jogszályi háttér:

- 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet veszélyhelyzet kihirdetéséről
- 45/2020. (III. 14.) Korm. rendelet Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről (II.)
- 47/2020. (III.19.) Korm. rendelet a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről

Oktatási Hivatal ajánlása: Módszertani ajánlás az óvodapedagógusok részére a koronavírus-járványban az óvodai ellátást végző intézmények esetében elrendelt rendkívüli szünetre https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/tavoktatas/koronavirus_ovodai_modszertani_ajanlas_03_24.pdf

A bevezetésre kerülő távmunka célja: a munkatársakkal, családokkal és a gyermekekkel történő folyamatos kapcsolattartás, ezáltal a szervezeti és az óvodai csoportok kohéziójának megőrzése, a szülői ház támogatása gyermekeik nevelése és fejlesztése során.

A távmunkában történő nevelőmunka pedagógiai alapelveinek meghatározásánál az Óvodai nevelés országos alapprogramjában is megfogalmazottakból kell kiindulnunk:

- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

1.2.Családkép – Óvodakép

A kialakult helyzet mindenkinek új, így a gyerekek és a szüleiknek egyaránt, tehát mindnyájunknak fel kell dolgoznunk a kényszerű bezártságot és azt, hogy nem tudjuk, mindez meddig fog tartani. Az a szülő, aki otthon van, számos esetben Home Office-módban dolgozik, és/vagy gyakran még segítenie is kell iskolás gyerekeit az új típusú tanulási forma során, és mindemellett a családot is el kell látnia. Fontos, hogy a lakókörnyezet tisztántartása is nagyobb odafigyelést és feladatot jelent a mostani helyzetben. Az otthonukat munka és egyéb okok miatt elhagyni kényszerülő szülők pedig a fokozott fertőzésveszély miatt is aggódnak, pláne, ha egészségügyben vagy olyan helyen dolgoznak, ahol folyamatos kontaktusban vannak a potenciálisan vírushordozó emberekkel. Számos család számára anyagi, egzisztenciális nehézségekkel is járó a nem várt változás, éppen ezért a szokásosnál takarékosabb életforma bevezetésére is szükségük lehet. Fontos, hogy az óvodai távmunka minden szereplője megtalálja azt az egyensúlyt, mely a feladatok minél egyenletesebb elosztásával nem terheli túl a pedagógusokat, és nem terheli a családokat. Elvárás minden pedagógustól, hogy a családokkal, gyermekekkel való folyamatos kapcsolattartás során szakmai ajánlásaikkal a gyermekek fejlesztésébe vetett hitük mellett kiemelt szerepet kapjon a lelki támogatás. Óvakodjunk tehát attól, hogy „házi feladatot” adjunk, azonban változatos tartalmakkal és formában folyamatosan és célirányosan kapjanak a szülők ötleteket, ajánlásokat, amelyekkel változatos tevékenységeket kínálhatnak fel, és adott esetben fejleszthetik gyermekeiket. Fontos az optimális képernyőidőre való ösztönzés akkor is, ha az ellentmondás ebben a helyzetben szembetűnő. Mégis, óvodás gyermekeinkre vonatkoztatva ebben az átmeneti helyzetben is – bár a szülők közül sokan Home Office-ban dolgoznak, és az iskolás testvérek digitális oktatásban vesznek részt – lehetőség szerint előnyben kell részesítenünk a minimális képernyőidőt igénylő tartalmak megosztását. Az óvodapedagógusok által megosztásra kerülő digitális tartalmak családokban történő tovább gondolása (kisfilmek megtekintése, feladatmegoldás, játékok, rajzolóprogramok alkalmazása stb.) során minden esetben a szülők, vagy nagyobb testvér személyes jelenlétét kérjük / igényeljük az óvodapedagógusok. Mentális szempontból is fontos mind a kollégákkal, mind pedig a családokkal való kapcsolattartás, azonban célszerű odafigyelni és tudatosan, okosan szabályozni a számítógéppel és okostelefonnal töltött időt. E tekintetben a Home Office, a bezártság vagy a bezártság érzésének leküzdése során – bár nincsenek korlátok –, a pedagógus e tekintetben is minta/példaértékű kell legyen.

1.3.Feladatkörök szintjei

Ellátandó feladatok:

Intézményvezetői feladatok: Az új munkaforma beindításának előkészítése

Tervezési szakasz: Fenntartóval történő egyeztetés, munkatársak bevonódásának biztosítása, a szülők tájékoztatása

A rendszer működtetése: stratégiai és operatív irányítási feladatok ellátása

Ellenőrzés és értékelés a működési szabályok és értékelési rendszer alapján

Szükséges korrekciók végrehajtása: szabályozó dokumentumok, működési gyakorlat aktuális módosításainak koordinálása, ellátása

Óvodapedagógusi feladatok: A családok támogatása az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, valamint az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megsegítése a szokásostól eltérő formában, többnyire információtechnológiai vagy számítástechnikai eszközök igénybevételével.

A Home Office kialakított munkarendje szerint az intézmény pedagógiai programjára és éves munkatervére alapozott feladatok ellátása.

2.Az óvodapedagógusi távmunka megszervezésének elvei

A Home Office munka beindítása az óvodavezetés részéről gondos előkészítést, a beindulást követően pedig sok tekintetben a megszokottól eltérő iránymutató és ellenőrző munkát kíván. A vészhelyzet során megvalósított szervezési munkálatoknak köszönhetően a legtöbb óvodában bevezetésre került a pedagógusok otthonfoglalkoztatása, azonban a szervezeti és szakmai munka szabályozottsága még számos esetben és területeken szorul kimunkálásra, vagy további finomításra. Jó esetben a vezetői utasítások és egyéb rendelkezések-szabályozások előtt a helyzet főszereplői, maguk a pedagógusok és a szülők közössége is bevonódott, ami a folyamat zökkenőmentes beindításának és működésének egyfajta garanciája is lehet.

Humán erőforrás

Feltételek:

- A nevelőmunka középpontjában változatlanul és hangsúlyosan a gyermek áll.
- Kulcsszereplő az óvodapedagógus, akinek virtuális jelenléte fontos feltétele a távmunkában ellátható óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a szülők és a gyermek számára.

- Lehetőség szerint egyenletes terhelés mellett az óvodapedagógusok összehangolt munkájukkal hozzá kell, hogy járuljanak a távmunkában ellátandó óvodai nevelés eredményességéhez.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése, valamint szükség szerint a családok és az óvodapedagógusok mentális megsegítése a Home Office-ban történő munkavégzés során is speciálisan képzett szakember/szakemberek közreműködését igényli/igényelheti. Az óvodában dolgozó segítő szakemberek (logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, óvodapszichológus, szociális segítő stb.) is online folytatják fejlesztő munkájukat.
- A pedagógusoknak a Home Office váratlan bevezetésével új kihívások előtt állva, az otthonról kell tanulást támogató, menedzselő szereppel megbirkózniuk.

Tárgyi feltételek

- Távmunkában azok az óvodapedagógusok foglalkoztathatók, akik rendelkeznek saját, vagy lehetőség szerint az intézmény infrastruktúráját képező és használható, a feladatellátás szempontjából szükséges készségekkel és képességgel, azaz, a munkavégzéshez nélkülözhetetlen digitális eszközökkel, azok használhatóságával, és megfelelő informatikai kompetenciákkal.
- A munkavégzés helyszínét képező otthoni munkaterületet úgy kell kialakítani és használni, hogy az a kényelmi szempontokon túl minden tekintetben megfeleljen a munkavédelmi előírásoknak is.
- A szülők figyelmét fel kell hívni arra, hogy gyermekeik otthoni környezetét – akár csak rövid időszakokra is – oly módon célszerű kialakítani, hogy az megfelelően szolgálja a biztonságot, kényelmet, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését, és tegyék lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését is.
- Amennyiben indokolt és szükséges, bizonyos időszakokban az intézmény épületeibe történő munkavégzésre is lehetőség van.

A távmunka beindítása – szervezési keretek

- Az óvodapedagógusok napi munkarendjének kialakítását rugalmasan értelmezve, azonban a hatékony időgazdálkodás érdekében mégis, egyfajta mederbe terelten célszerű kialakítani az alábbiak szerint javasolt ütemezéssel:

8:00 – 12:00 óra között (4 óra időtartam): – Nevelő-oktató munka tervezése, értékelése (tanulási és nevelési tervek, gyermekek fejlődésállapotának értékelése, munkatervi feladatok kivitelezése, pedagógiai portfólió készítése stb.) – Elsősorban ebben az időszakban kerül sor a

családok számára készített segítő tartalmak elkészítésére és elektronikus megosztására. – Elektronikus kapcsolattartás vagy rendelkezésre állás a munkatársakkal.

Megjegyzés: A délelőtti órákban „virtuális személyes kapcsolatot” (telefon, Skype stb.) nem célszerű kezdeményezni a családok irányába, mivel minden család másként éli meg a járvány okozta új helyzetet: többen otthonról dolgoznak, vagy iskolás gyermekeiket segítik a távoktatás során, az óvodapedagógusok által javasolt tevékenységeket végzik, a gyermekek elmélyült játéka folyik, készül az ebéd stb.

Tehát, a munkatársak közötti telefonos vagy egyéb más formában történő kapcsolattartásra elsősorban a délelőtti folyamán célszerű sort keríteni, (feladategyeztetés kollégákkal, videókonferencia keretében szakmai munkaközösségi foglalkozás, nevelőtestületi megbeszélés, óvodavezetői értekezlet, portfólió műhelyfoglalkozás stb.), ami azt feltételezi, hogy a délelőtti folyamán – lehetőség szerint – minden óvodapedagógus a Home Office feladatellátási helyén kell, hogy tartózkodjon.

15:00 – 17:00 óra között (2 óra időtartam): – Elektronikus kapcsolattartás a családokkal: gyermekekkel, szülőkkel, illetve igény szerint rendelkezésre állás. – Elsősorban ebben az időszakban kerülhet sor a családok számára készített segítő tartalmakkal kapcsolatos megbeszélésekre, az esetleges visszacsatolások fogadására vagy kezdeményezésére, előzetes egyeztetés szerint a gyermekek fejlődésállapotát visszacsatoló családi beszélgetésekre (fogadóóra), a szülők és a gyermekek által kezdeményezett különböző kommunikációs helyzetekre.

Megjegyzés: Természetesen erről a lehetőségről, illetve gyakorlatról a szülők megfelelő tájékoztatást kapnak az intézmény vezetőjétől.

A kötött munkaidő további időtartamában (2 óra): – egészségvédelem, – mentálhigiénés töltékezés, – szakmai töltékezés

Kapcsolattartás – az óvoda kapcsolatai

Soha ilyen mértékben még nem voltak egymásra utalva a bolygónkon élő emberek! Soha ilyen mértékben még nem voltak egymásra utalva az egy szervezetben dolgozók, az egy-egy feladatra szervezett különböző munkacsoportok tagjai, az egy óvodai csoportban dolgozó óvodapedagógusok, valamint a család és az óvoda. Ez egy olyan helyzet, amikor az óvodapedagógusnak nincs lehetősége közvetlen személyes kapcsolatot fenntartani a gyermekekkel és munkatársaival. A kapcsolattartás formáit és részben a tartalmait is alapvetően rengeti meg és rendezi át a kialakult helyzet, mely lényeges hangsúly

eltolódásokat eredményez, azonban, ha kölcsönösen „sikerül élesre fogalmazni a célokat”, a tudatos és hatékony együttműködésnek értékes pedagógiai hozadéka lehetnek.

3. Az óvodáskorú gyermek tevékenységi formái

Családi nevelés megsegítése különböző tevékenységformák és szakmai tartalmak ajánlásával, az érintettek aktivizálásával és bevonódásuk biztosításával

Játék

- Az óvodapedagógus adjon tanácsot a szülőknek az otthonukban kialakítható – állandó és mobil – játékterek (tanulási terek) kialakításához, melyek biztonságosak és alkalmasak a különböző játékformákhoz: a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz, és a mozgásos játékokhoz.
- Ebben a játéktérben helyezzük el azokat az eszközöket is, melyekkel információkat gyűjthetünk a gyermekek matematikai, gondolkodási szintjeiről.
- Az óvodapedagógus erősítse a szülőket abban, hogy az óvodás korú gyermekek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a családban és az óvodában is egyaránt a játék. A szülők gyermekeik otthoni játéktevékenységeit megfigyelve tapasztalhatják, hogy a kiegyensúlyozottság egyik nagyon fontos feltétele, hogy a gyermekek számára naponta visszatérő játék iránti pszichikus szükséglet kielégítésére megfelelő időt és teret biztosítsanak.
- Az óvodapedagógus inspirálja a szülőket, hogy a gyermeki igények és lehetőségeik függvényében – hasonlóképp, mint az óvodapedagógusok az óvodában – váljanak a gyermek játszótársaivá. Így a felnőttek utánozó mintát adhatnak a játéktevékenységre, a kialakult játékfolyamatban bevonható társsá válhatnak, amennyiben pedig a játék elakad, ötleteikkel könnyen a játékfolyamat segítői lehetnek, ami tovább görgetheti azt. Amennyiben testvérgyermekek vannak a családban, a szülők jelenléte segítheti a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
- Az óvodapedagógus hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy a szülők tudatos jelenléte gyermekeik játékában az élményszerű és elmélyült játék biztosítója lehet. Mindezt a szülő feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
- Az óvodapedagógus győzze meg a szülőket a SZABAD JÁTÉK KITÜNTETETT SZEREPÉNEK fontosságáról, melynek során a gyermek újraéli az őt ért élményeket és feldolgozza azokat.

Verselés, mesélés

A játék mellett talán az egyik legkedveltebb gyermeki tevékenység a verselés és a mesélés, mely tevékenységnek az óvodai nevelésen túl a legtöbb családban is kialakult jó gyakorlata

van. A kényszerhelyzet szülte hirtelen tempóváltás minden bizonnyal – akár így, vagy akár úgy –, de mérhető hatással lesz a verselésre és mesélésre, mely hatást a média- idő és tartalom megfelelő mértékének ajánlásával az óvodapedagógusok kedvező irányba befolyásolhatnak az alábbi szakmai értékek szülők és gyermekek irányába történő közvetítésével:

- Javasolja az óvodapedagógus, hogy lehetőség szerint a család közös helyiségében kerüljön kialakításra egy meghitt, kényelmes sarok, zug, ahol a gyermeknek is lehetősége van könyveket nézegetni, bábozni, dramatizálni, mesélni, akár önállóan vagy a szüleivel közösen.
- Javasolja az óvodapedagógus, hogy a gyermek könyvespolcán általában csak az éppen aktuális téma szerinti verses, mesés és egyéb más könyvek legyenek elhelyezve, azonban igény szerint az éppen „zárt” szekrényrészből is vehessék elő kedvenc könyveiket.
- Az óvodapedagógus hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy vers- és meseválasztásaik során törekedjenek megismertetni gyermekükkel a népköltészet remekeit: pld. a szüleiktől (a gyermek nagyszüleitől) hallott, vagy tanult népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat.
- Az óvodapedagógus ajánlásaival biztosítsa a lehetőséget a mindennapos mondókázásra, verselésre, mesélésre.
- Az óvodapedagógus hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy a versek és mesék hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, miközben érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
- Javasolt a mindennapos verselés és mesélés, elsősorban a magyar gyermekköltészet és népmesekincs ajánlásokkal. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának is elmaradhatatlan eleme.
- Kapjanak ösztönzést a családok közös verselésre, mesélésre, bábozásra és dramatizálásra. • Az óvodapedagógus hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy a mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására.
- Kapjanak megerősítést a szülők arra vonatkozóan, hogy „a gyermekek legjobban a „fej” mesét szeretik”. (Dr. Vekerdy Tamás)
- Az óvodapedagógusok ösztönözzék a családok saját vers és mesealkotását, keresve a lehetőséget azok összegyűjtésére, a személyiségi jogok tiszteletben tartásával esetleg a csoport gyermekei között azok megosztására.
- Az óvodapedagógusok javasolják minden gyermek számára a délutáni csendes pihenőt és az alvást kevésbé igénylő gyermekek csendes tevékenységéhez képeskönyvek nézegetését.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Javasolja az óvodapedagógus, hogy lehetőség szerint a család közös helyiségében (vagy a gyermek szobájában) kerüljön kialakításra egy olyan csöndes sarok vagy kuckó, ahol a gyermeknek is lehetősége van zenét hallgatni akár önállóan, vagy a szüleivel együtt. Itt kerüljenek elhelyezésre a gyermekek által használható hangszerek is oly módon, hogy az számukra látható, és szüleik közbenjárásával elérhető legyen. A nappali, vagy a lakás tágasabb terében legyen lehetőség táncra és mozgásra.
- Az óvodapedagógus ajánlásaival tegye az éneklést, zenélést a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé.
- Az óvodapedagógus biztassa a szülőket, hogy gyermekeikkel minél gyakrabban, és közösen nézzenek képeskönyvet, mesét, készítsenek és játsszanak ütőhangszerekkel, találjanak ki dalokat és mondókákat.
- Az óvodapedagógus biztassa a szülőket, hogy erősítsék a gyerekek ösztönös, spontán kezdeményezéseit.
- Az óvodapedagógusok alkalmasszerűen vonják be a szülőket is a közös éneklésbe és a hagyományok ápolásába.
- Az óvodapedagógusok kérjék meg a szülőket, hogy lehetőség szerint természetes módon, vagy online tartalmakon keresztül mutassanak be gyermekeiknek különböző hangszereket.
- A pedagógusi és szülői minta spontán utánzásával az éneklés - zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik. A mozgás, a ritmus, a dallam és a szöveg globális élményt nyújt a gyermekek számára.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- Javasolja az óvodapedagógus, hogy lehetőség szerint ott, ahol leginkább együtt van a család, alakítsanak ki egy olyan teret, illetve biztosítsanak a gyermek számára egy asztallaprészt vagy festőállványt, ahol a nap bármely szakában szabadon fejlesztheti és kipróbálhatja saját kreativitását, esetleg megismerkedhet új anyagokkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, a kréta, textil, ragasztó, barkácsoló és egyéb más eszközök, anyagok. Olyan legyen ez a tér, ami a gyermekek és a szüleik kreativitását egyaránt ösztönzi, támogatva közben a verbális kommunikációt, az önértékelést, finom- és nagymotoros mozgásokat és az intellektuális képességek fejlődését. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos.

- Az óvodapedagógus ösztönözze a szülőket és a gyermekeiket az anyagtakarékosságra, a felhasználható anyagok folyamatos gyűjtése, és a hasznos hulladékok újbóli felhasználása (flakonok, dobozok, tojástartó, sajtos doboz, dugók stb.).
- Az óvodapedagógus instrukciói alapján a szülők segítsenek megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Az óvodapedagógusok által javasolt digitális tartalmak között szerepeljen a népi kismesterségekkel való ismerkedés. A szülők meséljenek, beszéljenek ezekről gyermekeiknek, keressék, és együtt nézzék meg a lakásban fellelhető alkotásokat, eszközöket.
- Az óvodapedagógus ösztönözze szülőket, hogy a gyermek vagy a család alkotásaiból készítsenek házi kiállítást, melynek fotóit igényük szerint megoszthatják a csoporttársakkal.
- Az óvodapedagógus pedagógiai tanácsai és ajánlásai során kiemelt figyelemmel legyen a tehetséges gyermekekre (különleges eszközök, anyagok biztosítása, pályázatokon való részvételi lehetőségek felkutatása).
- Az óvodapedagógus javasolja a szülőknek, hogy a gyermek, otthon készített munkáit (produktumait) folyamatosan gyűjtsék össze, és hozzák el azokat óvodába.
- Az óvodapedagógus kérje meg a szülőket, hogy kéthetente legalább egy gyermeki vagy családi alkotás fotója kerüljön megosztásra a szülők és az óvodapedagógusok között.
- Az óvodapedagógus ösztönözze a szülőket, hogy vegyenek részt az óvoda, vagy a közösségi hálókön meghirdetésre kerülő rajzpályázatokon.
- Az óvodapedagógus figyelmeztesse a szülőket a vizuális tevékenységek során adódó, esetlegesen előforduló baleseti veszélyforrások kiküszöbölésére, megszüntetésére.

Mozgás

Az óvodai egészségnevelés – benne a mozgásfejlesztés – háttere a család, mely közeg kitüntetett szerepet kell, hogy vállaljon a gyermek rendszeres mozgásának megszervezésében és megszerettetésében. Tapasztalataink szerint a szülők számos esetben igénylik óvodapedagógusaik segítségét, ezért is nagyon fontos lehet a családokkal történő együttműködés, a családok szemléletformálásának vagy váltásának segítése, az egészséges és természetes életmód szokásalakításának terén. A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak nap, mint nap, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Otthon is törekedni kell a gyermeket legjobban fejlesztő,

kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a friss levegő folyamatos biztosítására, a szabad levegő kihasználására.

- Az óvodapedagógusnak szorgalmaznia kell a gyermekek számára – a lehetőségek függvényében akár szűkös lakásokban is – az életszükségletet jelentő, a mozgás biztosításához szükséges belső és külső terek kialakítását.
- A gyermekek számára is értelmezhető célok meghatározásával az óvodapedagógus tudatosítsa a szülőknél, hogy a felnőttkori mozgásügyesség nagymértékben a gyermekkori mozgástapasztalatok függvénye, ezért meghatározó jelentősége van a spontán és szervezett óvodai és otthoni mozgásfoglalkozásoknak, mozgásos programoknak.
- Az otthoni napirend kialakításához adható óvodapedagógiai tanácsok között feltétlenül szerepeljen a napi mozgás, és minél több idő eltöltése a szabad levegőn.
- Az óvodapedagógus téma és feladatajánál kapcsán törekedjen játékos mozgásfeladatokon keresztül is az értelmi és szociális képességek fejlesztése, a kooperatív (testvérekkel és szülőkkel együtt végezhető) mozgásos játékok alkalmazására.
- Tudatosítsa a szülőknél az óvodapedagógus az életkornak megfelelő terhelés, az állóképesség fejlesztésének fontosságát, és ezekhez játékos utánzó mozgásfeladatok ajánlásával nyújtson segítséget.
- Az óvodapedagógusi kompetencia és az óvodában már kialakított szokások függvényében tartásjavító, lábboltozat fejlesztő vagy egyéb más mozgásprogramok és gyakorlatok ajánlásával is támogassa a gyermek mozgásfejlődését.

A külső világ tevékeny megismerése

A környezet megismerése és a környezet megismerésének lehetősége a hirtelen megváltozott hétköznapiakba vegyített sokszínű, érdekes, és izgalmas tevékenységek biztosításával átfogja az egész családi életet. A szeretet, a kötődés, valamint különböző élménybefogadások keltésével az érzelmek és kifejezőképességek, valamint a különböző szokások kialakítására és fejlesztésére most fokozottan, és tudatosan szükséges hangsúlyt helyezni.

- Az óvodapedagógus téma-, cél- és feladatajánál fókuszában az egészség és a test védelme kell, hogy legyen!

Az óvodapedagógus a családdal történő kapcsolattartása során építsen a gyermekek óvodában szerzett ismereteire, a közös óvodai programok, kirándulások és a gyermekek egyéb élményeire. • A családok hatékony és folyamatos bevonásával az óvodapedagógus „ébressze fel” az érdeklődést a környezet és az egészségvédelem lehetőségeinek megismertetésével a családi és gyermeki szokások feltérképezésére (életmód és egészség: étkezés, fogápolás,

pihenés, környezettudatosság, hagyományörzés stb.) és bátorítsa a szülőket új szokások és gyermeki viselkedésformák bevezetésére, a kialakult és megfelelő szokások megerősítésére.

- Az óvodapedagógus hívja fel a szülők figyelmét arra a tényre és lehetőségre, hogy a gyermekek a környezetükön végzett közvetlen tevékenységek során számos, és életre szóló matematikai tudást és kompetenciát szerezhetnek. Különböző tartalmak ajánlásával tudatosítsa ezt a szülőknél, illetve támogassa a gyermekek matematikai élményeinek erősítését.
- Az óvodapedagógus gyűjtsön és adjon ötleteket a növények és állatok életének megfigyeléséhez, gondozásához

Munka jellegű tevékenységek

A családok tartós otthonléte – kivált, ha az bezártsággal is együtt járó – számos lehetőség nyílik a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenységek felkínálására és gyakorlására. A gyermekek általában örömmel és szívesen vesznek részt otthon is a különböző munkafolyamatokban, melyek a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetőségei. Ilyen tevékenységek: az önkiszolgálás, a segítség a szülőknek/nagyszülőknek, a testvérekkel együtt, értük, az önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése (szelektív hulladékok szétválogatása, növény- és kisállat gondozás) stb. Az elvégzett munka minőségét számos szülői és pedagógusi ráhatás befolyásolja, mint pld. az idő szűkössége, a megfelelő feltételek biztosítása, a felnőttek által nyújtandó segítség vagy annak hiánya stb. A hosszas családi együttlét során célszerű átgondolni a gyermekek játékos formában történő bevonásának lehetőségeit és gyakorlatát.

- Az óvodapedagógus adjon tanácsot a szülőknek a belső és külső környezetben végezhető munkák feltételeinek megteremtéséhez, a gyermeki munka tudatos szervezéséhez.
- Ösztönözze a szülőket a gyermekkel való együttműködésre.
- Erősítse a szülőket abban, hogy folyamatosan, konkrétan és reálisan, a gyermeket saját magához mérten részesítsék fejlesztő értékelésben

A családokkal Home Office-módban történő együttműködés várható eredményei

Hogyan tovább a karantén után?

- Mindenki jobban odafigyel a saját, és mások egészségére, így kevésbé, vagy egyáltalán nem fordul majd elő, hogy beteg gyermekek fertőzik meg egymást és a velük foglalkozó felnőtteket.

- A felnőttek megértik, és gyermekeikkel is megértetik, hogy sok tekintetben változnunk és változtatnunk kell, és máshogy kell élnünk.
- A különböző természetvédelmi, önmagunkat és másokat védő tartalmak alapköveire tudatosan építünk az óvodai nevelés során, és mérhető eredményeket produkálunk.
- A gyermekeket sok tekintetben más, mondhatni „koronás” szemléletű felnőttek veszik körül, akik kevesebbszer háborodnak fel, jobban odafigyelnek egymásra, és többet segítenek egymásnak. Ez a felnőtt minta nagy segítségükre lesz szocializálódásuk útján.
- A szülőkből és a pedagógusokból is értékek tisztulnak le, melynek során kölcsönösen kikristályosodik az együttműködés utáni őszinte vágy, mert a karanténban eltöltött hetek is megerősítést adtak abban, hogy „EGYEDÜL NEM MEGY!”

JEGYZŐKÖNYV

Készült: 2022. november 7-én 13⁰⁰ órakor

Helye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tárgy: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda **Pedagógiai Programjának** véleményezése és elfogadása a Nevelőtestület részéről.

Jelen vannak: Az óvoda Nevelőtestülete (jelenléti ív mellékelve)

Hitelesítők: Szabó Istvánné
Nagyné Juhász Gabriella

Jegyzőkönyvvezető: Nagyné Kiss Edina

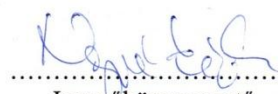
Sármányné Őszi Krisztina a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda vezetője, köszöntötte a Nevelőtestület tagjait és ismertette az óvoda Pedagógiai Programját.

A megjelentek az abban foglaltakkal egyetértettek és egyhangúan elfogadták.

K.m.f.

.....
Hitelesítő

.....
Hitelesítő

.....
Jegyzőkönyvvezető

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

JELENLÉTI ÍV

Nevelőtestület

Készült: 2022. november 7-én 13⁰⁰ órakor

Helye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tárgy: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda **Pedagógiai Programjának** véleményezése és elfogadása a Nevelőtestület részéről.

1.	Babó Heléna
2.	Albi Leckeg
3.	Sücs Mária Viktória
4.	Juhász Melinda
5.	Mészáros Gabriella
6.	

JEGYZŐKÖNYV

Készült: 2022. november 8-án 16³⁰ órakor

Helye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tárgy: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda **Pedagógiai Programjának véleményezése és**
elfogadása a Szülői közösség részéről.

Jelen vannak: Jelenléti ív szerint

Hitelesítők: Pap Adrienn
Tiszárovicsné Vajda Katalin

Jegyzőkönyvvezető: Nagyné Kiss Edina

Sármányné Őszi Krisztina a Hatvani Vörösmarty téri Óvoda vezetője, köszöntötte a megjelenteket és ismertette az óvoda Pedagógiai Programját. A megjelentek az abban foglaltakkal egyetértettek és egyhangúan támogatták.

K.m.f.

.....
Hitelesítő

.....
Hitelesítő

.....
Jegyzőkönyvvezető

Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
Pedagógiai Program

JELENLÉTI ÍV

Szülői közösség

Készült: 2022. november 8-án 16³⁰ órakor

Helye: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda
3000 Hatvan, Vörösmarty tér 1.

Tárgy: Hatvani Vörösmarty téri Óvoda **Pedagógiai Programjának véleményezése és**
elfogadása a Szülői közösség részéről.

1.	Farkas Melinda Jé
2.	Erdős Kriszina
3.	Jé
4.	Papné Horváth Zsuzsanna
5.	Jé
6.	Székely